

STRATEGICKÝ PLÁN NA OBDOBÍ 2016–2022

Sdružení obcí povodí Morávky & Pražmo

červen 2016

OBSAH

Obsah	1
1 Úvod	2
2 Metodika	3
3 Profil	7
4 SWOT analýza	48
5 Vize	51
6 Strategické cíle	52
7 Problémové okruhy	54
8 Priority	55
9 Opatření	57
10 Zhodnocení zdrojů a jejich alokace	77
11 Plán realizace	80
Seznam příloh	82
Příloha č. 1: Použité zdroje	83
Příloha č. 2: Složení strategické komise	86
Příloha č. 3: Složení pracovních skupin	87

1 ÚVOD

Strategicky řídit znamená vědět, co a proč děláme, nemyslet pouze na dnešek či jedno volební období a být si vědom širších dopadů svých rozhodnutí. Strategicky plánovat znamená vytyčovat směr strategickému řízení: pojmenovávat nejvýznamnější potřeby, stanovovat správné cíle a navrhnout vhodná opatření k jejich dosažení. Pokora ve vztahu k vlastním omezeným silám a zdrojům je nutná: nelze plánovat vše a nic zároveň a věřit přitom ve smysluplnost tohoto počínání. Ambice a vize musí být vyvažovány rozvahou: obojí je nezbytné, avšak všeho s mírou.

Tento plán se zaměřuje na rozvoj mikroregionu obcí povodí Morávky¹ v období let 2016–2022. Sdružení obcí povodí Morávky² jej pořídilo ve spolupráci s externím poradcem³ za aktivní účasti jednotlivých samospráv, podnikatelských i neziskových organizací a široké veřejnosti obecně. Strategický plán se prostřednictvím jejich účasti na plánování stal záznamem jejich dohody na prioritách rozvoje území. Sebelepší plán však sám o sobě není ničím, neslouží-li jako kompas pro každodenní rozhodování. Jednotlivé obce a jejich svazek si musí být vědomy, že zadáním strategického plánu a zapojením veřejnosti do jeho tvorby na sebe berou závazek k jeho naplnění. Na druhou stranu, společné plánování je předstupněm společného jednání. Dlouhodobě udržitelný a všestranně uspokojující rozvoj území nemůže stát pouze na omezených kapacitách samospráv: musí se stát záležitostí všech.

¹ Dále jen „mikroregion“.

² Dále jen „svazek obcí“.

³ David W. Novák.

2 METODIKA

Tvorba strategického plánu probíhala po dvou osách. Obec Dobrá svůj strategický plán připravila ve spolupráci s Agenturou pro regionální rozvoj v roce 2014.⁴ V roce 2015 svazek obcí rozhodl o přípravě společného strategického plánu s tím, že existující strategický plán rozvoje obce Dobrá bude jedním z jeho východisek. Následující popis se zaměřuje na proces plánování ve zbývajících devíti obcích mikroregionu (bez Dobré).

Strategický plán byl zpracován kombinací komunitních a expertních metod. V průběhu jeho tvorby byl kladen velký důraz na co nejširší zapojení veřejnosti do všech klíčových fází plánování. Veřejnost byla zapojena prostřednictvím svých zástupců v pracovních skupinách, dotazníkového šetření a veřejného projednání. Nejmladší obyvatelé mikroregionu byli zapojeni prostřednictvím mateřských a základních škol. Externí poradce byl pověřen koordinací a metodickým vedením plánování, přípravou podkladů, facilitací pracovních skupin a veřejných projednání, zpracováním výstupů z jednotlivých aktivit a kompletací strategického plánu. Při přípravě podkladů bylo využito metody desk research, založené na práci s daty a informacemi z veřejně dostupných zdrojů a od veřejných institucí (seznam použitých zdrojů viz příloha č. 1).

Garantem strategického plánování na úrovni mikroregionu byla strategická komise složená ze starostů jednotlivých obcí (viz příloha č. 2). Obsahovou náplň strategického plánu garantovaly pracovní skupiny, které v každé obci vznikly ze zástupců samospráv, místních organizací a široce chápané veřejnosti. Při jejich sestavování byl kladen důraz na reprezentativní zastoupení různorodých názorů a zájmů aktérů působících v jednotlivých obcích (viz příloha č. 3). Pracovní skupiny byly zapojeny jak v analytické, tak v koncepční fázi plánování. V každé obci se pracovní skupiny sešly přinejmenším dvakrát.⁵ První setkání se zaměřovala na dosažení shody nad prioritními problémy k řešení, druhá na sestavení množiny plánovaných opatření v jednotlivých prioritních oblastech. Zápisy a fotodokumentace z jednání pracovních skupin jsou obsahem příloh č. 7 a 10 tohoto strategického plánu. Členové pracovních skupin se kromě toho osobně angažovali v dotazníkovém šetření, vznášeli vlastní podněty a připomínkovali dílčí výstupy plánování a výsledný strategický plán.

Obrázek č. 1: Jednání v pracovních skupinách

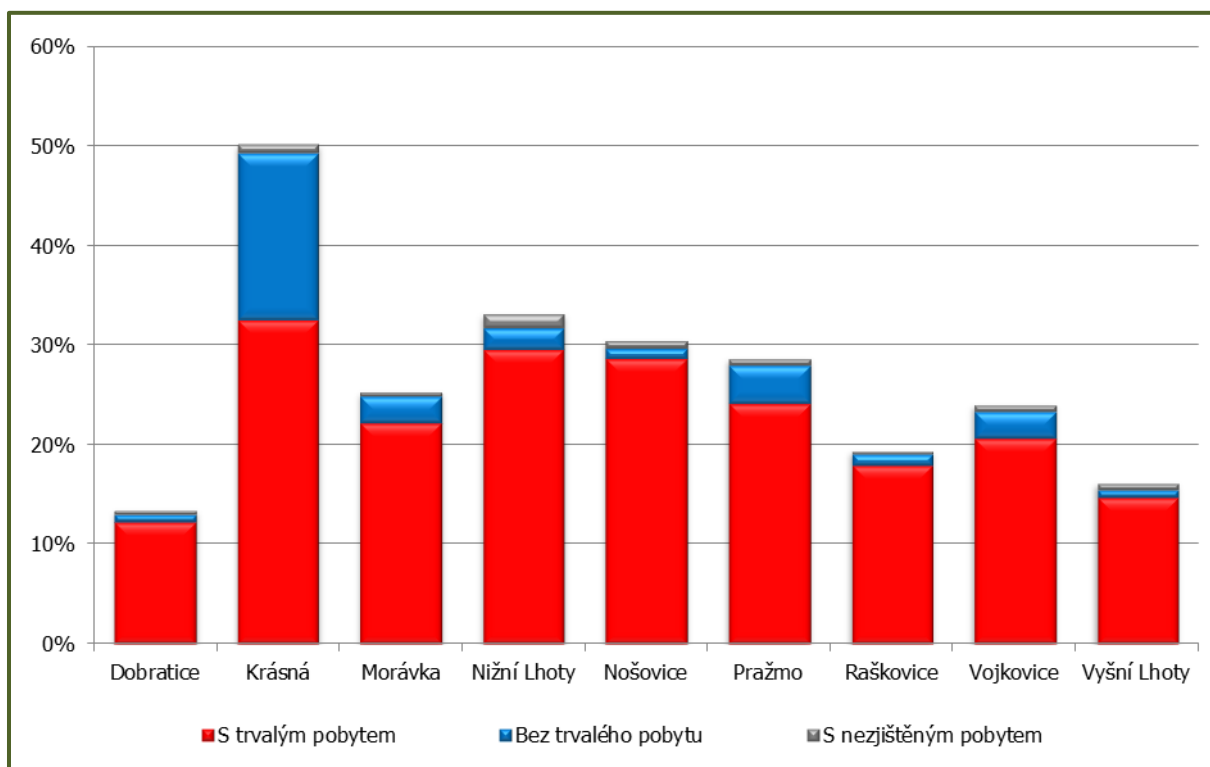

⁴ Obec Dobrá 2014a.

⁵ V devíti obcích se uskutečnilo celkem 21 setkání pracovních skupin.

Klíčovým zdrojem informací pro analytickou i koncepční fázi plánování bylo dotazníkové šetření, které v září a říjnu 2015 proběhlo ve všech devíti obcích mikroregionu (kromě Dobré). Dotazníky měly společné jádro, které bylo adaptováno podmínkám jednotlivých obcí (viz příloha č. 4). Byly určeny obyvatelům s trvalým pobytem i bez něj, měly svou tištěnou a elektronickou podobu a mohli je vyplňovat jednotlivci (sami za sebe) i domácnosti (společně). Distribuce tištěných dotazníků, jejich sběr a motivace respondentů k jejich vyplnění byly v jednotlivých obcích šity na míru místním podmínkám a významně se v nich angažovali místní dobrovolníci z řad zastupitelů a členů pracovních skupin. Kromě získání klíčových informací bylo cílem dotazníkového šetření vytvořit příležitost pro zapojení co největšího počtu obyvatel a podnítit tak jejich účast na rozhodování o otázkách rozvoje v obcích. Do dotazníkového šetření se zapojilo celkem 1 692 respondentů, což odpovídá návratnosti 24,62 %.⁶ Situaci v jednotlivých obcích znázorňuje obrázek č. 2.

Obrázek č. 2: Návratnost v dotazníkovém šetření

V dotazníkovém šetření respondenti hodnotili spokojenost s různými oblastmi života obce, uváděli konkrétní příčiny své nespokojenosti a vznášeli vlastní návrhy řešení. Prostřednictvím dotazníku se také mohli vyjadřovat k připravovaným obecním záměrům z hlediska jejich potřebnosti. Vyhodnocení dotazníkového šetření bylo zveřejněno, stalo se jedním z podkladů pro jednání pracovních skupin a je přílohou č. 5 tohoto strategického plánu.

Hodnocení spokojenosti s různými oblastmi života obce je základem metriky tohoto strategického plánu. Respondenti mohli na otázky typu: „Jste spokojen(a) s dostupností informací o dění v obci?“ odpovídat na škále „Velmi spokojen(a)“ – „Spíše spokojen(a)“ – „Spíše nespokojen(a)“ – „Velmi nespokojen(a)“. Tomuto hodnocení byly přiřazeny známky v intervalu 2 až –2. Výsledné skóre spokojenosti s danou oblastí i s celkovými životními podmínkami bylo získáno průměrem těchto známek. Může tudíž nabývat hodnot v intervalu 2 (všichni respondenti velmi spokojeni) až –2 (všichni respondenti velmi nespokojeni). Odpovědi „Nevím, nezajímám se“ nebyly do výpočtu zahrnuty.

Děti a dospívající byli do plánování zapojeni prostřednictvím šesti mateřských a pěti základních škol. Nejmladší výtvarnou, starší psanou formou vyjadřovali svůj názor na současnou situaci a vize blízké budoucnosti svého bezprostředního okolí. Celkem bylo doručeno 441 individuálních a kolektivních prací, jejichž vyhodnocení bylo dalším podkladem pro jednání pracovních skupin. Toto vyhodnocení je přílohou č. 6 tohoto strategického plánu.

⁶ Návratnost je vypočtena jako poměr mezi počtem respondentů a počtem obyvatel starších 15 let (k 26. březnu 2011). Zdroj: ČSU 2013.

Obrázek č. 3: Výtvarné práce dětí a dospívajících

Společné projekty svazku obcí byly projednány na sněmu starostů. Z tohoto jednání vzešel seznam prioritních projektů, který byl na návrh zpracovatele schválen k zařazení do tohoto strategického plánu. Zápis z uvedeného jednání je přílohou č. 8 tohoto strategického plánu. Plán byl před svým dokončením prezentován a diskutován se zástupci veřejnosti na veřejných projednáních,⁷ jichž se zúčastnilo přibližně dvě stě osob. Zápisy a fotodokumentace z projednání jsou obsahem příloh č. 9 a 10 tohoto strategického plánu.

Obrázek č. 4: Veřejná projednání

Časový sled jednotlivých aktivit plánování znázorňuje následující schéma (obrázek č. 5).

⁷ V devíti obcích se uskutečnilo celkem deset veřejných projednání.

Obrázek č. 5: Průběh plánování

	2015					2016					
	8	9	10	11	12	1	2	3	4	5	6
Dotazníkové šetření											
Zapojení dětí a dospívajících											
Jednání pracovních skupin											
Jednání sněmu starostů											
Veřejná projednání											

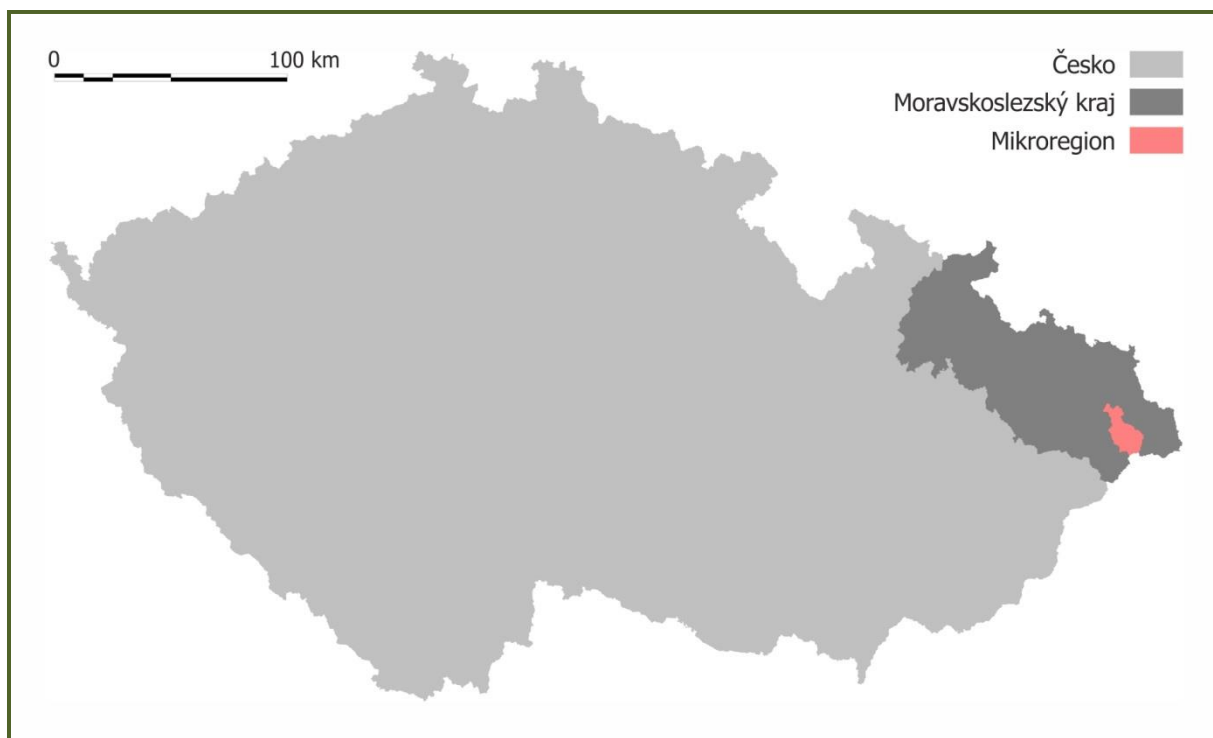
3 PROFIL

Účelem profilu je předložit výchozí poznatkovou základnu umožňující pochopit problémy mikroregionu a příležitosti jeho rozvoje. První část profilu vymezuje území mikroregionu a předkládá základní informace o něm. Následuje stručná fyzickogeografická a podrobnější socioekonomická analýza, završená analýzou institucionálního zázemí rozvoje mikroregionu. Text profilu doplňují tabelární a grafické výstupy. Statistická data za mikroregion jsou srovnána s daty za sousední venkovské mikroregiony⁸ a s daty za hierarchicky vyšší území.⁹

3.1 VYMEZENÍ ÚZEMÍ

Mikroregion je vymezen územím desíti členských obcí svazku obcí.¹⁰ Nachází se ve východní části Moravskoslezského kraje, v nejvýchodnější části Česka. Vymezení mikroregionu a základní údaje o něm a o jednotlivých obcích přibližují následující mapy (obrázek č. 6 a obrázek č. 7) a tabulky (tabulka č. 1 a tabulka č. 2).

Obrázek č. 6: Lokalizace mikroregionu v územně-správním členění Česka

Tabulka č. 1: Lokalizace mikroregionu v územně-správním členění Česka

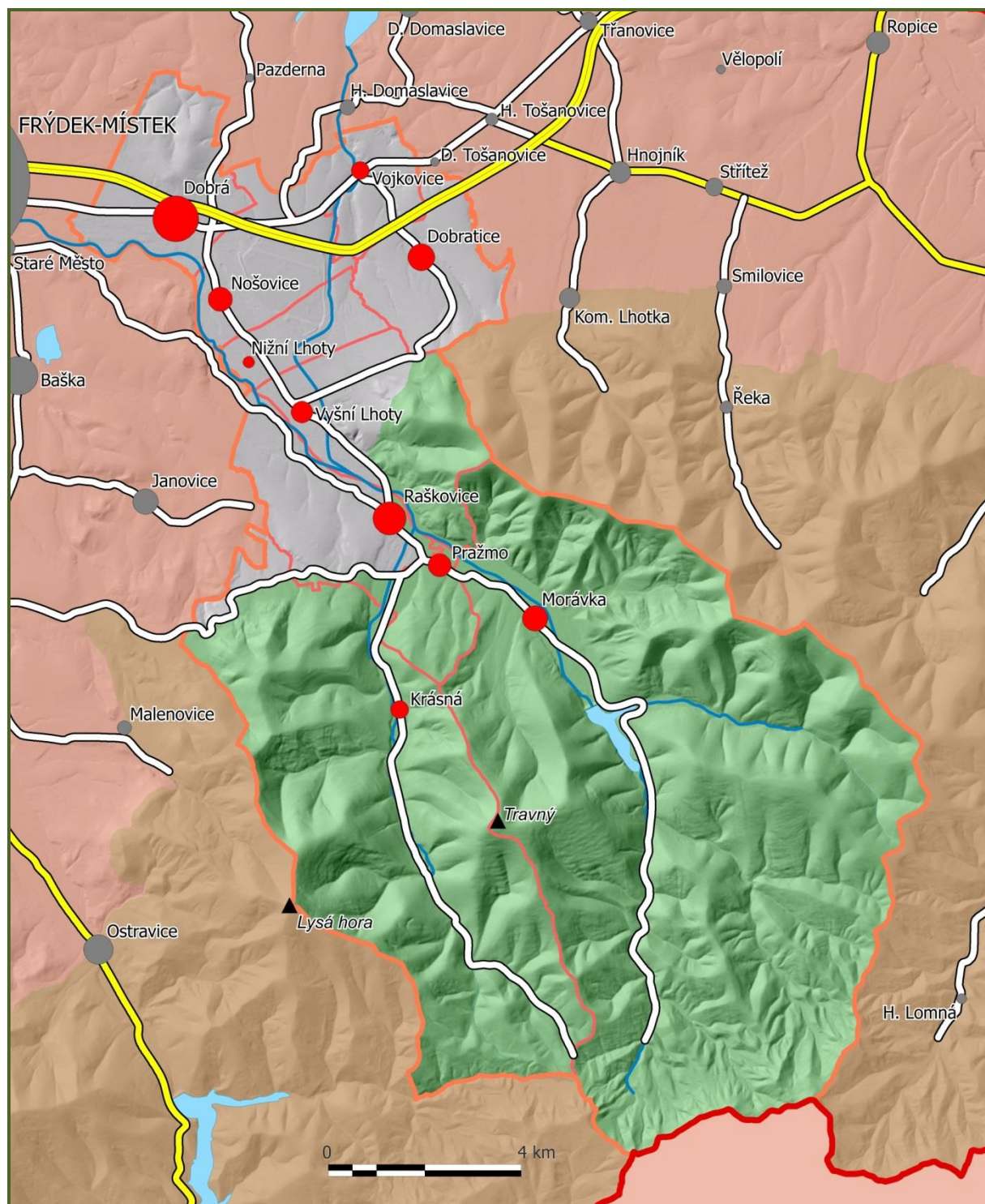
Hierarchická úroveň	Celek
NUTS II (region soudržnosti)	Moravskoslezsko
NUTS III (kraj)	Moravskoslezský kraj
NUTS IV / LAU I (okres)	Frýdek-Místek

⁸ Mikroregion obcí povodí Stonávky (zahrnuje obce Dolní Tošanovice, Hnojník, Horní Tošanovice, Komorní Lhotka, Ropice, Řeka, Smilovice, Střítež, Třanovice a Vělopolí) a Mikroregion Žermanické a Těrlické přehrady (zahrnuje obce Albrechtice, Bruzovice, Dolní Domaslavice, Horní Bludovice, Horní Domaslavice, Lučina, Pazderna, Soběšovice, Těrlicko a Žermanice; data za Havířov nejsou v datech za mikroregion zahrnuta).

⁹ Okres Frýdek-Místek, Moravskoslezský kraj a Česko.

¹⁰ Dobrá, Dobratice, Krásná, Morávka, Nižní Lhoty, Nošovice, Pražmo, Raškovice, Vojkovice a Vyšní Lhoty.

Obrázek č. 7: Přehledná mapa mikroregionu

Tabulka č. 2: Základní údaje o obcích a mikroregionu¹¹

Obec/území	Rozloha [km ²]	Počet obyvatel	Míra lidnatosti [obyv./km ²]
Dobrá	8,73	3 151	361,12
Dobratice	7,04	1 204	170,97

¹¹ K 31. prosinci 2014. Zdroj: ČSÚ 2015a, c, g.

Obec/území	Rozloha [km ²]	Počet obyvatel	Míra lidnatosti [obyv./km ²]
Krásná	44,10	645	14,63
Morávka	87,29	1 126	12,90
Nižní Lhoty	3,79	264	69,73
Nošovice	6,47	999	154,35
Pražmo	3,55	928	261,18
Raškovice	8,62	1 823	211,43
Vojkovice	4,88	618	126,72
Vyšní Lhoty	11,47	846	73,73
Mikroregion	185,94	11 604	62,41
<i>Mikroregion obcí povodí Stonávky</i>	<i>84,46</i>	<i>8 815</i>	<i>104,37</i>
<i>Mikroregion Žermanické a Těrlické přehrady</i>	<i>92,46</i>	<i>16 204</i>	<i>175,25</i>
<i>Okres Frýdek-Místek</i>	<i>1 208,19</i>	<i>212 987</i>	<i>176,29</i>
<i>Moravskoslezský kraj</i>	<i>5 427,15</i>	<i>1 217 676</i>	<i>224,37</i>
<i>Česko</i>	<i>78 867,79</i>	<i>10 538 275</i>	<i>133,62</i>

3.2 KRAJINA

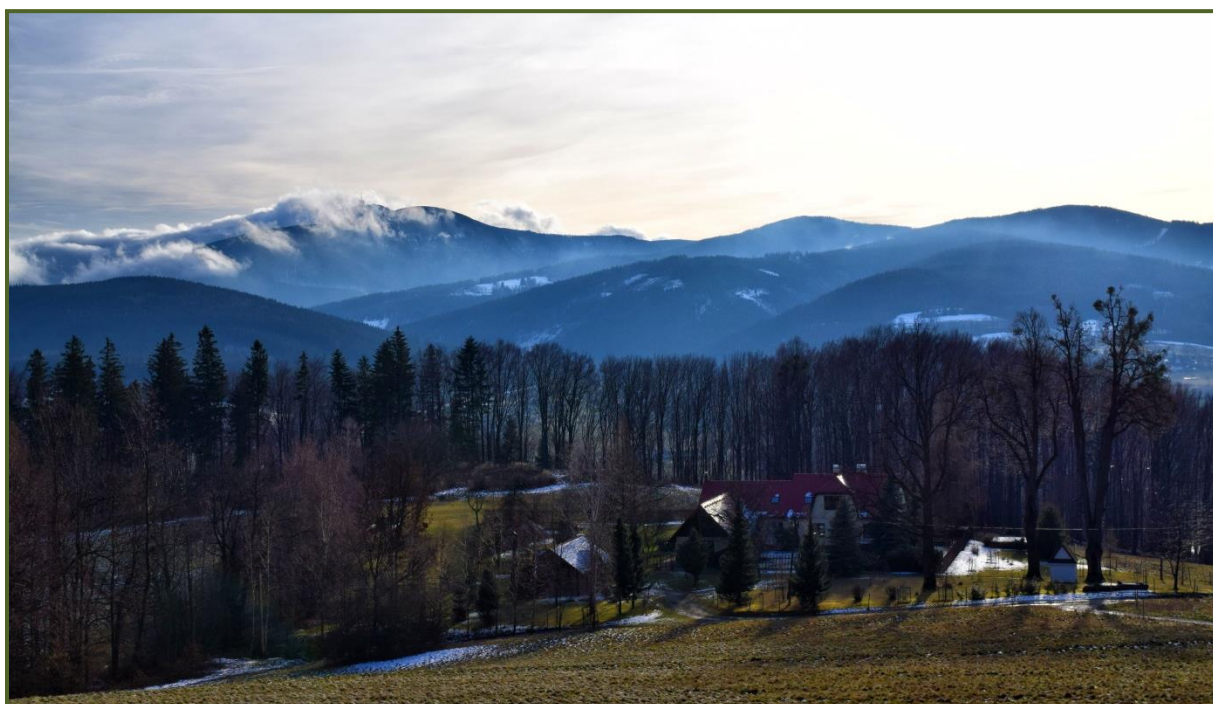
Mikroregion se rozkládá v údolích řek Morávky a Mohelnice. Jižní část území je sevřena mezi svahy Moravskoslezských Beskyd, které kulminují vrcholem Lysé hory (1 323 m n. m.). Severní část mikroregionu pozvolna přechází do Podbeskydské pahorkatiny. Rozmanitost krajiny a jejích složek na relativně malém území je bohatstvím mikroregionu. Je určujícím faktorem sídelní struktury, ekonomických aktivit a současně zdrojem potenciálů a limitů dalšího rozvoje území (viz obrázek č. 8 a obrázek č. 9).

Beskydy jsou z geologického hlediska utvářeny různě odolnými mezozoickými a paleogenními sedimenty Západních Karpat. Nejníže položené části údolí jsou vyplněny aluviálními sedimenty. Odolnost geologického podkladu a procesy, které na jeho tvarování působily, se podílely na utváření specifického reliéfu. Rozpětí nejvyšších a nejnižších nadmořských výšek v mikroregionu činí více než tisíc metrů. Pro Beskydy je charakteristické rytmické střídání horských hřbetů a místy poměrně ostře zaříznutých hlubokých říčních údolí. Také Podbeskydská pahorkatina má zvlněný reliéf, jeho vertikální členitost však nesnese srovnání s Beskydami. Údolí Morávky v severní části mikroregionu je široké a ploché a jeho části bezprostředně přiléhající k vodnímu toku mají nivní charakter. Geologická stavba a morfologie terénu vytváří podmínky pro svahové deformace a hloubkovou i plošnou erozi. Na řadě míst byly v minulosti těženy stavební materiály.

V důsledku značné vertikální členitosti reliéfu jsou klimatické poměry mikroregionu velmi pestré. Jsou zde zastoupena území s teplým i území s velmi chladným klimatickým typem. Vertikální členitost reliéfu spolu s otevřeností území k severu (Ostravská pánev) způsobuje značnou proměnlivost povětrnostních činitelů, specifickou v rámci celého Česka (s výrazným vlivem ze severu). S rostoucí nadmořskou výškou teplota klesá, poměrně často se vyskytují teplotní inverze a meteorologické stavy podmíněné místní konfigurací terénu. Tyto stavy způsobují místy nepříznivé rozptylové podmínky a hromadění exhalací z dopravy, hospodářské činnosti a lokálních topenišť. Rozložení srážek souvisí jak s výškovými poměry, tak se směrem převládajících vlhkých větrů a polohou území směrem k nim. Horské polohy jsou deštivější, než by jim příslušelo podle nadmořské výšky (o 30–60 %), což souvisí s nekrytou nárazovou polohou nejvyšších beskydských hřbetů. Čas od času bývá území postiženo extrémními meteorologickými jevy typu přívalových nebo několikadenních vytrvalých srážek. Potenciální hrozbou, jejíž průběh a dopady lze v současnosti obtížně vyhodnotit, mohou být dlouhodobé klimatické změny.

Obrázek č. 8: Krajina v údolí

Hlavními vodními toky odvodňujícími území jsou Morávka a její levostranný přítok Mohelnice. Morávka se poté, co opustí mikroregion, vlévá do Ostravice. Významným hydrologickým prvkem, podílejícím se na utváření charakteru krajiny, je vodní nádrž Morávka. Tato vodní plocha slouží k zásobování obyvatelstva ostravsko-karvinské průmyslové aglomerace pitnou vodou a plní významnou retenční funkci. Průtoky obou řek a jejich přítoků jsou rozkolísané vlivem klimatických a geomorfologických vlivů a také působením člověka na krajinu. V důsledku toho dochází v území čas od času k lokálním povodním. Ačkoli povodně v posledních dekáдах nezpůsobily v mikroregionu vážnější škody, představují hrozbu, kterou nelze přehlížet. Jako součást protipovodňové prevence jsou postupně realizována opatření zaměřená na revitalizaci vodních toků a přilehlé krajiny.

Obrázek č. 9: Krajina na svazích

Přírozený krajinný pokryv (bučiny ve vyšších, dubohabřiny ve středních a jaseniny v nižších polohách) se v mikroregionu nedochovaly. Byly nahrazeny smrkovou monokulturou, antropogenizovanými loukami a vegetací typickou pro zemědělsky obhospodařovanou kulturní krajinu. Druhotně v této krajině nalézají útočiště i vzácné druhy rostlin a živočichů. V současné době dochází k nárůstu podílu listnatých dřevin (buk, javor klen a další) a k mírnému nárůstu rozlohy lesů. Zejména v Beskydech se můžeme setkat s řadou chráněných a ohrožených druhů rostlin, např. s chrpou měkkou, vstavačem mužským a vstavačem osahlým, střevíčníkem pantoflíčkem, prstnatcem bezovým, lilíí zlatohlávkem, rosnatkou okrouhlostou nebo ďáblíkem bahenním. Na loukách a pastvinách se dochovaly vzácné orchideje, kopretiny nebo zvonky. Podél řek lze nalézt stanoviště některých druhů lakušníků, porosty růžkatce, rdestů a bublinatek. Okolí vodních toků je silně ohroženo invazními druhy rostlin, zejména netýkavkou žláznatou a křídlatkou, případně bolševníkem velkolepým. Nebezpečí představují rovněž původní domácí expanzivní druhy (druhy druhotné sukcese).

Typickými obyvateli lesů a luk jsou jelení a srnčí zvěř, prase divoké, liška, kuna, jezevec či kočka divoká. Postupně se do Beskyd vrací velké šelmy – rys, vlk a medvěd. Vedle běžných drobných savců, jako jsou rejsek obecný, veverka obecná, myšovití hlodavci a další, se vyskytují i vzácné druhy plcha lesního, rejska alpského či chránění netopýři (velký, vousatý, ušatý). Intenzivní zemědělství ohrožuje řady polní zvěře – zajíců a koroptví. Předmětem ochrany mezi ptactvem jsou např. čáp černý, jeřábek lesní, tetřev hlušec, datel černý. V mikroregionu se lze setkat s řadou druhů obojživelníků a plazů, např. s mlokiem skvrnitým, čolkem horským a čolkem velkým, kuňkou žlutobřichou nebo obecnou, zmijí obecnou, užovkou hladkou nebo slepýšem. Bohatost místní fauny doplňují chráněné druhy hmyzu a bezobratlých, např. otakárek fenýklový a otakárek obecný, roháč obecný, rak kamenáč a rak říční. Potenciální hrozbu pro ekosystémy představují nepůvodní druhy živočichů, např. rak signální, rak pruhovaný či střevlíček východní.

3.3 SPOLEČNOST

3.3.1 HISTORIE

Klíčem pro pochopení současných problémů a výzev mikroregionu je jeho historie. Díky své poloze se území v průběhu historie často stávalo prostorem, ve kterém se střetávaly mocenské zájmy okolních států. Početné válečné konflikty vedly k častým posunům hranic, podobu místní společnosti dotvářelo míšení různorodých etnických a kulturních vlivů. Raná historie území je spojena především s Těšínským knížectvím a samotným městem Těšín. Ten se nacházel na křižovatce starých obchodních tras a postupně se stal kulturním, hospodářským a politickým centrem regionu. Základy stabilního osídlení mikroregionu se postupně utvářely podél obchodních stezek, které procházely jeho nejnižší položenými částmi. První písemné zmínky o obcích máme z počátku čtrnáctého století (Dobrá, Nižní Lhoty, Vyšní Lhoty), k trvalému osídlování výše položených částí území však docházelo teprve v následujících staletích.¹² Pro osídlení území bylo významných několik velkých kolonizačních vln, periferní poloha území vůči blízkým politickým, kulturním a hospodářským centrům a nepříznivé přírodní podmínky však proces kolonizace brzdily. První osadníci Beskyd se živilí především salašnictvím a těžbou a zpracováním dřeva.

Od počátku 19. století docházelo v souvislosti s průmyslovou revolucí k rychlému hospodářskému rozvoji kraje. Novým prvkem způsobu života se stalo tzv. kovozezemědělství, zvláštní kombinace životního stylu propojující tradiční silnou vazbu ke krajině s intenzivní průmyslovou výrobou v továrnách. Industrializace nedalekých městských center, rozvoj železniční sítě, zvyšování efektivity práce v zemědělství a pokles lokální poptávky po pracovních silách spolu s dalšími vlivy způsobily, že se mikroregion stal na dlouhá desetiletí čistě emigračním územím. Ani přebytky salda přírozené reprodukce nezabránilly vyhlazování jeho okrajových částí.

Převažující část dvacátého století docházelo k posilování periferní polohy většiny mikroregionu v systému osídlení. Městská sídla v jeho blízkosti populačně rostla díky dostatečné nabídce pracovních příležitostí a díky celkově rostoucí kvalitě životních podmínek svých obyvatel. Po změně politického režimu v roce 1948 byl proces posilování rezidenčního a hospodářského významu městských center řízen centrálně. Základem venkovského hospodářství se stala jednotná zemědělská družstva a státní statky, v jejichž areálech našla útočiště nejen zemědělská, ale také přidružená výroba a služby. V důsledku mechanizace a industrializace zemědělství došlo k zásadním změnám krajinné struktury (viz obrázek č. 10). Podstatný vliv na rozvoj území měla středisková soustava obcí: ve významnějších venkovských sídlech (Dobrá a Morávka) byla rozvíjena základní infrastruktura a obslužnost, zatímco nejmenší sídla byla v rozvoji omezována. Řada z nich postupně získala novou, rekreační funkci prostřednictvím cha- taření, chalupaření a podnikové rekreace.

Neudržitelnost státem ovládaného socialistického zřízení se projevila po roce 1989, kdy došlo ke zhroucení významné části místních, uměle udržovaných sociálních a ekonomických vazeb. Využití krajiny se pozvolna vrací

¹² ČSÚ 2006.

do podoby blízké původnímu charakteru, méně dynamicky jsou však obnovovány původní sociální vazby. Obnovou obecní samosprávy v roce 1990 a vznikem krajů v roce 2001 došlo k posílení možností samosprávné lokální a regionální politiky. Řada problémů vyvstala s potřebou navrátit znárodněné majetky původním vlastníkům, častěji však jejich potomkům v druhé nebo třetí generaci, z nichž mnozí o vrácení majetku z různých důvodů nemohli nebo nechtěli pečovat. Nevyřešené či nepřehledné majetkové vztahy komplikují nebo dokonce znemožňují realizaci potřebných záměrů i čtvrt století po pádu totalitního režimu.

Obrázek č. 10: Změny krajinné struktury mezi lety 1955 a 2009¹³

Struktura venkovského hospodářství a trhu práce byla ovlivněna přechodem k tržnímu systému fungování ekonomiky a privatizací. Řada provozů nevydržela související tlaky a zanikla, úspěšnější prošly výraznou transformací. V návaznosti na blízkou ostravsko-karvinskou průmyslovou aglomeraci pokračují rozsáhlé investice do infrastruktury a dochází k příchodu nových investorů, z nichž nejvýznamnější našel útočiště v průmyslové zóně v Nošovicích. Tvářnost krajiny a charakter místních společenství kromě toho ovlivňují selektivně působící a geograficky polarizované procesy migrace. Většina obcí mikroregionu zaznamenává v posledních dvou dekadách příliv nových obyvatel.

3.3.2 OBYVATELSTVO

V mikroregionu žilo k 31. prosinci 2014 celkem 11 604 obyvatel. Jejich rozmístění v území je velmi nerovnoměrné. Zatímco převážná většina obyvatel se koncentruje v severní části mikroregionu a v nižších částech údolí Morávky,

¹³ Části obcí Nošovice, Dobratice, Nižní Lhoty a Vyšní Lhoty (nahore) a Morávka (dole). Zdroj: CENIA nedatováno.

velká část území je velmi řídko osídlena. Celková míra lidnatosti území dosahuje 62,41 obyvatel/km² s maximem v obci Dobrá (361,12) a minimem na Morávce (12,90).¹⁴ Nejlidnatější obcí mikroregionu je Dobrá (3 151 obyvatel), nejmenší obcí mikroregionu jsou Nižní Lhoty (264). Pod konvenční hranicí vymezení obcí venkovského typu (méně než 3 000 obyvatel) se nachází všechny obce s výjimkou Dobré. Do kategorie nejmenších obcí (méně než 500 obyvatel) spadají pouze Nižní Lhoty (viz tabulka č. 2).

Sídelní struktura mikroregionu prošla v posledních více než sto letech zásadními změnami. Trend vylidňování venkovských obcí, trvající po téměř celé dvacáté století, byl v jeho devadesátých letech a zejména po roce 2000 vystřídán opačným trendem. V období let 2005 až 2014 vzrostl počet obyvatel mikroregionu o téměř 7 %. S výjimkou Pražma a Krásné v tomto období populačně získaly všechny obce mikroregionu, nejvýrazněji Vojkovice, Vyšní Lhoty a Dobratice (viz tabulka č. 3).¹⁵

Tabulka č. 3: Dynamika obyvatelstva¹⁶

Obec/území	M ^{PP}	M ^{MS}	M ^{CP}
Dobrá	0,24 %	7,24 %	7,46 %
Dobratice	-0,86 %	14,27 %	13,53 %
Krásná	-5,52 %	4,95 %	-0,30 %
Morávka	-1,55 %	10,14 %	8,74 %
Nižní Lhoty	-0,80 %	5,78 %	5,03 %
Nošovice	1,70 %	0,70 %	2,39 %
Pražmo	1,11 %	-5,41 %	-4,24 %
Raškovice	-0,56 %	4,66 %	4,12 %
Vojkovice	1,77 %	19,03 %	20,48 %
Vyšní Lhoty	2,15 %	12,56 %	14,45 %
Mikroregion	-0,10 %	6,99 %	6,89 %
<i>Mikroregion obcí povodí Stonávky</i>	<i>-1,50 %</i>	<i>11,92 %</i>	<i>10,59 %</i>
<i>Mikroregion Žermanické a Těrlické přehrady</i>	<i>-1,69 %</i>	<i>12,26 %</i>	<i>10,77 %</i>
<i>Okres Frýdek-Místek</i>	<i>-0,15 %</i>	<i>2,06 %</i>	<i>1,91 %</i>
<i>Moravskoslezský kraj</i>	<i>-0,48 %</i>	<i>-1,73 %</i>	<i>-2,22 %</i>
<i>Česko</i>	<i>0,44 %</i>	<i>3,07 %</i>	<i>3,50 %</i>

Hnacím motorem populačních zisků je ve většině obcí¹⁷ migrace střední třídy do zázemí okolních měst. Kromě výše zmiňovaných (populačně ztrátových) obcí Pražmo a Krásná jsou výjimkou z tohoto pravidla Nošovice, kde je celkový populační přírůstek tažen především vyšší porodností. Vyšší porodnost lze ve střednědobém horizontu očekávat ve všech migračně ziskových obcích mikroregionu, neboť významnou část nově přichozích obyvatel tvoří mladé rodiny s dětmi. Ve střednědobém výhledu lze nadále očekávat kladné migrační saldo, přičemž jeho intenzita se bude postupně snižovat. Početně a především kvalitativně významným migračním protiproudem je stěhování vzdělaných a jinak perspektivních obyvatel mladšího ekonomicky produktivního věku do měst, kde snáze nalézájí své uplatnění.

Příliv nového obyvatelstva lze na jedné straně chápat jako signál toho, že mikroregion je dobrou adresou, na druhé straně však příliv nového obyvatelstva může prohloubit stávající a podnítit vznik nových problémů. V některých obcích existuje výrazný rozdíl mezi počty obvykle bydlících a trvale bydlících obyvatel, což vyvolává

¹⁴ Míra lidnatosti mikroregionu je výrazně nižší než hodnoty za okres Frýdek-Místek, Moravskoslezský kraj, Česko i oba referenční venkovské mikroregiony.

¹⁵ V okresním, krajském i národním kontextu mikroregion populačně roste nadprůměrným tempem. Oba referenční venkovské mikroregiony však rostou výrazně rychleji.

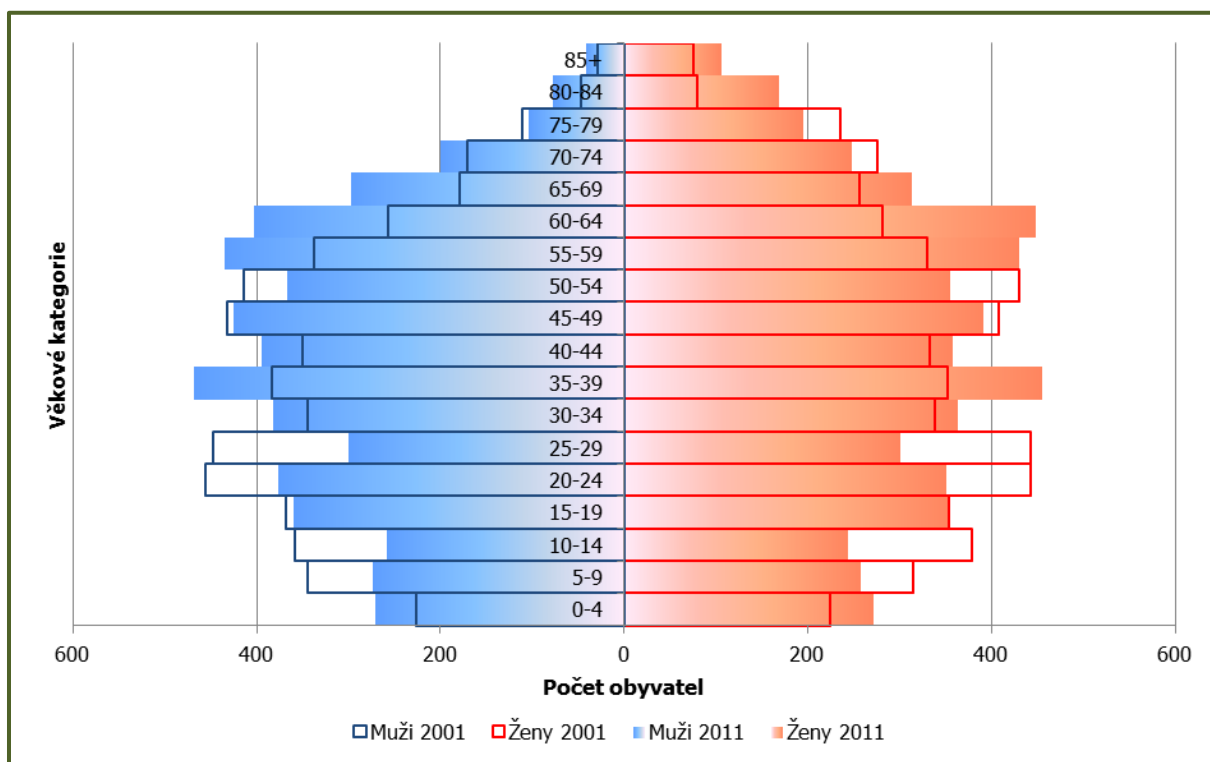
¹⁶ M^{PP} je míra přirozeného přírůstku (poměr přirozeného přírůstku k střednímu stavu obyvatelstva), M^{MS} je míra migračního salda (poměr migračního salda k střednímu stavu obyvatelstva), M^{CP} je míra celkového přírůstku (poměr celkového přírůstku k střednímu stavu obyvatelstva). Za roky 2005–2014. Zdroj: ČSÚ 2015c, h.

¹⁷ I v obou referenčních venkovských mikroregionech.

tlaky na obecní rozpočty. Některé obce nejsou připraveny na příliv nových obyvatel po stránce infrastruktury a služeb. Novousedlíci často obtížně hledají cestu vlastního zapojení do místního společenství, pokud o takové zapojení mají vůbec zájem. To vytváří podmínky pro vzájemnou animozitu, konflikty či dokonce sociopatogenní jevy. Podobné problémy vyvolává také soužití stálých obyvatel a uživatelů objektů druhého bydlení.

V souladu s obecnými populačními trendy dochází i v mikroregionu k demografickému stárnutí (viz obrázek č. 11), jehož průběh však v jednotlivých obcích výrazně deformuje selektivní charakter migrace obyvatel v biologicky reproduktivním věku a následná vyšší porodnost. Některé, především migračně atraktivní obce tento proces zasahuje prozatím s menší intenzitou nebo zde dokonce krátkodobě dochází k demografickému mládnutí, obce s nižšími hodnotami migračních přírůstků však demograficky stárnou velmi výrazně. Hodnota indexu demografického stárnutí¹⁸ mikroregionu převyšuje hodnoty Česka, Moravskoslezského kraje, okresu Frýdek-Místek i obou referenčních venkovských mikroregionů, přičemž maxima dosahuje v Nižních Lhotách a minima v Nošovicích (viz tabulka č. 4).

Obrázek č. 11: Věková struktura obyvatelstva¹⁹

Tabulka č. 4: Věková struktura obyvatelstva²⁰

Obec/území	I ^s	δ ^s	δ ^{ss}
Dobrá	1,2512	17,03 %	3,85 %
Dobratice	0,9494	15,13 %	3,94 %
Krásná	1,2588	16,80 %	3,92 %
Morávka	1,2847	16,78 %	5,05 %
Nižní Lhoty	1,4857	20,39 %	7,06 %
Nošovice	0,8194	13,55 %	2,77 %
Pražmo	0,9580	14,41 %	2,31 %

¹⁸ Poměr počtu obyvatel v poproduktivním věku a počtu obyvatel v předproduktivním věku.

¹⁹ K 26. březnu 2011 a k 1. březnu 2001. Zdroj: ČSÚ 2013, nedatováno-a, b, c, d.

²⁰ I^s je index demografického stárnutí, δ^s je podíl obyvatel starších 65 let na celkovém počtu obyvatel, δ^{ss} je podíl obyvatel starších 80 let na celkovém počtu obyvatel. K 26. březnu 2011. Zdroj: ČSÚ 2013.

Obec/území	I ^s	δ ^s	δ ^{ss}
Raškovice	1,2119	16,45 %	3,16 %
Vojkovice	0,8987	12,66 %	2,67 %
Vyšní Lhoty	0,9658	13,93 %	2,34 %
Mikroregion	1,1117	15,82 %	3,55 %
<i>Mikroregion obcí povodí Stonávky</i>	<i>1,0657</i>	<i>16,29 %</i>	<i>4,84 %</i>
<i>Mikroregion Žermanické a Těrlické přehrady</i>	<i>1,0479</i>	<i>14,81 %</i>	<i>3,26 %</i>
<i>Okres Frýdek-Místek</i>	<i>1,0525</i>	<i>15,54 %</i>	<i>3,58 %</i>
<i>Moravskoslezský kraj</i>	<i>1,0891</i>	<i>15,67 %</i>	<i>3,43 %</i>
<i>Česko</i>	<i>1,1047</i>	<i>15,76 %</i>	<i>3,71 %</i>

Do budoucna lze předpokládat výrazné demografické stárnutí populace žijící v mikroregionu, přičemž ve střednědobém horizontu bude tempo tohoto procesu zvláště intenzivní v obcích, jejichž populace jsou dosud relativně mladé. Zatímco podíl předproduktivní složky obyvatelstva (0–14 let) zůstane v nejbližších deseti letech více méně na současné úrovni (14,23 %), podíl poproduktivní složky (65 a více let) se ze současných 15,82 % zvýší na hodnoty 20–25 %; na úkor podílu obyvatel v ekonomicky produktivním věku. Vzhledem k současné struktuře seniorské populace lze v horizontu dvaceti let očekávat velmi výrazný nárůst podílu nejstarších obyvatel (80 a více let) ze současných 3,55 % na hodnoty okolo 8 %. Změny v rozmístění obyvatelstva a v jeho věkové struktuře budou klást vysoké nároky na přizpůsobení kapacity a struktury sítě infrastruktury a služeb v území.

Vzdělanostní struktura obyvatelstva mikroregionu je ve většině parametrů srovnatelná s celorepublikovými, krajskými i okresními hodnotami (viz tabulka č. 5). Oba referenční venkovské mikroregiony jsou na tom podobně, což lze přičíst selektivně působící migraci vzdělaných (a dostatečně finančně zabezpečených) obyvatel z měst do jejich venkovského zázemí. Obecně totiž platí, že vzdělanostní struktura obyvatelstva venkovských, především periferních území ztlačuje zaostává za vzdělanostní strukturou obyvatelstva měst.

Tabulka č. 5: Vzdělanostní struktura obyvatelstva²¹

Obec/území	I ^v	δ ^{zš}	δ ^{vš}
Dobrá	1,3766	16,49 %	11,84 %
Dobruška	1,3674	18,42 %	13,31 %
Krásná	1,2210	21,56 %	9,78 %
Morávka	1,3092	19,85 %	12,61 %
Nižní Lhoty	1,2636	20,45 %	11,36 %
Nošovice	1,3248	16,62 %	11,64 %
Pražmo	1,2587	21,04 %	9,41 %
Raškovice	1,2422	20,83 %	9,98 %
Vojkovice	1,2386	17,63 %	7,47 %
Vyšní Lhoty	1,3242	17,44 %	12,25 %
Mikroregion	1,3111	18,60 %	11,22 %
<i>Mikroregion obcí povodí Stonávky</i>	<i>1,3114</i>	<i>19,48 %</i>	<i>11,22 %</i>

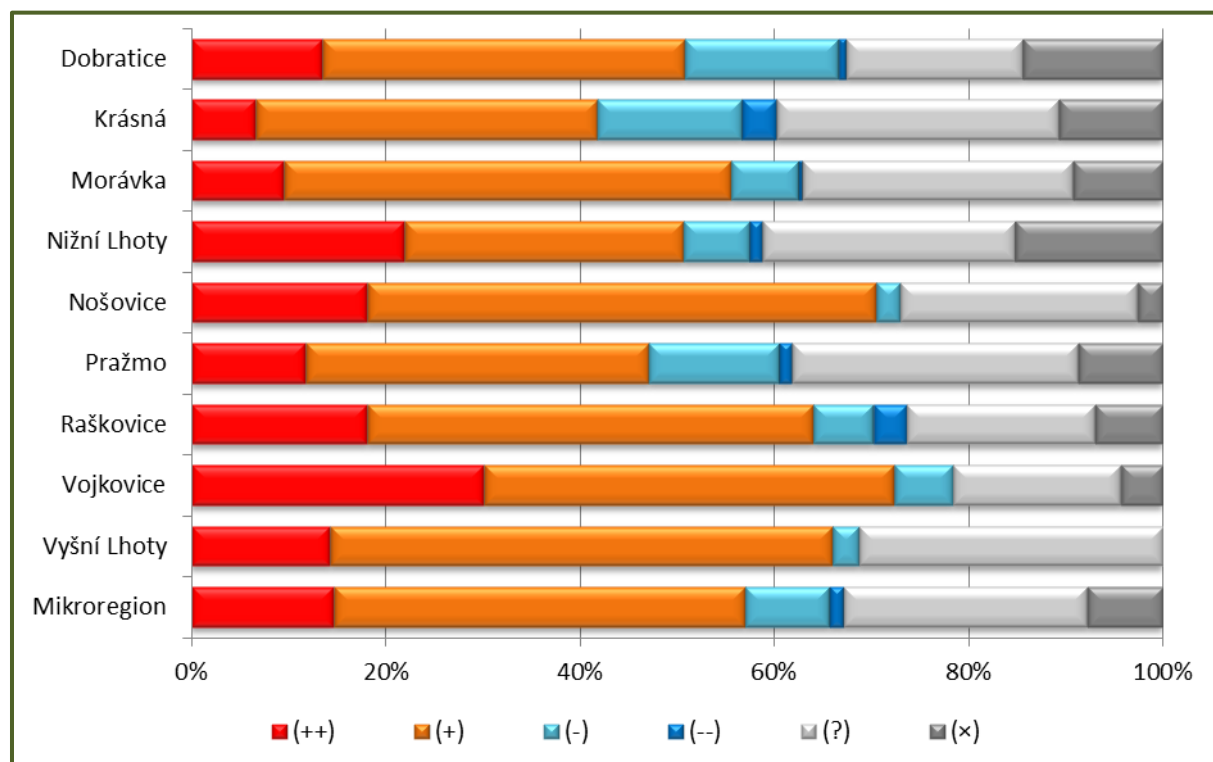
²¹ I^v je index vzdělanosti, δ^{zš} je podíl obyvatel se základním vzděláním (včetně nedokončeného) na celkovém počtu obyvatel starších 15 let, δ^{vš} je podíl obyvatel s vysokoškolským vzděláním na celkovém počtu obyvatel starších 15 let. Index vzdělanosti je poměr součtu počtu vysokoškolsky vzdělaných obyvatel (násobeno vahou 3), počtu středoškolsky vzdělaných obyvatel s maturitou (včetně nástavbového a vyššího odborného vzdělání; násobeno vahou 2) a počtu středoškolsky vzdělaných obyvatel bez maturity (včetně vyučených) k celkovému počtu obyvatel starších 15 let. K 26. březnu 2011. Zdroj: ČSÚ 2013.

Obec/území	I'	$\delta^{zš}$	$\delta^{vš}$
Mikroregion Žermanické a Těřlické přehrady	1,3535	17,52 %	11,91 %
Okres Frýdek-Místek	1,3309	18,06 %	11,72 %
Moravskoslezský kraj	1,2767	19,55 %	11,24 %
Česko	1,3273	17,56 %	12,46 %

3.3.3 EKONOMICKÁ SITUACE

Mikroregion je hospodářsky úzce provázán s blízkou ostravsko-karvinskou průmyslovou aglomerací. Hospodářská struktura a výkonnost jeho jižních, hornatých částí však již vykazuje známky periferality. Když počátkem devadesátých let minulého století postihly Ostravsko vážné hospodářské problémy, důsledky pocítili i lidé ve venkovských obcích mikroregionu. Hospodářské problémy byly způsobeny souběhem několika procesů. Celý systém domácího hospodářství předně musel projít přeměnou centrálně plánované ekonomiky na ekonomiku založenou na tržních principech, otevřít své trhy zahraniční konkurenci a vytvořit příležitosti pro příchod zahraničních investorů. Zároveň se Ostravsko muselo, podobně jako jiné tradiční průmyslové, strukturálními deformacemi postižené regiony v bývalých socialistických státech, vypořádat s náhlým hospodářským propadem, jehož přímým důsledkem byl pokles celkové zaměstnanosti v jádru průmyslové oblasti i v jejím širším zázemí. Celý region byl dále znevýhodněn chybějícím dálničním napojením na růstové regiony, periferní polohou v rámci Česka, horší vzdělanostní strukturou obyvatelstva, v samotném Ostravsku pak i nižší kvalitou životního prostředí a nepříznivým image udržovaným sdělovacími prostředky. V přilehlých venkovských oblastech byla situace o to obtížnější, že transformaci procházelo rovněž místní zemědělství.

Obrázek č. 12: Spokojenost s ekonomickou situací²²

²² Otázka: „Jste spokojen(a) s ekonomickou situací v obci?“ (++): velmi spokojen(a); (+): spíše spokojen(a); (-): spíše nespokojen(a); (--): velmi nespokojen(a); (?): nevím, nezajímám se; (x): bez odpovědi. Dotazníkové šetření v Dobré se na tuto otázku nezaměřovalo (Obec Dobrá 2014a).

Součástí dotazníkového šetření mezi obyvateli mikroregionu byl blok otázek zaměřující se na ekonomickou situaci. Nejspokojenější s ní byli respondenti z Vojkovic, Nošovic a Vyšních Lhot, nejméně spokojeni byli respondenti z Dobratic, Pražma a Krásné (viz obrázek č. 12).²³ Ve všech obcích převažovala spokojenost nad nespokojeností, významně však byli zastoupeni respondenti, kteří na položené otázky nedovedli nebo nechtěli odpovědět. Z výsledků lze odvodit, že velká část obyvatel mikroregionu nejvíce o ekonomickou situaci aktivní zájem a svůj obraz o ní si utváří na základě neaktuálních informací a neadekvátního srovnání nabídky obchodu, služeb, stravování a pracovních příležitostí ve venkovských obcích mikroregionu s okolními městy (viz přílohy č. 4 a 5).

Ekonomická aktivita

K 31. prosinci 2013 bylo v mikroregionu evidováno 1 319 aktivních podnikatelských subjektů.²⁴ Koeficient podnikatelské aktivity²⁵ je ve srovnání s krajskými i okresními hodnotami a hodnotami za oba referenční mikroregiony vyšší, za celorepublikovými hodnotami však zaostává. Vyšší hodnoty koeficientu zpravidla svědčí o absenci středně velkých a velkých zaměstnavatelů ve spádovém území, což však nelze vztáhnout k současnému mikroregionu. Ten je přítomností devíti středně velkých a velkých zaměstnavatelů atypický ve srovnání s oběma referenčními mikroregiony (viz tabulka č. 6). Vzhledem k tomu, že významná část těchto zaměstnavatelů provozuje svou činnost v průmyslové zóně v Nošovicích a že její rozvoj je (stále ještě) relativně nedávnou záležitostí, lze předvídat, že dosud poměrně vysoké hodnoty koeficientu podnikatelské aktivity budou v dojížděkově spádových obcích postupně klesat.

Tabulka č. 6: Intenzita podnikatelské činnosti²⁶

Obec/území	K ^{PA}	Počet zaměstnavatelů	
		středně velkých	velkých
Dobrá	0,1213	1	1
Dobratice	0,0962	-	-
Krásná	0,1260	-	-
Morávka	0,1409	-	-
Nižní Lhoty	0,1208	-	1
Nošovice	0,0909	2	2
Pražmo	0,1098	-	-
Raškovice	0,1146	2	-
Vojkovice	0,1125	-	-
Vyšní Lhoty	0,1050	-	-
Mikroregion	0,1167	5	4
<i>Mikroregion obcí povodí Stonávky</i>	<i>0,1023</i>	<i>8</i>	<i>-</i>
<i>Mikroregion Žermanické a Těřlické přehrady</i>	<i>0,1029</i>	<i>2</i>	<i>1</i>
<i>Okres Frýdek-Místek</i>	<i>0,1090</i>	<i>179</i>	<i>38</i>
<i>Moravskoslezský kraj</i>	<i>0,1060</i>	<i>965</i>	<i>229</i>
<i>Česko</i>	<i>0,1399</i>	<i>10 838</i>	<i>2 153</i>

Sektorová struktura hospodářství mikroregionu je charakteristická výrazným zastoupením zemědělství a lesnictví, zejména zásluhou obcí Krásná, Morávka a Pražmo. Podíl zemědělství a lesnictví ve struktuře podnikatelských subjektů i ve struktuře zaměstnanosti výrazně překračuje celostátní, krajské i okresní hodnoty a hodnoty za oba referenční venkovské mikroregiony. Průmysl hraje významnou roli především jako zaměstnavatel, jeho význam

²³ K metodice hodnocení spokojenosti viz kapitola č. 2.

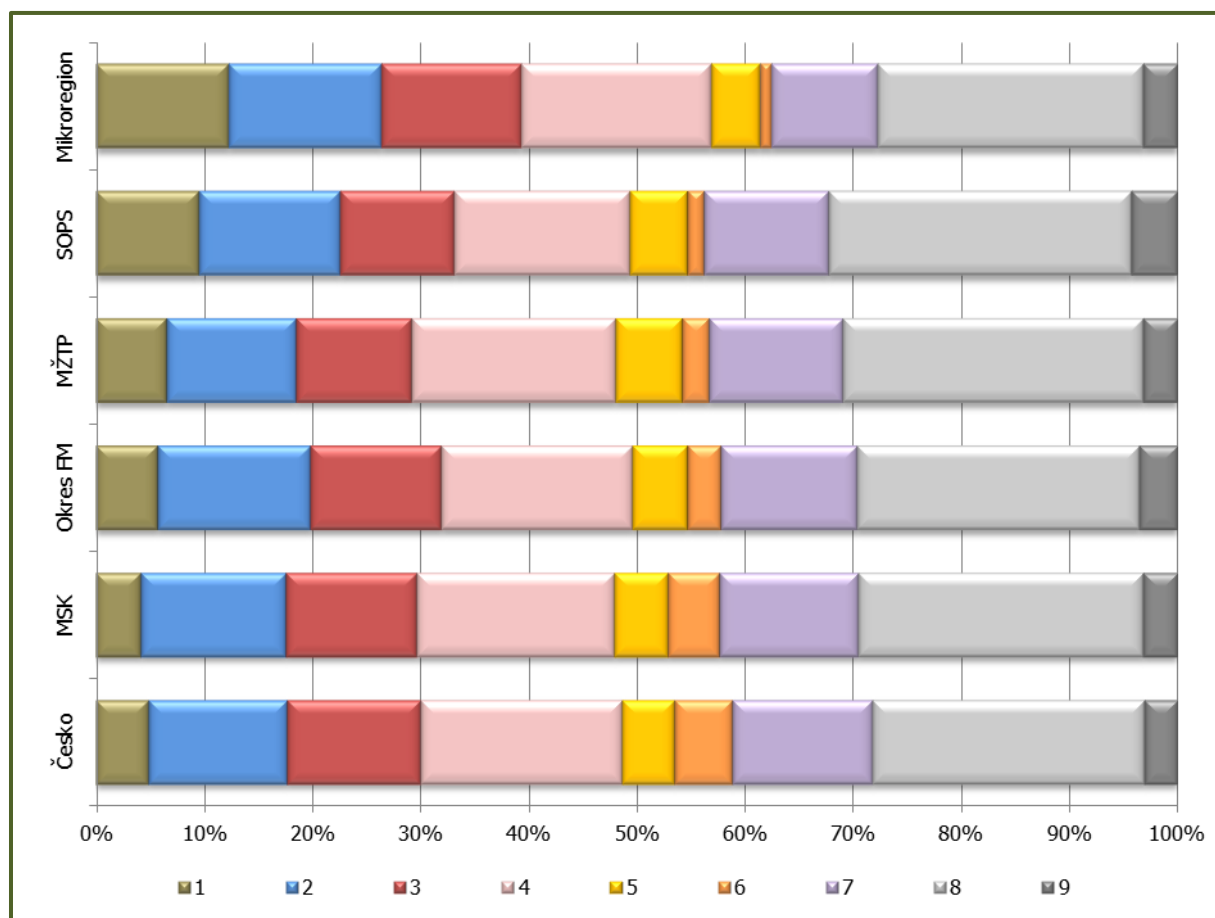
²⁴ ČSÚ 2015d.

²⁵ Poměr počtu aktivních subjektů k počtu obyvatel.

²⁶ K^{PA} je koeficient podnikatelské aktivity. Středně velký zaměstnavatel zaměstnává 50–249 zaměstnanců, velký zaměstnavatel 250 a více zaměstnanců. K 31. prosinci 2013. Zdroj: ČSÚ 2015d, e.

však vyniká spíše v celostátním a krajském kontextu (viz obrázek č. 13, tabulka č. 7 a tabulka č. 8). Podprůměrně je rozvinut sektor služeb. Řada významných zaměstnavatelů, kteří působí v mikroregionu, má svá sídla lokalizovaná mimo toto území.

Obrázek č. 13: Sektorová struktura podnikatelské činnosti²⁷

Tabulka č. 7: Sektorová struktura podnikatelské činnosti²⁸

Obec/území	Zemědělství, lesnictví rybářství	Průmysl	Obchod a služby (výběr) ²⁹
Dobrá	3,98 %	15,38 %	27,85 %
Dobruška	6,19 %	12,39 %	27,43 %
Krásná	33,33 %	12,35 %	16,05 %
Morávka	24,20 %	13,38 %	17,83 %
Nižní Lhoty	9,38 %	9,38 %	15,63 %
Nošovice	12,22 %	14,44 %	20,00 %

²⁷ Podíl aktivních subjektů působících v daném sektoru na celkovém počtu aktivních subjektů. 1: zemědělství, lesnictví a rybářství; 2: průmysl; 3: stavebnictví; 4: velkoobchod, maloobchod, opravy a údržba motorových vozidel; 5: ubytování, stravování a pohostinství; 6: činnosti v oblasti nemovitostí; 7: profesní, vědecké a technické činnosti; 8: ostatní činnosti; 9: nezařazeno. SOPS: Sdružení obcí povodí Stonávky; MŽTP: Mikroregion Žermanické a Těrlícké přehrad; FM: Frýdek-Místek; MSK: Moravskoslezský kraj. K 31. prosinci 2013. Zdroj: ČSÚ 2015d.

²⁸ Podíl aktivních subjektů působících v daném sektoru na celkovém počtu aktivních subjektů. K 31. prosinci 2013. Zdroj: ČSÚ 2015d.

²⁹ Velkoobchod, maloobchod, opravy a údržba motorových vozidel, ubytování, stravování a pohostinství.

Obec/území	Zemědělství, lesnictví rybářství	Průmysl	Obchod a služby (výběr) ²⁹
Pražmo	23,53 %	8,82 %	17,65 %
Raškovice	9,09 %	14,35 %	22,97 %
Vojkovice	4,29 %	20,00 %	15,71 %
Vyšní Lhoty	17,05 %	15,91 %	15,91 %
Mikroregion	12,28 %	14,10 %	22,06 %
<i>Mikroregion obcí povodí Stonávky</i>	<i>9,45 %</i>	<i>13,13 %</i>	<i>21,58 %</i>
<i>Mikroregion Žermanické a Těrlické přehrady</i>	<i>6,54 %</i>	<i>11,93 %</i>	<i>25,02 %</i>
<i>Okres Frýdek-Místek</i>	<i>5,71 %</i>	<i>14,13 %</i>	<i>22,80 %</i>
<i>Moravskoslezský kraj</i>	<i>4,21 %</i>	<i>13,35 %</i>	<i>23,25 %</i>
<i>Česko</i>	<i>4,83 %</i>	<i>12,82 %</i>	<i>23,47 %</i>

Tabulka č. 8: Sektorová struktura zaměstnanosti³⁰

Obec/území	Zemědělství, lesnictví rybářství	Průmysl	Obchod a služby (výběr) ³¹
Dobrá	1,00 %	29,25 %	12,81 %
Dobratice	4,15 %	31,03 %	11,86 %
Krásná	8,75 %	29,97 %	14,14 %
Morávka	7,36 %	24,95 %	11,66 %
Nižní Lhoty	6,67 %	23,81 %	8,57 %
Nošovice	4,36 %	32,20 %	13,08 %
Pražmo	7,16 %	29,75 %	10,96 %
Raškovice	2,97 %	31,60 %	11,15 %
Vojkovice	2,47 %	28,27 %	10,95 %
Vyšní Lhoty	5,41 %	34,64 %	8,35 %
Mikroregion	4,01 %	29,97 %	11,75 %
<i>Mikroregion obcí povodí Stonávky</i>	<i>2,03 %</i>	<i>28,16 %</i>	<i>11,92 %</i>
<i>Mikroregion Žermanické a Těrlické přehrady</i>	<i>1,87 %</i>	<i>28,24 %</i>	<i>12,18 %</i>
<i>Okres Frýdek-Místek</i>	<i>1,68 %</i>	<i>29,64 %</i>	<i>11,81 %</i>
<i>Moravskoslezský kraj</i>	<i>1,48 %</i>	<i>26,39 %</i>	<i>11,25 %</i>
<i>Česko</i>	<i>2,45 %</i>	<i>22,86 %</i>	<i>12,02 %</i>

Potenciální hrozbou je vysoká závislost místního hospodářství a trhu práce na dodavatelích, odběratelích a zaměstnavatelích sídlících a působících mimo region. Ekonomické vazby mezi místními producenty, zpracovateli a spotřebiteli jsou v mikroregionu dosud velmi slabé, ačkoli je zde významný potenciál tvorby sítí mezi nimi a ve společnosti obecně roste zájem o místní produkty a služby (zejména s vysokou přidanou hodnotou). Využití těchto příležitostí a rozvoji podnikání obecně brání jak interní faktory na straně stávajících subjektů a zájemců o podnikání (především nedostatečná motivace), ale také přebujelá a nekvalitní legislativa a systémy norem

³⁰ Podíl zaměstnaných v daném sektoru na celkovém počtu ekonomicky aktivních obyvatel. K 26. březnu 2011. Zdroj: ČSÚ 2013.

³¹ Velkoobchod, maloobchod, opravy a údržba motorových vozidel, ubytování, stravování a pohostinství.

a nedostatečné poradenství. Z těchto a dalších důvodů jsou v hospodářské struktuře mikroregionu významně zastoupeny subjekty s nízkou rentabilitou a přidanou hodnotou produkce, nízkou produktivitou práce a mnohdy zastaralým technickým a technologickým vybavením.

Zemědělství

Původní zemědělská výroba byla orientována převážně na živočišnou výrobu. V horské krajině, kde klimatické podmínky, půda i reliéf snižují ekonomickou efektivitu rostlinné produkce na minimum, byla tato orientace účelná. Pouze v nižších polohách přecházejících do Podbeskydské pahorkatiny převládala výroba smíšeného, živočišně-rostlinářského typu. V období před rokem 1989 byla tato výroba soustředěna do relativně malého množství kolektivních farem (JZD, státní statky), které se vyznačovaly nízkou produktivitou výroby, což se projevilo po přechodu ekonomiky na tržní model fungování zánikem řady z nich. Podstatná část naddimenzovaných zemědělských areálů ztratila v průběhu let své původní využití, což vedlo k jejich degradaci a vzniku zemědělských brownfieldů. Úspěšnou transformací prošly závody, na jejichž základech stojí nejvýznamnější zemědělské subjekty mikroregionu.

Pozvolna dochází k posilování alternativních funkcí zemědělství, zejména v souvislosti s ochranou a tvorbou krajiny. Značný a dosud nedostatečně využitý potenciál představuje vzhledem k rostoucí poptávce po zavádění alternativních zdrojů energie účelově pěstovaná biomasa. Zvyšující se zájem o zdravý životní styl a o kvalitní a bezpečné potraviny vybízí k orientaci směrem k ekologickému zemědělství a agroturistice. Pro rozvoj těchto a jiných aktivit mikroregion disponuje dostatečným potenciálem zemědělské a lesní půdy. Zemědělství je však v současné době významně závislé na systému dotací a plateb, který nedostatečně motivuje jednotlivé producenty a zpracovatele k zavádění inovací do tržně nekritické produkce s vyšší přidanou hodnotou. Hlubší transformaci zemědělského sektoru však kromě demotivujícího systému dotací a plateb komplikují dosud nedostatečně vyřešené vlastnické vztahy a rozsah, v jakém je zemědělská půda obhospodařována na základě nájemních vztahů.

Průmysl

Po roce 2002 dochází na Ostravsku k postupné stabilizaci hospodaření většiny velkých průmyslových podniků, což má pozitivní dopad i na zaměstnanost a výkonnost firem působících v mikroregionu. Přestože podstatná část ekonomicky aktivního obyvatelstva nadále vyjíždí za prací do blízkých měst mimo mikroregion, postupně se zde prosazují transformované nebo nové, dynamicky se rozvíjející společnosti.

Obrázek č. 14: Průmyslová zóna Nošovice

Příkladem významné regionální firmy, která úspěšně překonala transformaci a dále prosperuje, byť pod novým vlastníkem, je Radegast v Nošovicích, součást Plzeňský Prazdroj, a. s. V souvislosti s celkovým oživením národní ekonomiky a začleňováním do evropských struktur se po letech přehlížení zvýšil zájem velkých, převážně zahraničních společností umisťovat své investice na území Moravskoslezského kraje. Zásadním impulzem pro rozvoj hospodářství v mikroregionu byl příchod korejského investora do průmyslové zóny v Nošovicích. Společnost Hyundai Motor Manufacturing Czech s.r.o. zde investovala více než 32 miliard korun (viz obrázek č. 14). Příchod automobilky, kterou doprovází řada asijských subdodavatelů, dále zvyšuje atraktivitu regionu pro cizí i tuzemské investory a z průmyslové zóny v Nošovicích činí nové jádro hospodářství a zaměstnanosti regionu. Rozsáhlé investice do průmyslových zón budovaných na zelené louce vzbuzují oprávněné obavy z dopadů na stav životního

prostředí a život obyvatel v regionu, v případě jednostranně zaměřených gigantických investic navíc ze závislosti regionálního hospodářství na ekonomických cyklech globální ekonomiky.

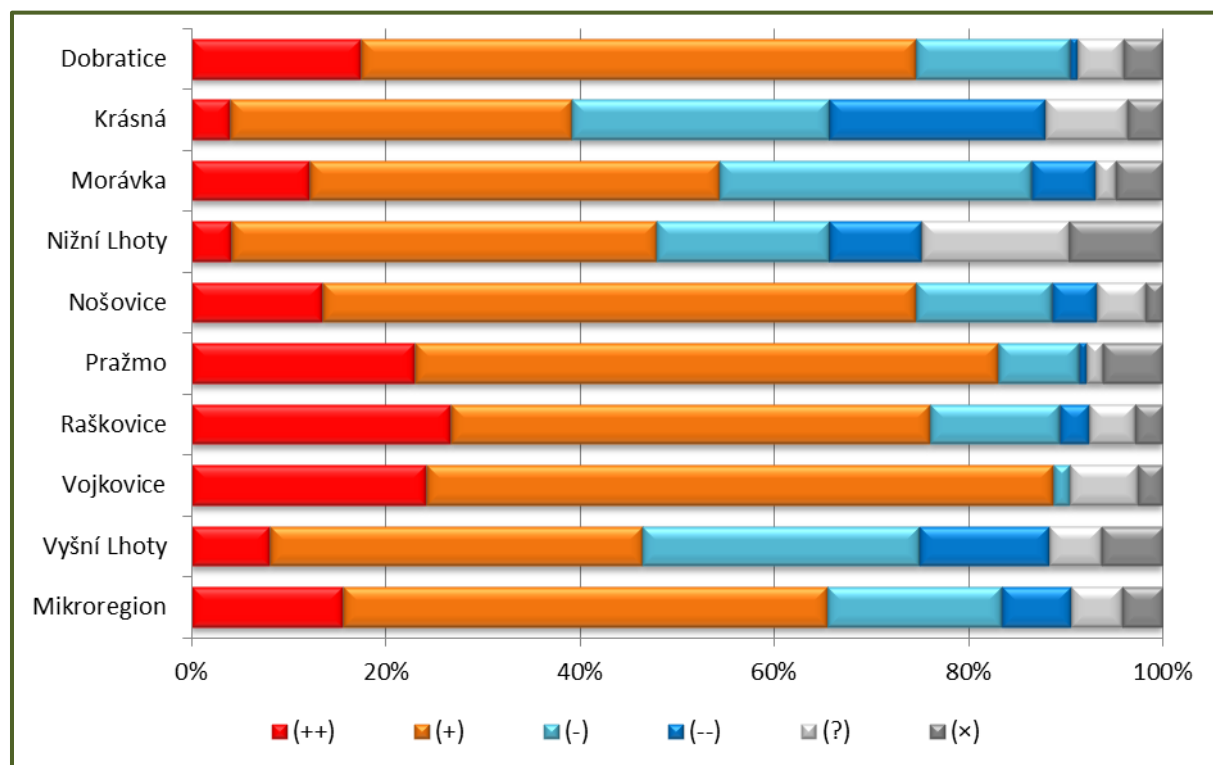
Příprava dalších ploch pro podnikání proto bývá provázána konflikty s občany a s neziskovými organizacemi. Méně kontroverzí, zato zpravidla více výdajů a komplikací pro investory přináší revitalizace nevyužitých objektů a ploch. Pro další hospodářský rozvoj území je mimořádně důležitá intenzita podnikatelské aktivity místních obyvatel a kvalita místního inovačního prostředí.

Služby

Sektor služeb navazuje na místní zemědělskou a průmyslovou výrobu (služby podnikatelským subjektům) a spolu s maloobchodem na soustředění koupěschopné a koupěochotné poptávky ze strany obyvatel, návštěvníků a turistů (služby a maloobchod pro koncové zákazníky). Koncentrace nabídky pro obyvatele je závislá na velikosti sídel: malá venkovská sídla a zejména stranou ležící osady jsou charakteristické místy nižší nabídkou služeb a maloobchodu, nabídka ve větších sídlech je s ohledem na regionální podmínky uspokojivá. Kritická místa nabídky maloobchodu kryjí služby pojezdové prodejny.

V závislosti na změnách hospodářské struktury, ale také na investičních možnostech místních podnikatelských subjektů, se služby a maloobchod po roce 1989 pozitivně rozvíjely, ale záhy se jejich rozvoj zpomalil a zejména v sídlech s nižší poptávkou docházelo k tlakům na ekonomickou racionalizaci rozmístění nabídky. Silnou konkurenci místním poskytovatelům tvoří nabídka blízkých měst, především pak síla rychle se rozvíjející sítě hyper- a supermarketů. Velké zahraniční obchodní společnosti se díky propracovanější kultuře prodeje, lepšímu marketingu a systému nízkých cen dokázaly snadněji prosadit na domácím trhu a vytlačit tak část domácích prodejců. Uzavírání provozoven služeb a maloobchodu (často jediných svého druhu v obci) zvyšuje tlak na mobilitu obyvatel mikroregionu a činí část z nich kriticky závislou na veřejné dopravě.

Obrázek č. 15: Spokojenost s obchodem, službami a stravováním³²

S nabídkou obchodu, služeb a stravování ve svém okolí byli v dotazníkovém šetření nejspokojenější obyvatelé Vojkovic, Pražma a Raškovic, nejméně spokojeni byli respondenti z Nižních Lhot, Vyšních Lhot a Krásné (viz obrázek č. 15).³³ S výjimkou posledních dvou jmenovaných převažovala spokojenost nad nespokojeností, zčásti však

³² Otázka: „Jste spokojen(a) s nabídkou obchodů, služeb a stravování ve Vašem okolí?“ (++): velmi spokojen(a); (+): spíše spokojen(a); (-): spíše nespokojen(a); (--): velmi nespokojen(a); (?): nevím, nezajímám se; (x): bez odpovědi. Dotazníkové šetření v Dobré se na tuto otázku nezaměřovalo (Obec Dobrá 2014a).

³³ K metodice hodnocení spokojenosti viz kapitola č. 2.

díky tomu, že převážná část obyvatel všech obcí nespolesá na místní nabídku, ale významnou část své spotřeby uspokojuje v okolních obcích a zejména městech. V některých obcích je neuspokojivá nabídka nejen specializovanějších, ale též základních služeb a maloobchodu (viz přílohy č. 4 a 5).

Cestovní ruch

V mikroregionu existují příhodné podmínky pro rozvoj cestovního ruchu, který má především v jižních částech území dlouhou tradici. Obce Krásná a Morávka patří v regionálním měřítku mezi významná střediska cestovního ruchu. Mikroregion nabízí vhodné podmínky pro letní i zimní rekreaci i poznávací turistiku zaměřenou na přírodní i kulturně-historické zajímavosti. Na druhou stranu mikroregion postrádá výrazné atraktivity, na kterých by mohl budovat image turistické destinace národního nebo mezinárodního významu, a vodní plochy ke koupání a vodním sportům. Nejvýznamnějšími kulturně-historickými zajímavostmi jsou po krajině rozestě památky lidové architektury a dřevěný kostel svatého Antonína Paduánského na Prašivé. Status národní kulturní památky má památník „Noční přechod“ na Morávce. Nabídku aktivit doplňují kulturně-spoločenské i sportovní akce regionálního významu.

Ubytovací kapacity se v mikroregionu koncentrují v nejnavštěvovanějších střediscích cestovního ruchu (viz tabulka č. 9). Kromě zařízení volného cestovního ruchu region disponuje značnými lůžkovými kapacitami v objektech individuální rekreace, z nichž však pouze nepatrný zlomek je komerčně využíván pro volný cestovní ruch.

Tabulka č. 9: Kapacity hromadných ubytovacích zařízení³⁴

Obec/území	Hotely, motely	Penziony	Ostatní zařízení
Dobrá	-	-	1
Dobruška	-	-	-
Krásná	-	1	3
Morávka	1	3	3
Nižní Lhoty	-	1	-
Nošovice	-	-	-
Pražmo	1	-	-
Raškovice	1	-	-
Vojkovice	-	-	-
Vyšní Lhoty	-	-	1
Mikroregion	3	5	8
<i>Mikroregion obcí povodí Stonávky</i>	5	7	5
<i>Mikroregion Žermanické a Těrlické přehrady</i>	10	5	7
<i>Okres Frýdek-Místek</i>	47	61	72
<i>Moravskoslezský kraj</i>	170	204	195
<i>Česko</i>	2 482	3 351	3 180

V Česku dlouhodobě roste zájem turistů o domácí destinace, Moravskoslezské Beskydy přitom patří mezi nejatraktivnější turistické cíle v zemi. Mezi jejich návštěvníky však převažují obyvatelé Moravskoslezského kraje a nejbližšího okolí, což se odráží v nadprůměrném zastoupení jednodenních návštěv, v relativně krátké průměrné době pobytu vůbec a v nízkých částkách, které značná část návštěvníků a turistů v cílových destinacích utrácí za služby cestovního ruchu. Další rozvoj cestovního ruchu, jenž se zaměřuje na využití místních kulturních a přírodních zajímavostí, limituje nedostatečně rozvinutá turistická a volnočasová infrastruktura, která ve srovnání s konkurenčními regiony zaostává jak rozsahem, tak kvalitou nabízených služeb. Rozsáhlejší investice naráží na nedostatek kapitálu a v některých lokalitách se dostávají do přímého konfliktu s potřebami ochrany životního prostředí a se zájmy obyvatel. Potenciál spolupráce jednotlivých poskytovatelů, tvorby integrovaných turistických balíčků a cíleného marketingu prozatím zůstává nevyužit.

³⁴ Za rok 2014. Zdroj: ČSÚ 2015a, f.

Trh práce

Situace na mikroregionálním trhu práce je dána směsicí vlivů, které jsou charakteristické pro většinu venkovských oblastí, a vlivů, které jsou dány specifiky ekonomického a sociálního vývoje v podmínkách celého Česka, Moravskoslezského kraje i jednotlivých obcí. Na jedné straně je nabídka pracovních míst na venkovském trhu práce výrazně omezená a zpravidla lokálně silně specifická. To snižuje potenciál uplatnění kvalifikovaných specializovaných pracovních sil nebo osob se znevýhodněním v místě jejich bydliště a je jedním z hnacích motorů vysoké míry vyjížděky nebo dokonce emigrace za prací, zvláště u osob mladšího a středního ekonomicky produktivního věku. Na druhou stranu omezená nabídka pracovních sil s jejich převažující kvalifikační strukturou a pracovní morálkou omezuje rozvoj hospodářství nejen v odvětvích s vyšší přidanou hodnotou.

Začátkem devadesátých let v souvislosti s přeměnou dřívější centrálně plánované ekonomiky na ekonomiku založenou na tržních principech a se změnou vnějších podmínek došlo k razantnímu propadu průmyslové a zemědělské výroby, který byl doprovázen rychlým poklesem počtu pracovních míst v těchto sektorech. V počáteční fázi transformace dokázal následky propadu zaměstnanosti v tradičních odvětvích zmírnit dynamicky se rozvíjející sektor služeb, ale již od roku 1997 docházelo v regionu, zejména díky kritické situaci většiny velkých průmyslových podniků na Ostravsku, k opětovnému nárůstu celkové nezaměstnanosti. K dalšímu prohloubení neutěšeného stavu na regionálním trhu práce došlo na přelomu let 2008 a 2009 v souvislosti s tzv. ekonomickou a finanční krizí. V následujících letech se na trhu práce pozitivně projevily důsledky příchodu velkých investorů. Nezaměstnanost postupně klesla na hodnoty, které již zřejmě nelze snížit jinak, než vnějšími systémovými zásahy do trhu práce.

Ekonomická aktivita obyvatelstva mikroregionu je v okresním, krajském i národním kontextu i ve srovnání s oběma referenčními mikroregiony o poznání nižší. Tento fakt lze přičíst někdejšímu nedostatku pracovních míst a selektivnímu charakteru dlouhodobé pracovní podmíněné emigrace. K 26. březnu 2011 vyjíždělo mimo obec svého obvyklého pobytu za prací 39,83 % ekonomicky aktivních osob, což je hodnota typická pro venkovské oblasti,³⁵ vysoká ve srovnání s údaji za okres Frýdek-Místek, Moravskoslezský kraj i celé Česko (viz tabulka č. 10).

Tabulka č. 10: Ekonomická aktivita obyvatelstva a vyjížděka do zaměstnání³⁶

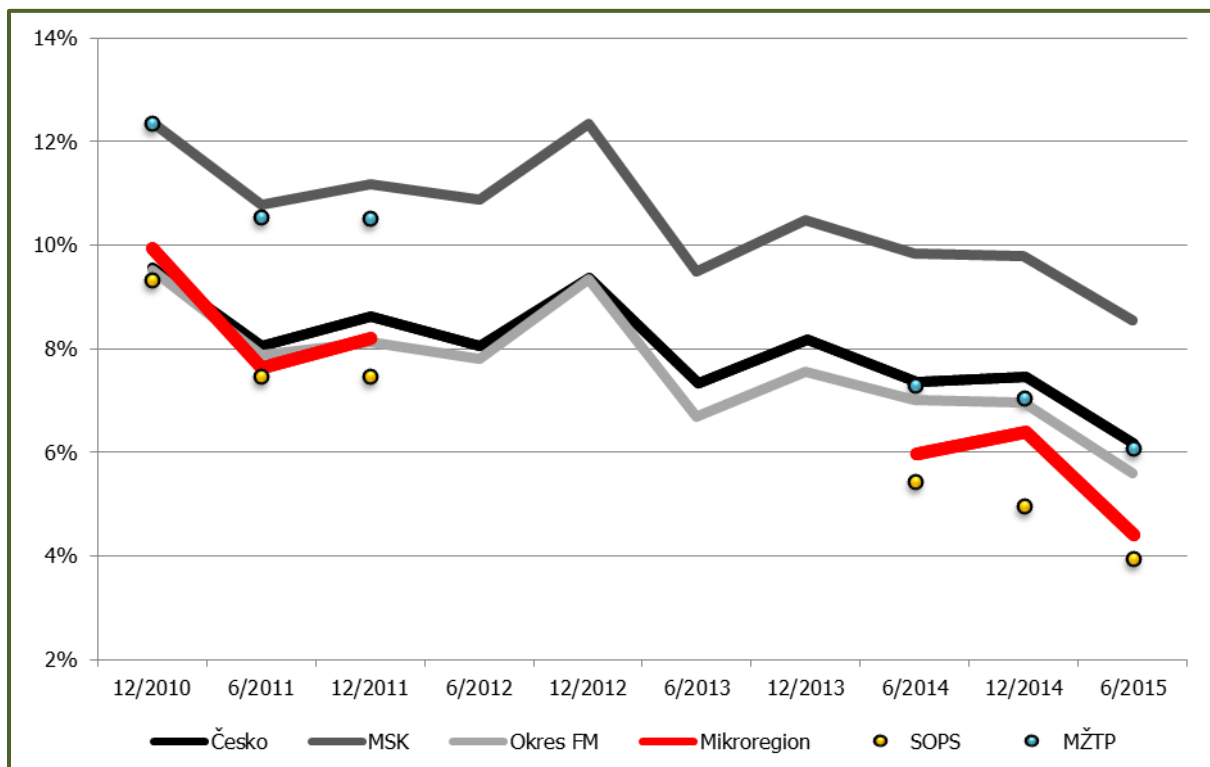
Obec/území	EAO	δ ^{ea}	δ ^v
Dobrá	1 405	54,06 %	39,29 %
Dobruška	506	54,00 %	51,38 %
Krásná	297	54,20 %	44,11 %
Morávka	489	53,85 %	33,33 %
Nižní Lhoty	105	47,73 %	40,00 %
Nošovice	413	53,15 %	32,45 %
Pražmo	447	55,53 %	44,97 %
Raškovice	807	53,73 %	36,18 %
Vojkovice	283	58,71 %	31,80 %
Vyšní Lhoty	407	58,73 %	46,68 %
Mikroregion	5 159	54,47 %	39,83 %
<i>Mikroregion obcí povodí Stonávky</i>	<i>3 985</i>	<i>55,03 %</i>	<i>42,94 %</i>
<i>Mikroregion Žermanické a Těrlické přehrady</i>	<i>7 365</i>	<i>56,47 %</i>	<i>42,70 %</i>
<i>Okres Frýdek-Místek</i>	<i>98 563</i>	<i>55,83 %</i>	<i>27,31 %</i>
<i>Moravskoslezský kraj</i>	<i>575 689</i>	<i>55,97 %</i>	<i>19,65 %</i>
<i>Česko</i>	<i>5 080 573</i>	<i>57,01 %</i>	<i>18,94 %</i>

³⁵ Hodnoty podílů vyjíždějících za oba referenční mikroregiony jsou ještě vyšší.

³⁶ EAO je počet ekonomicky aktivních obyvatel, δ^{ea} je čistý podíl ekonomicky aktivních osob (poměr počtu ekonomicky aktivních obyvatel k celkovému počtu obyvatel starších 15 let), δ^v je podíl vyjíždějících denně za zaměstnáním mimo obec svého obvyklého pobytu na celkovém počtu ekonomicky aktivních obyvatel. K 26. březnu 2011. Zdroj: ČSÚ 2013.

O poptávce a nabídce na mikroregionálním trhu práce lze získat z dat dostupných za jednotlivé obce pouze hrubou představu.³⁷ Nezaměstnanost v mikroregionu se dlouhodobě pohybuje pod úrovní okresních a celostátních hodnot a hluboko pod hodnotami Moravskoslezského kraje (viz obrázek č. 16). Podíl nezaměstnaných v mikroregionu jako celku dosahoval v červnu 2015 hodnoty 4,40 % a nebývale nízkých hodnot dosahoval tento ukazatel i v jednotlivých obcích. Obecně příznivou situaci dokresluje ukazatel převisu poptávky na trhu práce (viz obrázek č. 17). V červnu 2015 dosáhl hodnoty 1,88 uchazeče na jedno volné pracovní místo, několikanásobně méně ve srovnání s okresními, krajskými i celostátními hodnotami a hodnotami za oba referenční mikroregiony (viz tabulka č. 11).

Obrázek č. 16: Vývoj nezaměstnanosti³⁸

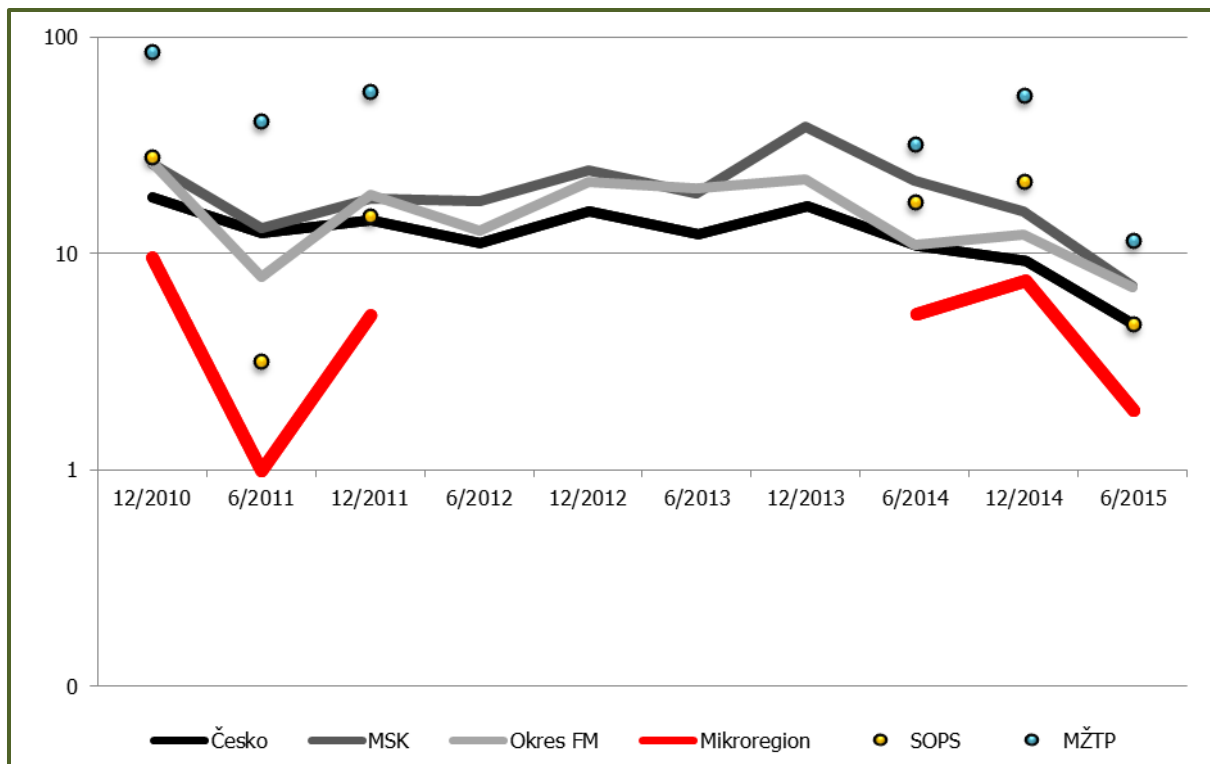

Na situaci na mikroregionálním trhu práce má výrazný vliv masivní příliv státem i krajem podporovaných investic, který vyvrcholil příchodem společnosti Hyundai Motor Manufacturing Czech s.r.o. a jejích subdodavatelů do průmyslové zóny v Nošovicích a do zón lokalizovaných v zázemí blízkých měst. Vznik tisíců nových pracovních míst se projevil jak ve snížení převisu poptávky na trhu práce, tak v poklesu celkové nezaměstnanosti. Další pokles nelze do budoucna očekávat, což však neznamená, že je situace na mikroregionálním trhu práce bezproblémová.

Horší postavení na trhu práce mají osoby starší 55 let, zdravotně hendikepovaní, ale také ženy po mateřské dovolené a osoby pečující o závislé osoby. Omezené možnosti pro sladění profesního a rodinného života zhoršují přístup na trh práce další významné části ekonomicky aktivních osob. Na druhé straně, nízká nezaměstnanost v mikroregionu komplikuje situaci zaměstnavatelům, neboť v omezené nabídce volných pracovních sil jsou výrazně zastoupeny osoby s horší kvalifikací, nedostatečně rozvinutými pracovními návyky, méně adaptabilní, závislé na systému sociální podpory atp.

³⁷ Data publikovaná za území správního obvodu obce s rozšířenou působností jsou sice dostatečně detailní, bohužel však pro zmapování situace mikroregionálního trhu práce nepoužitelná (výrazně je deformuje několikanásobně větší okolní trh práce). Za jednotlivé obce jsou dostupná pouze základní data a pro období od 1. ledna 2012 do 28. února 2014 nejsou data za jednotlivé obce dostupná vůbec. K 1. lednu 2013 navíc došlo ke změně metodiky výpočtu ukazatelů nezaměstnanosti a data vztahující se k období před touto změnou a k období po ní jsou jen omezeně srovnatelná.

³⁸ Do 31. prosince 2012 míra nezaměstnanosti, od 1. ledna 2013 podíl nezaměstnaných. Pro období od 1. ledna 2012 do 28. února 2014 nejsou k dispozici data za jednotlivé obce (a mikroregiony). MSK: Moravskoslezský kraj; FM: Frýdek-Místek; SOPS: Sdružení obcí povodí Stonávky; MŽTP: Mikroregion Žermanické a Těřlické přehrady. Zdroj: MPSV nedatováno-a, b.

Obrázek č. 17: Vývoj převisu poptávky na trhu práce³⁹Tabulka č. 11: Nezaměstnanost, volná pracovní místa a převis poptávky na trhu práce⁴⁰

Obec/území	Nezaměstnanost	VPM	Převis poptávky
Dobrá	4,04 %	13	6,46
Dobruška	5,22 %	3	14,33
Krásná	5,09 %	1	22,00
Morávka	3,47 %	-	x
Nižní Lhoty	3,95 %	50	0,14
Nošovice	3,84 %	90	0,29
Pražmo	5,05 %	-	x
Raškovice	3,71 %	25	1,80
Vojkovice	5,81 %	-	x
Vyšní Lhoty	5,69 %	1	34,00
Mikroregion	4,40 %	183	1,88
<i>Mikroregion obcí povodí Stonávky</i>	<i>3,93 %</i>	<i>50</i>	<i>4,68</i>
<i>Mikroregion Žermanické a Těrlické přehrady</i>	<i>6,06 %</i>	<i>60</i>	<i>11,40</i>
<i>Okres Frýdek-Místek</i>	<i>5,59 %</i>	<i>1 176</i>	<i>6,96</i>
<i>Moravskoslezský kraj</i>	<i>8,56 %</i>	<i>10 393</i>	<i>7,05</i>

³⁹ Pro období od 1. ledna 2012 do 28. února 2014 nejsou k dispozici data za jednotlivé obce (a mikroregiony). MSK: Moravskoslezský kraj; FM: Frýdek-Místek; SOPS: Sdružení obcí povodí Stonávky; MŽTP: Mikroregion Žermanické a Těrlické přehrady. Zdroj: MPSV nedatováno-a, b.

⁴⁰ Nezaměstnanost je vyjádřena podílem nezaměstnaných, VPM je počet volných pracovních míst. Za červen 2015. Zdroj: MPSV nedatováno-a, b.

Obec/území	Nezaměstnanost	VPM	Převís poptávky
Česko	6,17 %	96 983	4,65

3.3.4 DOPRAVA

Hierarchicky nejvýznamnější silnicí mikroregionu je rychlostní komunikace č. R48 (Běloutín – Český Těšín) se sjezdem v Dobré. Z hlediska vzájemného spojení jednotlivých obcí jsou významnějšími paralelně probíhající silnice č. II/648 (Frýdek-Místek – Český Těšín), č. III/4773 (Staré Město – Raškovice) a č. III/4774 (Dobrá – Morávka). Při sčítání dopravy v roce 2010 dosahovala intenzita dopravy na těchto silnicích následujících hodnot (tabulka č. 12):

Tabulka č. 12: Intenzita dopravy na vybraných silnicích⁴¹

Silnice (úsek)	Vozidla		
	osobní	těžká motorová	celkem
R48 (Frýdek-Místek – Dobrá)	13 221	4 400	17 684
R48 (Dobrá – Český Těšín)	12 428	4 088	16 566
II/648 (Frýdek-Místek – Dobrá)	6 015	534	6 655
II/648 (Dobrá – Horní Tošanovice)	2 695	715	3 543
III/4773 (Staré Město – Raškovice)	554	84	648
III/4774 (Dobrá – Raškovice)	4 443	812	5 332

Silniční síť mikroregionu sice disponuje dostatečnou hustotou dopravních komunikací umožňující dobrou propustnost krajiny, ale kvalita povrchu komunikací především nižších tříd je nízká úměrně možnostem jejich správců investovat do jejich údržby, obnovy a modernizace. Kapacita dopravní sítě, jež vyhovovala potřebám objemu přepravy v minulosti, neodpovídá dnešním nárokům. Páteří komunikace a na ně navazující silnice nižších tříd jsou nadměrně zatěžovány nákladní tranzitní dopravou, což se zpětně projevuje na jejich technickém stavu. Dopravní tahy vedené intravilány obcí jsou zdrojem snížené bezpečnosti provozu a horších životních podmínek obyvatel. Situace je zvláště závažná v některých neuralgických bodech dopravní sítě. Významným negativním faktorem ztěžujícím konektivitu území je periferní poloha většiny mikroregionu vůči hlavním dopravním tahům. Dostupnost výše položených sídel je zvláště v zimním období problematická v důsledku vysokých nároků na zajištění sjízdnosti silnic.

Mikroregionem prochází železniční trať regionálního významu č. 322 (Český Těšín – Frýdek-Místek) se stanicí v Dobré a zastávkou v Dobraticích. Nejbližší mezinárodní veřejné letiště se nachází v Mošnově. Územím prochází hustá síť značených turistických tras a cyklotras; fragmenty samostatně vedených cyklostezek však žádnou síť netvoří. Nejbližšími silničními hraničními přechody do Polska jsou Český Těšín a Choťebuz, na Slovensko Bumbálka, Bílá a Mosty u Jablunkova. Nejbližší železniční hraniční přechody jsou v Českém Těšíně (do Polska) a v Mostech u Jablunkova (na Slovensko).

Významnou perspektivu představuje plánovaná a probíhající modernizace hlavních dopravních cest. Zejména v souvislosti s investicí společnosti Hyundai Motor Manufacturing Czech s.r.o. a jejích subdodavatelů se mělo jednat o modernizaci silniční i železniční sítě. Realizace jednotlivých projektů (nejen v tomto případě) je však komplikována neutěšenou situací ve veřejných rozpočtech a střety se zájmy ochrany životního prostředí a vlastních nemovitostí.

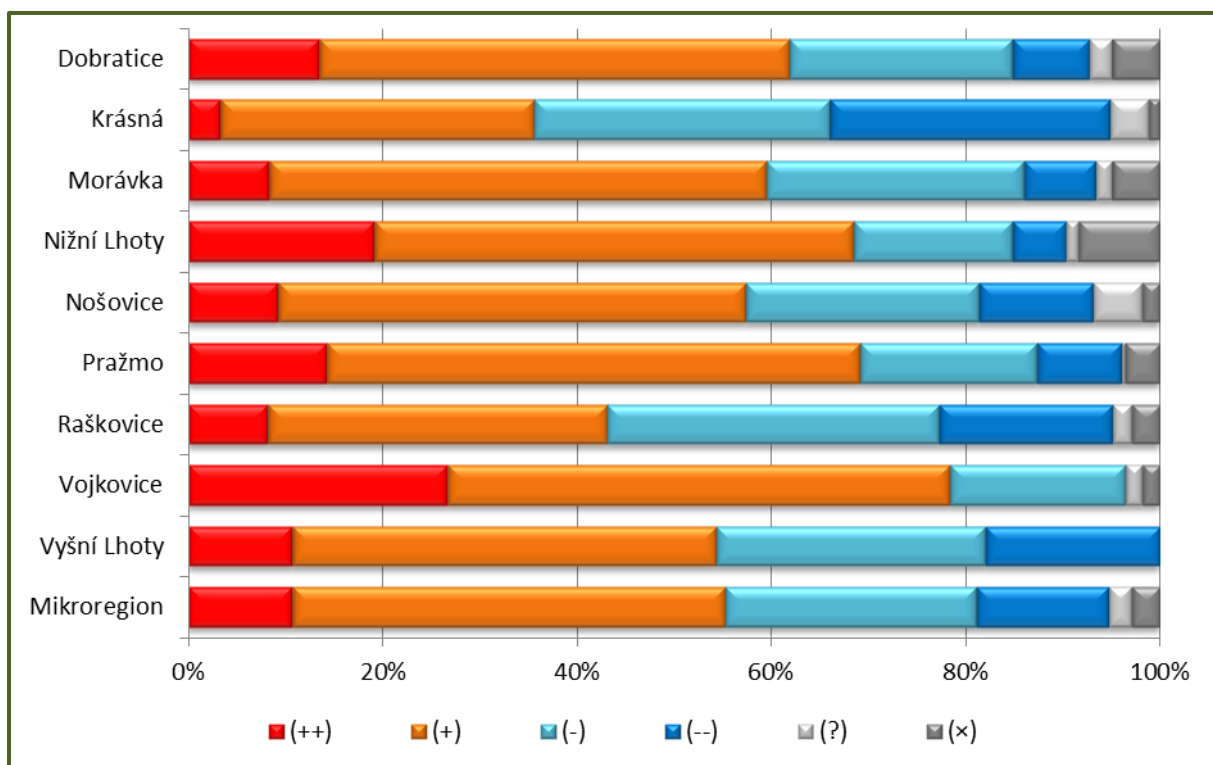
V dotazníkovém šetření byli s dopravní infrastrukturou nejspokojenější respondenti z Vojkovic, Nižních Lhot a Pražma, nejméně spokojeni byli respondenti z Vyšních Lhot, Raškovic a Krásné (viz obrázek č. 18).⁴² S výjimkou posledních dvou jmenovaných převažovala spokojenost nad nespokojeností. Předmětem kritiky byly především nedostatečně rozvinuté prvky zvyšující dopravní bezpečnost (chodníky, cyklostezky, přechody pro chodce, veřejné

⁴¹ Za 24 hodin. Zdroj: ŘSD 2011.

⁴² K metodice hodnocení spokojenosti viz kapitola č. 2.

osvětlení atd.) a kvalita a kapacity sítě základní dopravní infrastruktury (silnice, místa s omezenou prostupností, parkoviště atd.). Otázku dopravní bezpečnosti vnímají citlivě také děti a dospívající (viz přílohy č. 4, 5 a 6).

Obrázek č. 18: Spokojenost s dopravní infrastrukturou⁴³

Obrázek č. 19: Silnice č. III/4774

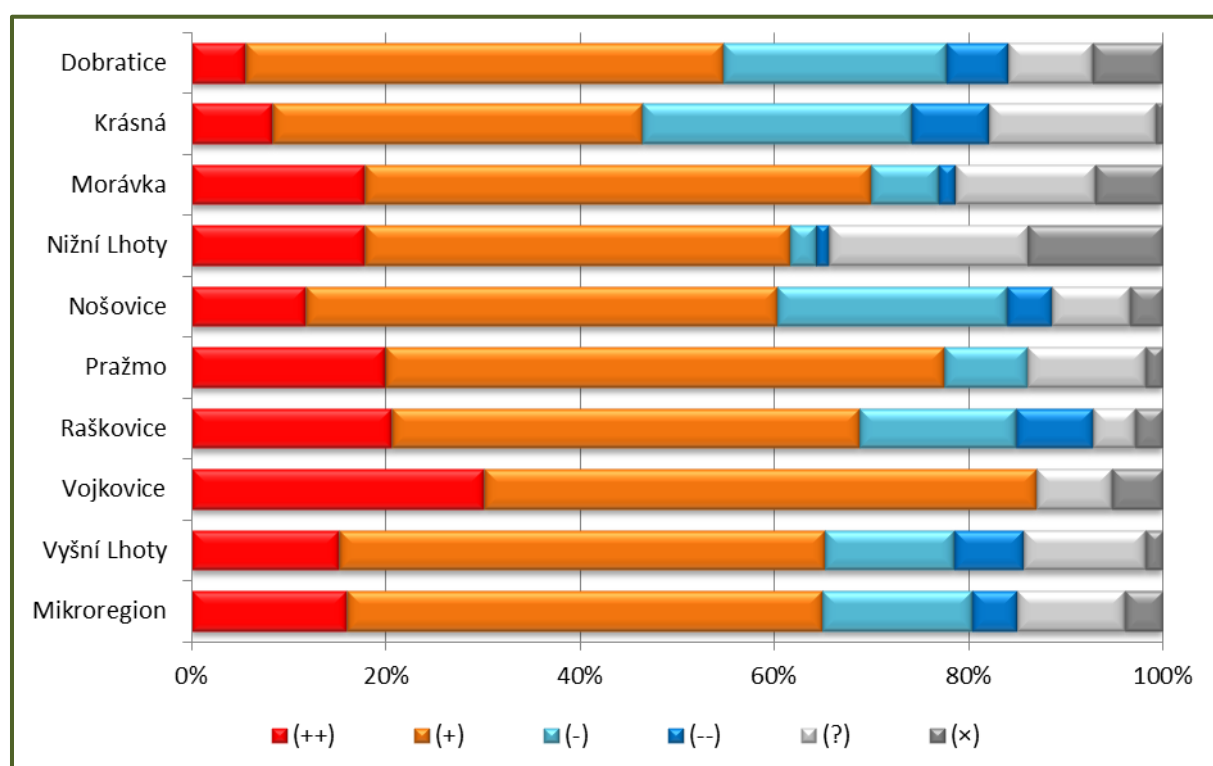

⁴³ Otázka: „Jste spokojen(a) s dopravní infrastrukturou v obci?“ (++): velmi spokojen(a); (+): spíše spokojen(a); (-): spíše nespokojen(a); (--): velmi nespokojen(a); (?): nevím, nezajímám se; (x): bez odpovědi. Dotazníkové šetření v Dobré neobsahovalo otázku v přesně stejném znění, což znemožňuje přímé srovnání spokojenosti respondentů z Dobré s respondenty v ostatních obcích mikroregionu. Odpovědi na analogické otázky však poukazují na tytéž problémy (Obec Dobrá 2014a).

Spojení osobní autobusovou dopravou mezi obcemi mikroregionu zajišťují především společnosti ČSAD Frýdek-Místek a.s. a ARRIVA MORAVA a.s. Osobní železniční dopravu zajišťují České dráhy a.s. Počet spojů zastavujících v jednotlivých sídlech odpovídá jejich vzdálenosti od regionálních center, poloze vůči hlavním dopravním trasám a významu sídel. Prakticky bezproblémová situace je podél silnic č. II/648 a č. III/4774 (až do Raškovic). Hůře dopravně dostupné jsou stranou ležící obce Dobruška, Morávka a Krásná. Omezená dopravní obslužnost může potenciálně zvyšovat riziko sociálního vyloučení méně mobilních obyvatel mikroregionu (především dětí, dospívajících a seniorů). Kvalita služeb osobní autobusové dopravy je na průměrné úrovni. Služby v nákladní dopravě poskytuje řada soukromých přepravců.

Nejspokojenější s veřejnou dopravou a dopravní obslužností obce v dotazníkovém šetření byli respondenti z Vojkovic, Nižních Lhot a Pražma, nejméně spokojeni byli respondenti z Nošovic, Dobrušky a Krásné (viz obrázek č. 20).⁴⁴ Ve všech obcích převažovala spokojenost nad nespokojeností. Výsledky šetření byly ovlivněny jednak reálnou situací, jednak očekáváními respondentů vzhledem k rozšiřování systému hromadné dopravy města Frýdku-Místku. Individuální výhrady respondentů směřovaly k četnosti spojů, k jejich návaznosti i trasování (viz přílohy č. 4 a 5). Deklarovaná poptávka po posilování hromadné dopravy v mikroregionu je však v příkrém rozporu s daty o reálné poptávce (vytíženosti stávajících spojů).

Obrázek č. 20: Spokojenost s veřejnou dopravou a dopravní obslužností⁴⁵

3.3.5 SOCIÁLNÍ INFRASTRUKTURA A SLUŽBY

Sociální infrastrukturou se rozumí nabídka zdravotnických, sociálních (v užším slova smyslu), vzdělávacích, volnočasových a jim podobných zařízení a služeb, které přispívají k zabezpečení celkově kvalitních životních podmínek v lokalitě. Jejich koncentrace v sídlech je úměrná významu sídla v sídelní struktuře území a je ovlivněna řadou protisměrně působících vlivů, zahrnujících neúprosný tlak ekonomické racionalizace sítě služeb, rostoucí nároky na jejich kvalitu, turbulentní demografické trendy (zejména suburbanizaci a demografické stárnutí) a faktory mobility obyvatel mikroregionu. Negativně na rozvoj místní nabídky působí konkurence dostupných zařízení a služeb

⁴⁴ K metodice hodnocení spokojenosti viz kapitola č. 2.

⁴⁵ Otázka: „Jste spokojen(a) s veřejnou dopravou a dopravní obslužností obce?“ (++): velmi spokojen(a); (+): spíše spokojen(a); (-): spíše nespokojen(a); (--): velmi nespokojen(a); (?): nevím, nezajímám se; (x): bez odpovědi. Dotazníkové šetření v Dobré řešilo otázku veřejné dopravy a dopravní obslužnosti v jednom bloku zaměřeném na dopravu (obecně). V takto koncipovaném bloku byly respondenty zmiňované problémy veřejné dopravy a dopravní obslužnosti druhořadé (Obec Dobrá 2014a).

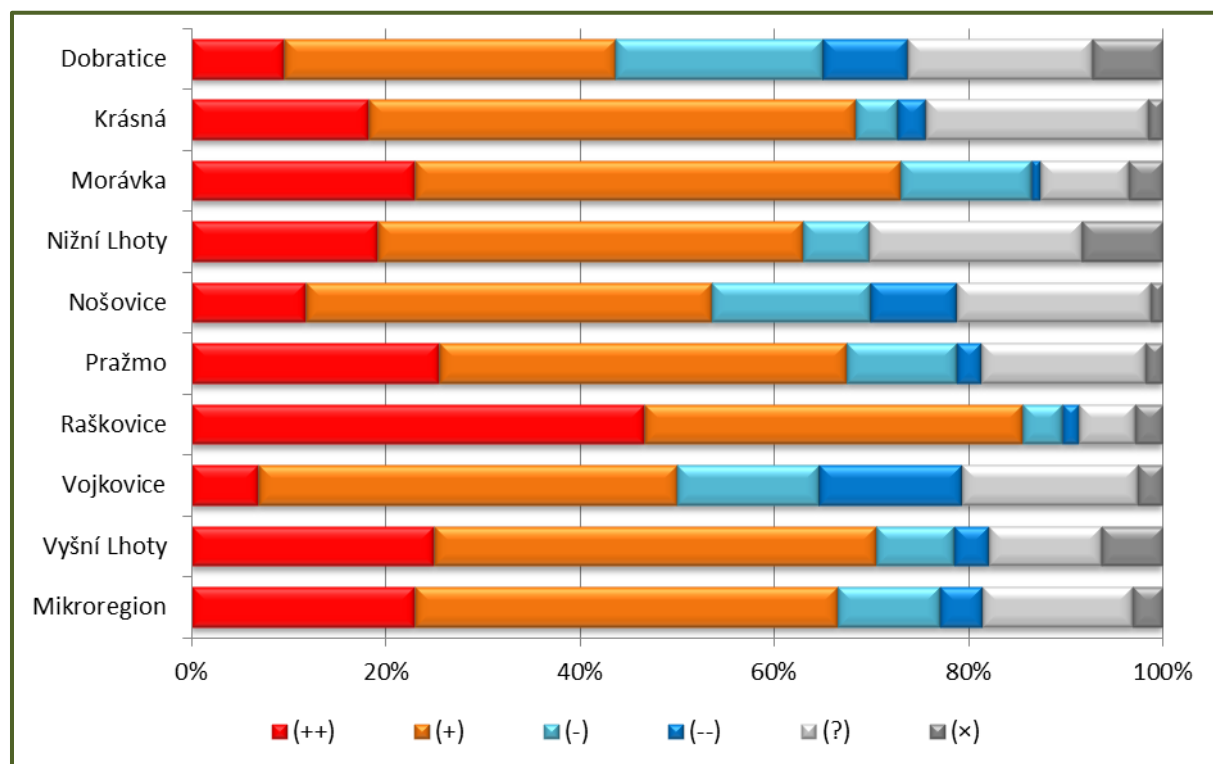
v okolí. Tyto vlivy vyžadují intenzivní a efektivní spolupráci samospráv a dalších zřizovatelů jednotlivých zařízení, sdílení kapacit a nákladů a hledání alternativních způsobů zajištění základních služeb pro obyvatele regionu.

Zdravotnictví

Nejlépe dostupnost zdravotní péče je v Dobré a v Raškovcích, kde se nachází ordinace praktického lékaře pro dospělé i pro děti a dorost, stomatologa i lékárna, a na Morávce, kde z uvedených není dostupná pouze lékárna. V Nošovicích a Vojkovicích je dostupná pouze ordinace praktického lékaře pro dospělé. V ostatních obcích chybí jakékoli zařízení zdravotní péče.⁴⁶ Náročnější odbornou péči poskytují nemocnice v okolních městech.

V dotazníkovém šetření byli s nabídkou zdravotnických služeb nejspokojenější respondenti z Raškovíc, Nižních Lhot a Krásné, nejméně spokojeni byli respondenti z Nošovic, Dobratic a Vojkovic (viz obrázek č. 21).⁴⁷ Ve všech obcích převažovala spokojenost nad nespokojeností, z velké části proto, že respondenti se neomezují na nabídku ve vlastní obci (existuje-li), ale dojíždějí za zdravotnickými službami do okolních obcí a měst. Paradoxně, vysoká míra spokojenosti byla zaznamenána v obcích, kde jakékoli zdravotnické služby chybí (a opačně), což poukazuje na rozpor mezi kvantitou a kvalitou, očekáváními respondentů a realitou. Výhrady respondentů se zaměřovaly na chybějící zdravotnické služby (nejen v obcích bez jakýchkoli služeb), nedostatečné kapacity a kvalitu služeb lékařů a na dostupnost a vybavenost lékáren (viz přílohy č. 4 a 5).

Obrázek č. 21: Spokojenost se zdravotnictvím⁴⁸

Sociální infrastruktura a služby (v užším slova smyslu)

V mikroregionu se nenachází žádné registrované zařízení sociálních služeb.⁴⁹ Poskytované terénní služby jsou vázány na okolní města, zejména Frýdek-Místek, a činnost neziskových organizací, věnujících se práci pro sociálně

⁴⁶ ČSÚ 2015a.

⁴⁷ K metodice hodnocení spokojenosti viz kapitola č. 2.

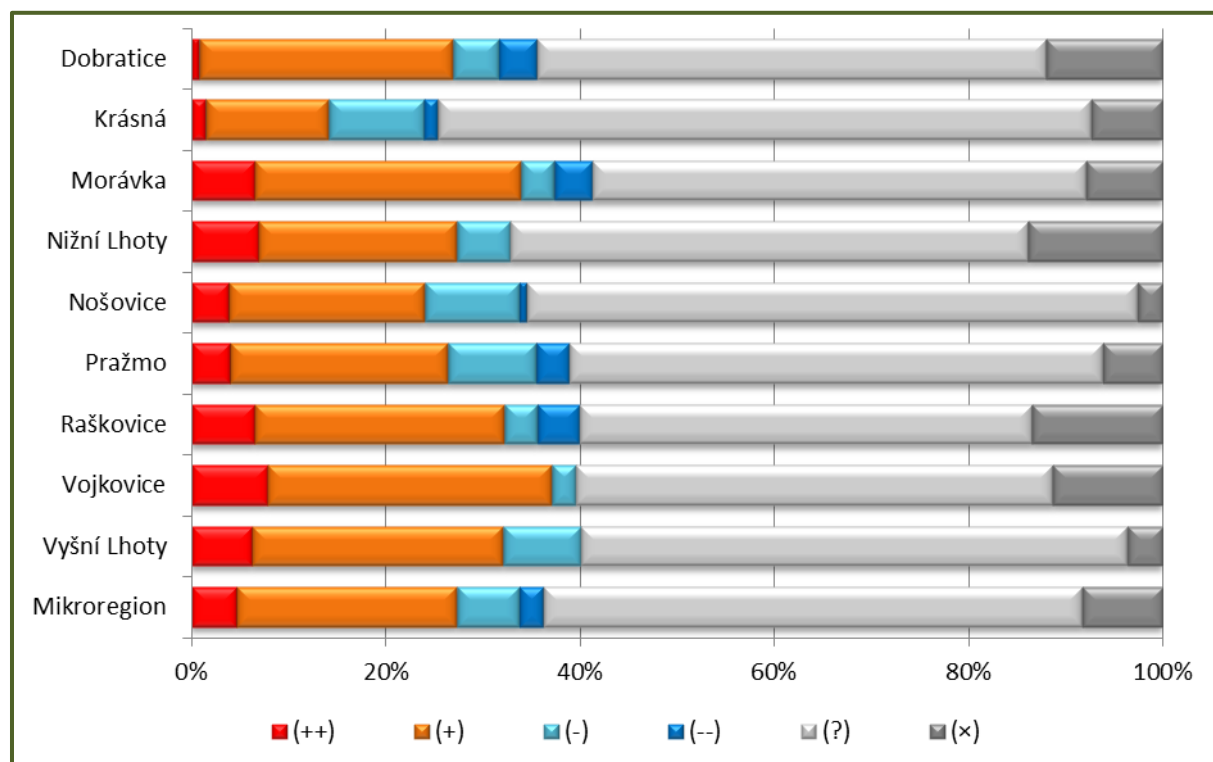
⁴⁸ Otázka: „Jste spokojen(a) s nabídkou zdravotnických služeb ve Vašem okolí?“ (++): velmi spokojen(a); (+): spíše spokojen(a); (-): spíše nespokojen(a); (--): velmi nespokojen(a); (?): nevím, nezajímám se; (x): bez odpovědi. Dotazníkové šetření v Dobré neobsahovalo otázku v přesně stejném znění, což znemožňuje přímé srovnání spokojenosti respondentů z Dobré s respondenty v ostatních obcích mikroregionu. Odpovědi na analogickou otázku však poukazují na tytéž problémy (Obec Dobrá 2014a).

⁴⁹ ČSÚ 2015a.

potřebné osoby. V souvislosti s demografickým stárnutím obyvatelstva lze očekávat trvalý nárůst poptávky po těchto službách, jejichž dostupnost se stane jedním z hlavních faktorů kvality života místních obyvatel.

Ke skupinám obyvatel mikroregionu, kterým je potřeba věnovat větší pozornost při snaze o lepší zapojení do života společnosti patří senioři, děti, dospívající a rodiny s dětmi. Lze očekávat, že rostoucí množství starších osob bude potřebovat nějakou formu podpory nebo pomoci. Hrozba sociálního vyloučení seniorů se zvyšuje také v kontextu měnící se role rodiny a dlouhodobého rozvolňování sociálních vazeb v obcích. Žádoucí jsou aktivity umožňující starším občanům aktivně se účastnit společenského života podle jejich možností a žít zdravým a důstojným způsobem života. Děti a dospívající jsou ohrožováni nejen selháváním vlastních rodin při výchově a socializaci, ale také omezeným výběrem přátel a kamarádů, pronikáním sociopatogenních jevů, konkurencí virtuálního světa a virtuálních společenství, nízkou mobilitou a závislostí na veřejné dopravě nebo na dopravních prostředcích svých rodičů. V nelehké situaci se nachází část mladých rodin s dětmi.

Obrázek č. 22: Spokojenost se sociálními službami (sensu stricto)⁵⁰

Problematické sociálních služeb sensu stricto byla v dotazníkovém šetření věnována značná pozornost. Nejspokojenější s těmito službami byli respondenti z Vojkovic, Nižních Lhot a Vyšních Lhot, nejméně byli spokojeni respondenti z Dobrušky, Pražma a Krásné (viz obrázek č. 22).⁵¹ Ve všech obcích převažovala spokojenost nad nespokojeností. Hlavním zjištěním z dotazníkového šetření je minimální povědomí o sociálních službách jako takových a o jejich nabídce. Naprostá většina respondentů kvalitu sociálních služeb ve svém okolí nebyla schopna posoudit. V době šetření čerpalo nějakou sociální službu 1,1 % respondentů a členové domácnosti dalších 2,9 % respondentů. O jejich čerpání pro vlastní potřebu nebo potřebu člena své domácnosti uvažovalo 5,5 % respondentů. Ze skupin potenciálně ohrožených sociálním vyloučením byly nejčastěji zastoupeny osoby se zdravotním postižením a senioři se sníženou soběstačností. Většina připomínek směřovala k nedostatečným kapacitám bydlení a služeb pro seniory a k nedostatku informací o sociálních službách (viz přílohy č. 4 a 5).⁵²

⁵⁰ Otázka: „Jste spokojen(a) s nabídkou sociálních služeb ve Vašem okolí?“ (++): velmi spokojen(a); (+): spíše spokojen(a); (-): spíše nespokojen(a); (--): velmi nespokojen(a); (?): nevím, nezajímám se; (x): bez odpovědi. Dotazníkové šetření v Dobré neobsahovalo otázku v přesně stejném znění, což znemožňuje přímé srovnání spokojenosti respondentů z Dobré s respondenty v ostatních obcích mikroregionu. Odpovědi na analogickou otázku však poukazují na tytéž problémy (Obec Dobrá 2014a).

⁵¹ K metodice hodnocení spokojenosti viz kapitola č. 2.

⁵² Z uvedených dat nelze přijmout závěr, že po sociálních službách není v mikroregionu poptávka. Lze předpokládat, že osoby postižené nebo ohrožené sociálním vyloučením se do dotazníkového šetření zapojily v menší míře,

Vzdělávání a výchova

Ve školním roce 2012/2013 se v mikroregionu nacházelo celkem pět základních škol (z toho dvě prvostupňové). V pěti obcích základní škola chybí. V osmi obcích působí mateřská škola (viz tabulka č. 13); na Pražmě kromě toho také rodinné centrum Skřítek s Montessori pedagogikou. Střední školství není v mikroregionu zastoupeno a většina studentů navštěvuje některou ze středních škol v blízkých městech. Dostupnost a kapacity zařízení předškolní péče i základního školství jsou konfrontovány s realitou dlouhodobého poklesu počtu dětí v Česku,⁵³ s dočasnými a lokálně působícími výkyvy v důsledku suburbanizace a stěhování rodin s malými dětmi do obcí v zázemí měst a s existující konkurencí městských škol.

Dlouhodobá udržitelnost venkovského školství je kromě výše uvedeného spojena s otázkou hledání a nalézání jeho alternativních funkcí, k nimž přispívá tradiční poslání venkovských škol jako hybatelů místního společenského života. Zajímavou perspektivu představuje využití stávajících zařízení pro potřeby komunitního vzdělávání. Obavy místních aktérů vyvolává stále klesající důraz na rozvoj kompetencí (manuálních, technických, jazykových apod.) podstatných pro pozdější uplatnění žáků a studentů na trhu práce. Neméně znepokojujícím jevem je nárůst sociopatogenních jevů na školách, zvláště ve spojení s chybějícími kapacitami odborníků, vyškolených pro jejich prevenci a řešení.

Tabulka č. 13: Školství⁵⁴

Obec/území	Počet tříd		
	MŠ	ZŠ (1–5)	ZŠ (1–9)
Dobrá	5	-	20
Dobratice	2	5	-
Krásná	-	-	-
Morávka	2	-	9
Nižní Lhoty	-	-	-
Nošovice	2	3	-
Pražmo	2	-	-
Raškovice	3	-	17
Vojkovice	1	-	-
Vyšní Lhoty	1	-	-
Mikroregion	18	8	46

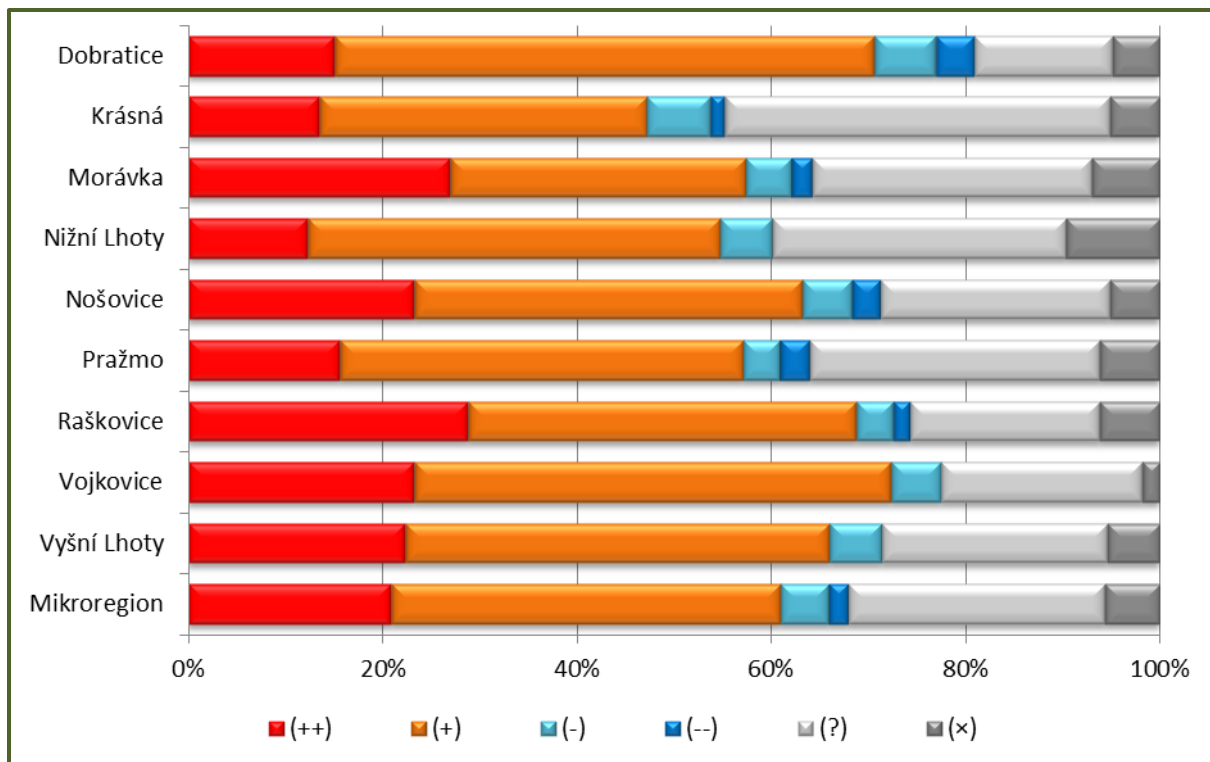
Nejnespokojenější se vzděláváním a výchovou byli v dotazníkovém šetření respondenti z Raškovic, Morávky a Vojkovic, nejméně spokojeni byli respondenti z Pražma, Krásné a Dobratic (viz obrázek č. 23).⁵⁵ Ve všech obcích převažovala spokojenost nad nespokojeností. Místní základní nebo mateřská škola je zpravidla jedním ze symbolů života obce a zdrojem hrdosti jejích obyvatel, o čemž svědčí vysoké postavení každé ze škol v žebříčku silných stránek ve všech obcích, v nichž škola působí. Podobného výsledku dosáhlo zapojení dětí a dospívajících (viz obrázek č. 24). Většina výhrad zaznamenaných v dotazníkovém šetření směřovala k nedostatečné nabídce volnočasových aktivit pro děti (kroužky) a vzdělávání pro dospělé (kurzy, přednášky apod.). Výhrady ke kvalitě vzdělávání se objevovaly ojediněle (viz přílohy č. 4, 5 a 6). Deklarovaná poptávka po volnočasových aktivitách pro děti a vzdělávání pro dospělé je v příkrém rozporu s reálnou poptávkou (naplnění kapacit stávajících kroužků a kurzů a účast na realizovaných přednáškách).

než odpovídá jejich skutečnému podílu v populaci. Provedené šetření lze chápat jako vstupní sondu do problematiky, jejíž zmapování vyžaduje adresnější formy zapojení.

⁵³ Ve srovnání se sedmdesátými a osmdesátými lety dvacátého století. Nárůst počtu dětí v mateřských a základních školách, zaznamenaný v letech 2010–2013 souvisí s doznívající vlnou zvýšené vlny porodnosti v druhé polovině první dekády tohoto století a s migrací reprodukčně aktivních rodin do zázemí ostravsko-karvinské průmyslové aglomerace. Po odeznění této vlny lze očekávat návrat porodnosti na úroveň přelomu století a strmý propad počtu dětí v předškolním a školním věku.

⁵⁴ MŠ je mateřská škola, ZŠ (1–5) je prvostupňová základní škola (1. až 5. ročník), ZŠ (1–9) je oboustrupňová základní škola (1. až 9. ročník). Za školní rok 2012–13. Zdroj: ČSÚ 2015a.

⁵⁵ K metodice hodnocení spokojenosti viz kapitola č. 2.

Obrázek č. 23: Spokojenost se vzděláváním a výchovou⁵⁶

Obrázek č. 24: Děti mají rády své školy

Volný čas

Z pohledu dostupnosti infrastruktury kulturních zařízení je relativně uspokojivá síť venkovských veřejných knihoven, která není obyvatelům k dispozici pouze v Nižních Lhotách. Centra pro volnočasové vyžití jsou k dispozici dětem a mládeži v Dobré, Dobrušce, Raškovici, Vojkovicích a ve Vyšních Lhotách.⁵⁷ Z ostatních kulturních zařízení lze zmínit památník Raškovic – Malou galerii. Sportovnímu vyžití obyvatel i návštěvníků a turistů slouží v každé obci alespoň jedno hřiště a v polovině obcí tělocvična.⁵⁸

⁵⁶ Otázka: „Jste spokojen(a) se vzděláváním, výchovou a obdobnými službami ve Vašem okolí?“ (++): velmi spokojen(a); (+): spíše spokojen(a); (-): spíše nespokojen(a); (--): velmi nespokojen(a); (?): nevím, nezajímám se; (x): bez odpovědi. Dotazníkové šetření v Dobré se na tuto otázku nezaměřovalo (Obec Dobrá 2014a).

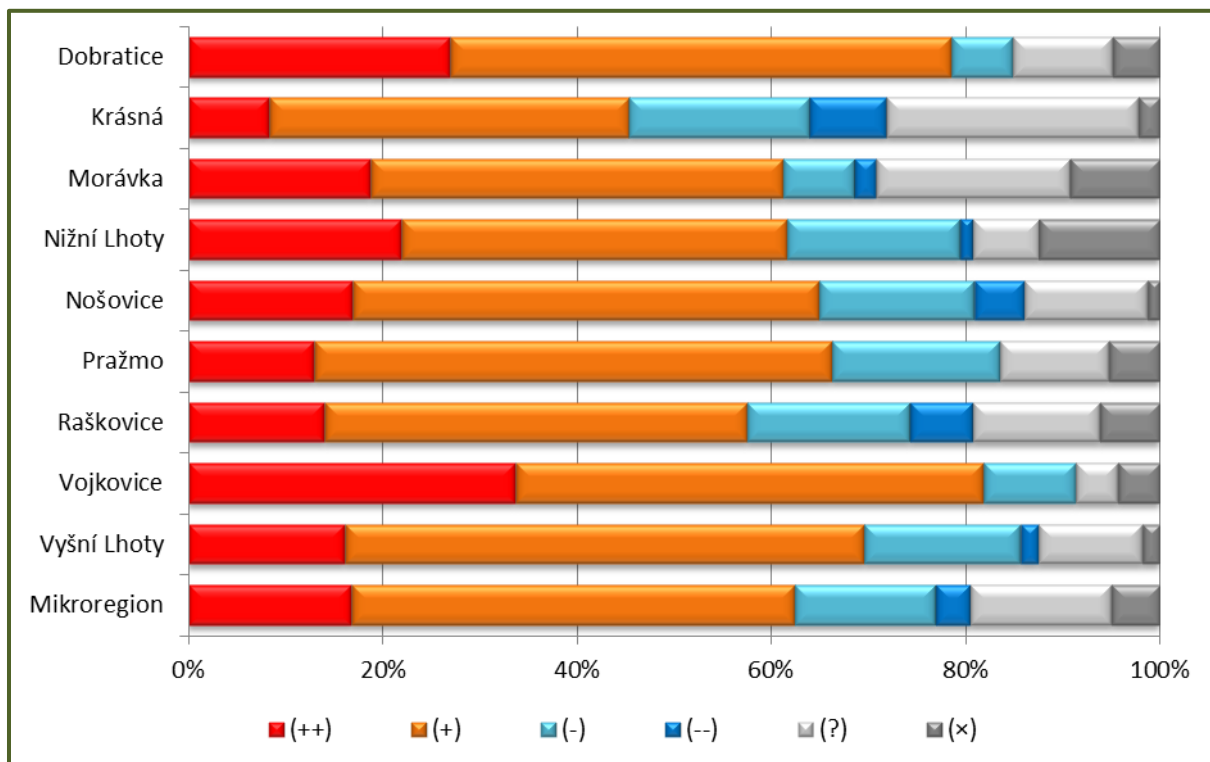
⁵⁷ ČSÚ 2015b.

⁵⁸ ČSÚ 2015b.

Pokrytí území volnočasovou infrastrukturou je v hrubých rysech poměrně rovnoměrné, otazníky však vyvstávají nad její strukturou a užitnou hodnotou v souvislosti s jejich technickým stavem a současnými potřebami cílových skupin. Kulturnímu a sportovnímu vyžití obyvatel mikroregionu se věnuje řada organizací. Kromě výše zmiňovaných venkovských škol jsou klíčovými aktéry společenského života v obcích spolky a náboženské organizace.

Volnočasovému vyžití se věnovalo několik otázek dotazníkového šetření. S volnočasovou infrastrukturou byli nejspokojenější respondenti z Dobratic, Vojkovic a Morávky, nejméně byli spokojeni respondenti z Nošovic, Raškovic a Krásné (viz obrázek č. 25).⁵⁹ Ve všech obcích převažovala spokojenost nad nespokojeností. Stávající volnočasová infrastruktura byla respondenty označena za jednu ze silných stránek ve všech obcích, její hodnocení však není zcela jednoznačné. Výhrady respondentů směřovaly k nedostatečné šíři a kvalitě nabídky dětských hřišť, veřejných prostranství a zastřešených prostor pro setkávání, klubovny počínaje a společenskými sály nekonče, kina, sportoviště, koupaliště atd. Podobné názory vyjádřily zapojené děti a dospívající.

Obrázek č. 25: Spokojenost s volnočasovou infrastrukturou⁶⁰

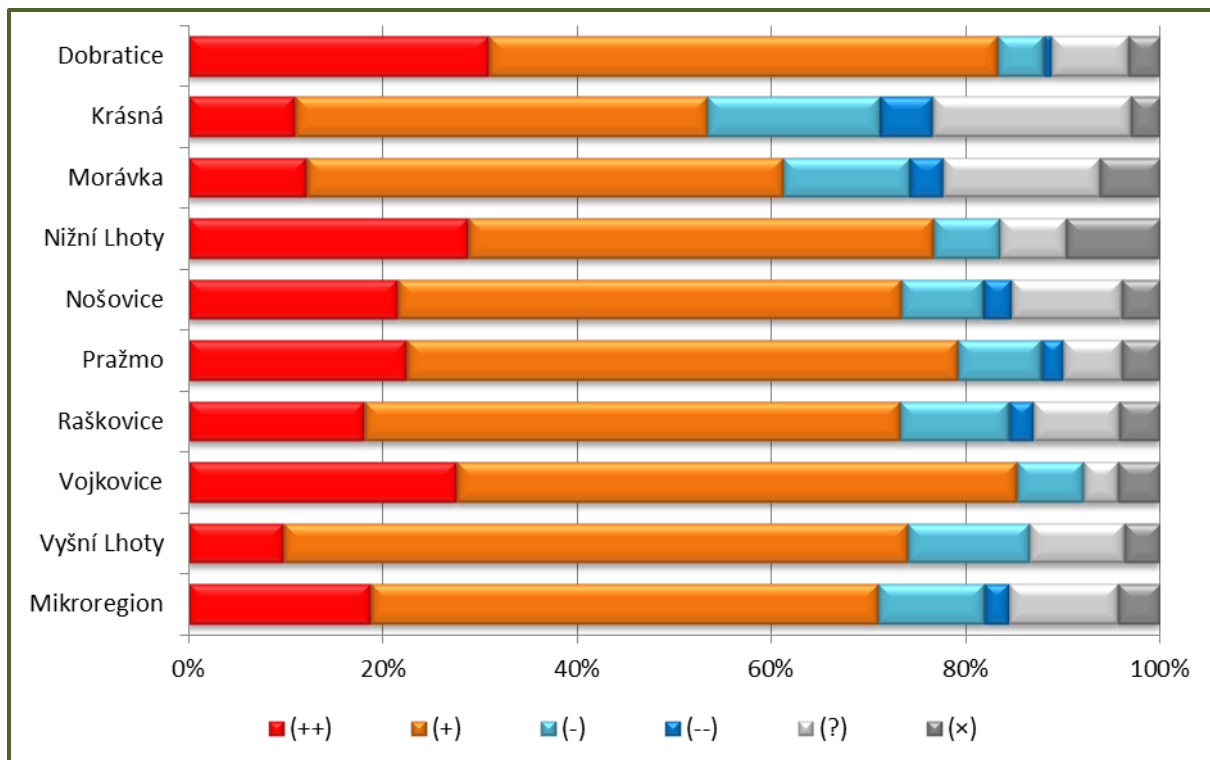

S nabídkou volnočasových akcí byli nejspokojenější respondenti z Dobratic, Nižních Lhot a Raškovic, nejméně spokojeni byli respondenti z Vyšních Lhot, Morávky a Krásné (viz obrázek č. 26).⁶¹ Ve všech obcích převažovala spokojenost nad nespokojeností. Nejvýznamnější společenské, kulturní a sportovní akce jsou zdrojem hrdoosti obyvatel pořadatelských obcí a patří podle respondentů mezi jejich nejsilnější stránky. Podobně jako v případě volnočasové infrastruktury směřovaly individuální výhrady k šíři a zaměření jednorázových i průběžně probíhajících společenských, kulturních i sportovních akcí. Deklarovaná poptávka po volnočasových akcích však kontrastuje s nízkým zájmem o stávající akce, což ve výsledku demotivuje jejich organizátory. Přinejmenším znepokojivě působí názor značné části respondentů, že o jejich volnočasové vyžití by se měla starat obec, tj. veřejný sektor (viz přílohy č. 4, 5 a 6).

⁵⁹ K metodice hodnocení spokojenosti viz kapitola č. 2.

⁶⁰ Otázka: „Jste spokojen(a) s nabídkou volnočasové infrastruktury ve Vašem okolí?“ (++): velmi spokojen(a); (+): spíše spokojen(a); (-): spíše nespokojen(a); (--): velmi nespokojen(a); (?): nevím, nezajímám se; (x): bez odpovědi. Dotazníkové šetření v Dobré neobsahovalo otázku v přesně stejném znění, což znemožňuje přímé srovnání spokojenosti respondentů z Dobré s respondenty v ostatních obcích mikroregionu. Odpovědi na analogickou otázku však poukazují na tytéž problémy (Obec Dobrá 2014a).

⁶¹ K metodice hodnocení spokojenosti viz kapitola č. 2.

Obrázek č. 26: Spokojenost s volnočasovými aktivitami⁶²

3.3.6 TECHNICKÁ INFRASTRUKTURA

Technická infrastruktura zahrnuje vybavení obcí inženýrskými sítěmi, tj. napojení domů na přípojky elektrické energie, plynovodu, vodovodu, kanalizace, na čistírnu odpadních vod, dostupnost telekomunikačních služeb apod. Správci inženýrských sítí v regionu jsou energetická společnost ČEZ, a.s. (dodávky elektrické energie), Telefónica Czech Republic, a.s. (sítě telekomunikačního vedení), Severomoravské vodovody a kanalizace Ostrava a.s. (sítě vodovodů a kanalizací) a společnosti koncernu RWE (dodávky plynu). Vybavenost území technickou infrastrukturou se liší podle jednotlivých obcí. Jejím indikátorem je vybavenost bytového a domovního fondu napojením na jednotlivé sítě. Ze srovnání hodnot vybavenosti domů (viz tabulka č. 14) vyplývá, že mikroregion je infrastrukturně vybaven nedostatečně, zejména v oblasti připojení domů na kanalizační síť.⁶³

Tabulka č. 14: Vybavenost obcí technickou infrastrukturou⁶⁴

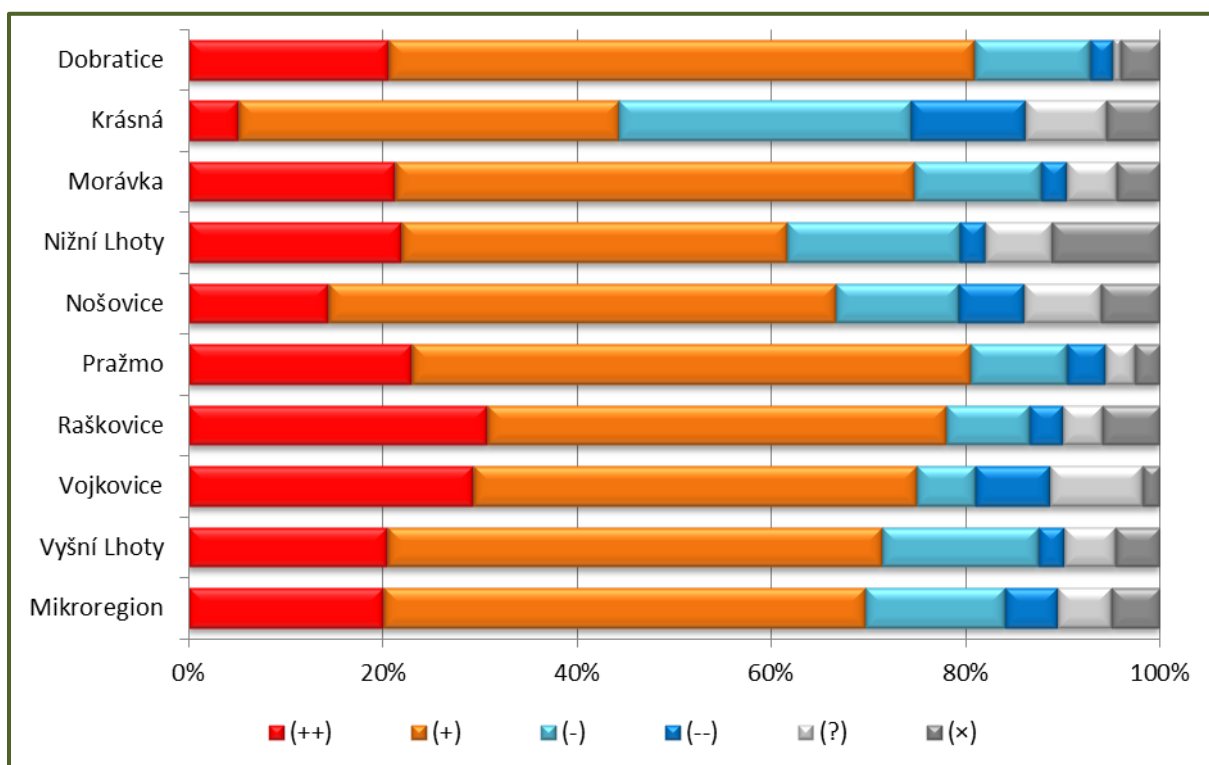
Obec/území	Podíl domů vybavených		
	přípojka na kanalizační síť	vodovodem	plynem
Dobrá	37,36 %	86,04 %	69,23 %
Dobruška	-	85,71 %	69,71 %
Krásná	-	55,97 %	24,23 %

⁶² Otázka: „Jste spokojen(a) s nabídkou společenských, kulturních a sportovních akcí ve Vašem okolí?“ (++): velmi spokojen(a); (+): spíše spokojen(a); (-): spíše nespokojen(a); (--): velmi nespokojen(a); (?): nevím, nezajímám se; (x): bez odpovědi. Dotazníkové šetření v Dobré neobsahovalo otázku v přesně stejném znění, což znemožňuje přímé srovnání spokojenosti respondentů z Dobré s respondenty v ostatních obcích mikroregionu. Odpovědi na analogickou otázku však poukazují na tytéž problémy (Obec Dobrá 2014a).

⁶³ Hodnoty sledovaných ukazatelů infrastrukturní vybavenosti domů v mikroregionu dosahují ve všech případech nižších hodnot ve srovnání s hodnotami za celé Česko, Moravskoslezský kraj, okres Frýdek-Místek i za oba referenční mikroregiony. Výjimkou je pouze vybavenost domů přípojkou na kanalizační síť, kde nižších hodnot dosahuje mikroregion obcí povodí Stonávky.

⁶⁴ ČSÚ 2013.

Obec/území	Podíl domů vybavených		
	přípojkou na kanalizační síť	vodovodem	plynem
Morávka	-	48,48 %	20,21 %
Nižní Lhoty	-	73,40 %	46,81 %
Nošovice	-	80,51 %	55,88 %
Pražmo	72,27 %	81,36 %	25,91 %
Raškovice	31,84 %	74,56 %	34,76 %
Vojkovice	-	82,84 %	66,27 %
Vyšní Lhoty	0,35 %	73,96 %	57,64 %
Mikroregion	18,09 %	74,17 %	48,17 %
<i>Mikroregion obcí povodí Stonávky</i>	10,89 %	79,90 %	54,67 %
<i>Mikroregion Žermanické a Těrlické přehrady</i>	33,31 %	83,89 %	60,87 %
<i>Okres Frýdek-Místek</i>	27,62 %	82,33 %	55,70 %
<i>Moravskoslezský kraj</i>	40,24 %	83,99 %	64,36 %
<i>Česko</i>	50,97 %	76,73 %	50,44 %

Obrázek č. 27: Spokojenost s technickou infrastrukturou⁶⁵

⁶⁵ Otázka: „Jste spokojen(a) s technickou infrastrukturou v obci?“ (++): velmi spokojen(a); (+): spíše spokojen(a); (-): spíše nespokojen(a); (--): velmi nespokojen(a); (?): nevím, nezajímám se; (x): bez odpovědi. Dotazníkové šetření v Dobré neobsahovalo otázku v přesně stejném znění, což znemožňuje přímé srovnání spokojenosti respondentů z Dobré s respondenty v ostatních obcích mikroregionu. Odpovědi na obecněji položené otázky (obecní infrastruktura, životní prostředí) však poukazují na podobné problémy (Obec Dobrá 2014a).

Na uvedených hodnotách se různým dílem spolupodílí veřejná infrastruktura a soukromá řešení jednotlivých domácností a jiných vlastníků. Vzhledem k členitému terénu a značným vzdálenostem mezi jednotlivými obydlími jsou budování a následný provoz technické infrastruktury spojeny se závažnými technickými a finančními problémy a již existující veřejná technická infrastruktura je v mnoha obcích ve stavu, který vyžaduje značné investice. Nároky na výstavbu nové a modernizaci stávající vodohospodářské infrastruktury v mikroregionu vyčíslené krajským plánem rozvoje vodovodů a kanalizací přesahují 294 miliony korun,⁶⁶ s ohledem na použité zdroje informací však lze předpokládat, že tento údaj není ani zdaleka konečný.

Vzhledem k finančním a technickým problémům spojeným s výstavbou a provozem sítí veřejné technické infrastruktury je nutné v jednotlivých lokalitách hledat lokálně specifické a individuální způsoby řešení. Neplynofikované domy v mikroregionu představují například potenciál pro zavádění alternativních způsobů vytápění, především biomasou. Decentralizované čištění může být nástrojem řešení problematiky nakládání s odpadními vodami tam, kde konvenční řešení není proveditelné nebo finančně opodstatněné.

V jednotlivých obcích jsou zavedeny a postupně zdokonalovány vlastní systémy odpadového hospodářství. Díky nim se postupně daří snižovat rozsah živelného skládkování odpadů v místech, která k tomu nejsou určena. Relativně stabilní (i když stále nedostatečná) je síť zařízení sloužících k ekologicky šetrnému nakládání s odpady a řeší se otázky efektivnějšího využití některých druhů odpadů, např. potenciálních biopaliv a bioodpadů. Postupně se rozvíjí meziobecní spolupráce v oblasti odpadového hospodářství.

V dotazníkovém šetření byli s technickou infrastrukturou nejspokojenější respondenti z Raškovice, Vojkovic a Pražma, nejméně spokojeni byli respondenti z Nižních Lhot, Nošovic a Krásné (viz obrázek č. 27).⁶⁷ S výjimkou Krásné převažovala ve všech obcích spokojenost nad nespokojeností. Připomínky respondentů směřovaly k nedostatečnému pokrytí sítěmi základní technické infrastruktury (viz výše) a k jejich kvalitě, dostupnosti sběrných dvorů a sběrných míst, počtu, rozmístění, struktury a frekvenci vyvážení kontejnerů a na Pražmě též k nedostatečným protipovodňovým opatřením. Kromě základní technické infrastruktury je v okrajových a výše položených částech mikroregionu problematická dostupnost telekomunikační infrastruktury a služeb (viz přílohy č. 4 a 5).

3.3.7 ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ A JEHO OCHRANA

Stav jednotlivých složek životního prostředí je ovlivňován množstvím znečišťujících vstupů a jiných škodlivých vlivů a jejich charakterem. V devadesátých letech dvacátého století došlo k zásadnímu zlepšení prakticky všech složek životního prostředí, u kterých byl takový vývoj v omezeném čase z věcné podstaty možný. Přesto nelze stav životního prostředí v mikroregionu považovat za zcela uspokojivý.

Tvárnost krajiny je určována kromě jiného vegetačním krytem. Původní vegetace se dochovala pouze v nepatrných, dnes přísně chráněných zbytcích. V současnosti převládá staletími utvářená kulturní krajina, již dominují druhotné lesy s poměrně homogenní skladbou dřevin. Hodnoty podílů orné půdy a dalších ekologicky méně stabilních ploch jsou ve srovnání s celostátními, krajskými i okresními hodnotami a hodnotami za oba referenční venkovské mikroregiony mnohem nižší (viz obrázek č. 29). Této struktuře krajinného pokryvu odpovídají výrazně vysoké hodnoty koeficientu ekologické stability:⁶⁸ nejvyšší v hornatých, řídké zalidněných a lesnatých obcích jižní části mikroregionu. Ekologicky méně stabilní struktura využití půdy s výrazným zastoupením orné půdy, zastavěných ploch a ostatních ploch převládá v morfologicky přístupnějších, hustěji zalidněných a intenzivněji využívaných částech mikroregionu (viz tabulka č. 15).

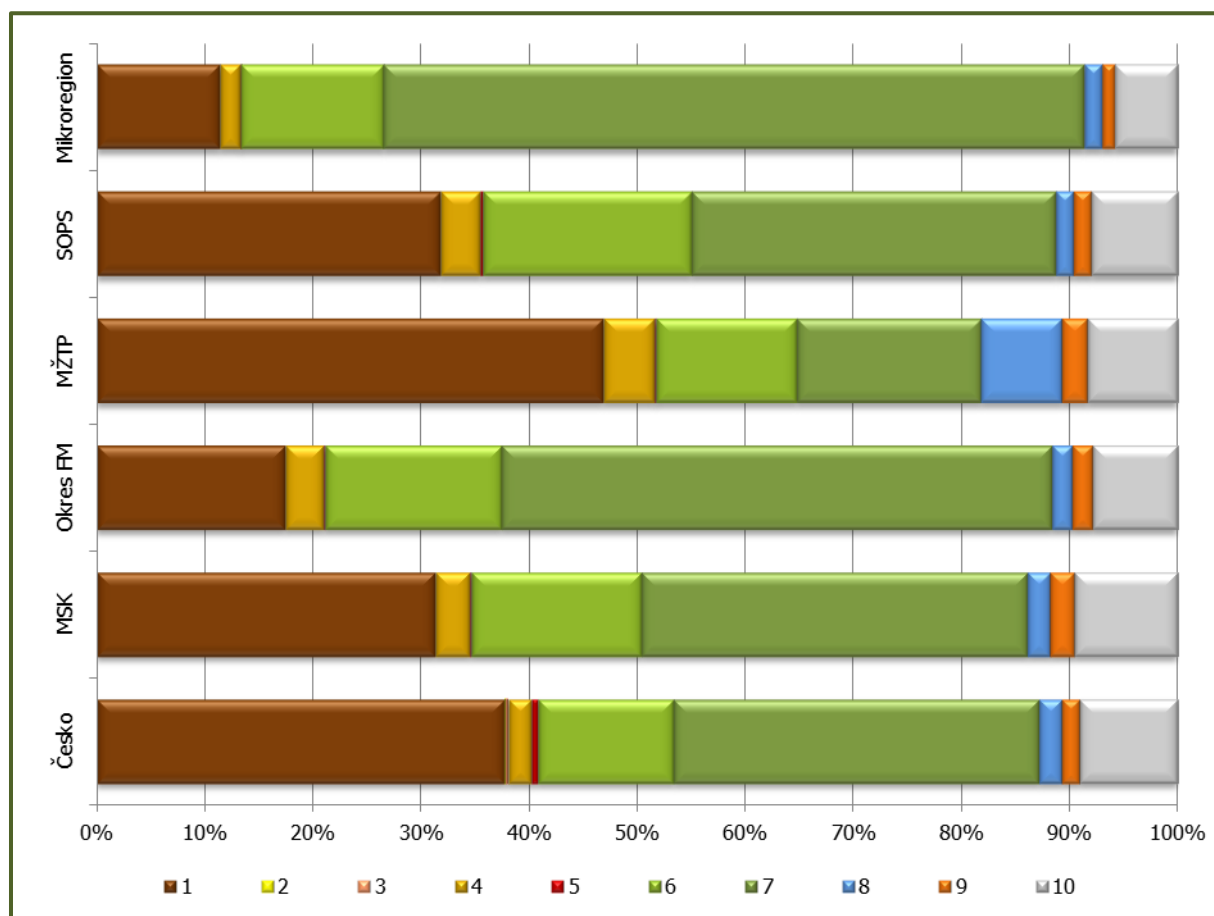
Dlouhodobě vysoké jsou nároky na zábor zemědělské půdy v důsledku komerční i rezidenční suburbanizace, doprovázené krajinářsky, urbanisticky a architektonicky nekonceptní novou výstavbou (viz obrázek č. 28), a budování dopravní infrastruktury. Část zemědělské půdy zůstává neobdělávaná a pozvolna dochází k poklesu její celkové výměry a ke snížení stupně jejího zornění ve prospěch nárůstu výměry trvalých travních porostů a ploch lesů. V mikroregionu se místy nachází zdevastované plochy a nevyužívané objekty, opuštěné pozůstatky někdejších socioekonomických aktivit. Jejich nové využití nebo regeneraci jednotlivých lokalit do přírodě blízkého stavu komplikuje řada specifických problémů, mezi nimiž na předních místech figurují neprůhledné nebo neřešitelné majetkoprávní vztahy a vysoké výdaje spojené s odstraňováním stávajících staveb. Řada dalších objektů a ploch v obcích se nachází v neutěšeném stavu a bez výrazných investic je čeká osud brownfieldů. Odolnost krajiny vůči plošné a hloubkové erozi a její retenční schopnost byla v minulosti výrazně snížena nedomyšlenými terénními úpravami. Zejména v posledních deseti letech však dochází k realizaci projektů zaměřených na obnovení těchto klíčových krajinných funkcí.

⁶⁶ Moravskoslezský kraj 2004.

⁶⁷ K metodice hodnocení spokojenosti viz kapitola č. 2.

⁶⁸ Poměr ploch stabilních a nestabilních krajinotvorných prvků. Stabilními krajinotvornými prvky jsou chmelnice, vinice, zahrady, sady, trvalé travní porosty, lesní a vodní plochy. Nestabilními krajinotvornými prvky jsou orná půda, zastavěné plochy a nádvoří a ostatní plochy.

Obrázek č. 28: Pronikání zástavby do krajiny „salámovou metodou“

Obrázek č. 29: Struktura využití půdy⁶⁹

⁶⁹ Podíl na celkové rozloze území. 1: orná půda; 2: chmelnice; 3: vinice; 4: zahrady; 5: ovocné sady; 6: trvalé travní porosty; 7: lesní pozemky; 8: vodní plochy; 9: zastavěné plochy a nádvoří; 10: ostatní plochy. SOPS: Sdružení obcí povodí Stonávky; MŽTP: Mikroregion Žermanické a Těrlické přehrady; FM: Frýdek-Místek; MSK: Moravskoslezský kraj. K 31. prosinci 2014. Zdroj: ČSÚ 2015a, g.

Tabulka č. 15: Ekologická stabilita území⁷⁰

Obec/území	Výměra [km ²]		KES
	stabilní prvky	nestabilní prvky	
Dobrá	3,82	4,90	0,7793
Dobruška	2,07	4,97	0,4174
Krásná	42,14	1,95	21,5774
Morávka	83,67	3,62	23,1106
Nižní Lhoty	0,90	2,89	0,3103
Nošovice	1,65	4,82	0,3420
Pražmo	3,01	0,54	5,5471
Raškovice	3,99	4,63	0,8628
Vojkovice	1,69	3,19	0,5289
Vyšní Lhoty	8,89	2,59	3,4349
Mikroregion	151,84	34,11	4,4517
<i>Mikroregion obcí povodí Stonávky</i>	<i>49,55</i>	<i>34,91</i>	<i>1,4196</i>
<i>Mikroregion Žermanické a Těrlické přehrady</i>	<i>39,33</i>	<i>53,13</i>	<i>0,7403</i>
<i>Okres Frýdek-Místek</i>	<i>881,27</i>	<i>326,92</i>	<i>2,6957</i>
<i>Moravskoslezský kraj</i>	<i>3 097,97</i>	<i>2 329,18</i>	<i>1,3301</i>
<i>Česko</i>	<i>40 678,43</i>	<i>38 189,36</i>	<i>1,0652</i>

Jedním z nejpalčivějších ekologických problémů mikroregionu je vysoké znečištění ovzduší. Zčásti je způsobeno koncentrací velkých zdrojů v nedaleké ostravsko-karvinské průmyslové aglomeraci (hutě, koksovny, energetika), zčásti místními zdroji (zejména lokální topeniště a doprava). U velkých zdrojů znečištění došlo v posledním čtvrtstoletí k poměrně značnému snížení emisí a u nových jsou přísně sledovány ekologické standardy. V souvislosti s vývojem cen paliv a s nárůstem intenzity osobní i nákladní automobilové dopravy nabývají na významu místní zdroje znečištění. Samostatnou kapitolou je vysoká energetická náročnost provozu řady, morálně i technicky zastaralých soukromých i veřejných objektů, které přestávají vyhovovat stále náročnějším legislativním i technickým normám.

V mikroregionu se nachází vodárenská nádrž Morávka, která je napojena na ostravský oblastní vodovod, který zásobuje pitnou vodou ostravsko-karvinskou aglomeraci. K zabezpečení kvality pitné vody je v souladu se zákonem v okolí této nádrže vyhlášeno pásmo hygienické ochrany. Nádrž je důležitým prvkem ochrany před povodněmi a zajišťování minimálních průtoků. Na kvalitu povrchových vod má výrazný vliv nedostačující míra odkanalizování obcí s napojením na čistírny odpadních vod. Potřeba investic do čištění odpadních vod je vnímána místními aktéry zvláště intenzivně s ohledem na nutnost splnit stále přísnější zákonné a technické normy. Ke zhoršování kvality vod přispívají i občasné povodňové stavy především horských toků a plošná eroze půdy.

Část území zabírá CHKO Beskydy a nachází se zde řada maloplošných chráněných území a dalších lokalit a objektů se zvláštními formami ochrany. Tato skutečnost má pozitivní vliv na stav životního prostředí a udržování jeho stability, významně však limituje možnosti místního hospodářského rozvoje. Řada rozvojových záměrů naráží na odpor ze strany orgánů ochrany životního prostředí a ekologických organizací nebo na individuální zájmy jednotlivců.

S životním prostředím byli v dotazníkovém šetření nejspokojenější respondenti z Vojkovic, Vyšních Lhot a Krásné, nejméně spokojeni byli respondenti z Dobrušky, Pražma a Nošovic (viz obrázek č. 31).⁷¹ Ve všech obcích převažovala spokojenost nad nespokojeností. Životní prostředí (zejména jeho přírodní složka) je jednou z nejsilnějších stránek mikroregionu, a to jak podle mínění respondentů v dotazníkovém šetření, tak podle zapojených dětí a dospívajících (viz obrázek č. 30). Za nejvýznamnější problém v této oblasti respondenti označili kvalitu ovzduší, kterou zhoršují lokální topeniště a pálení zahradního odpadu. Dále respondenti zmiňovali vzhled veřejných pro-

⁷⁰ KES je koeficient ekologické stability. K 31. prosinci 2014. Zdroj: ČSÚ 2015a, g.

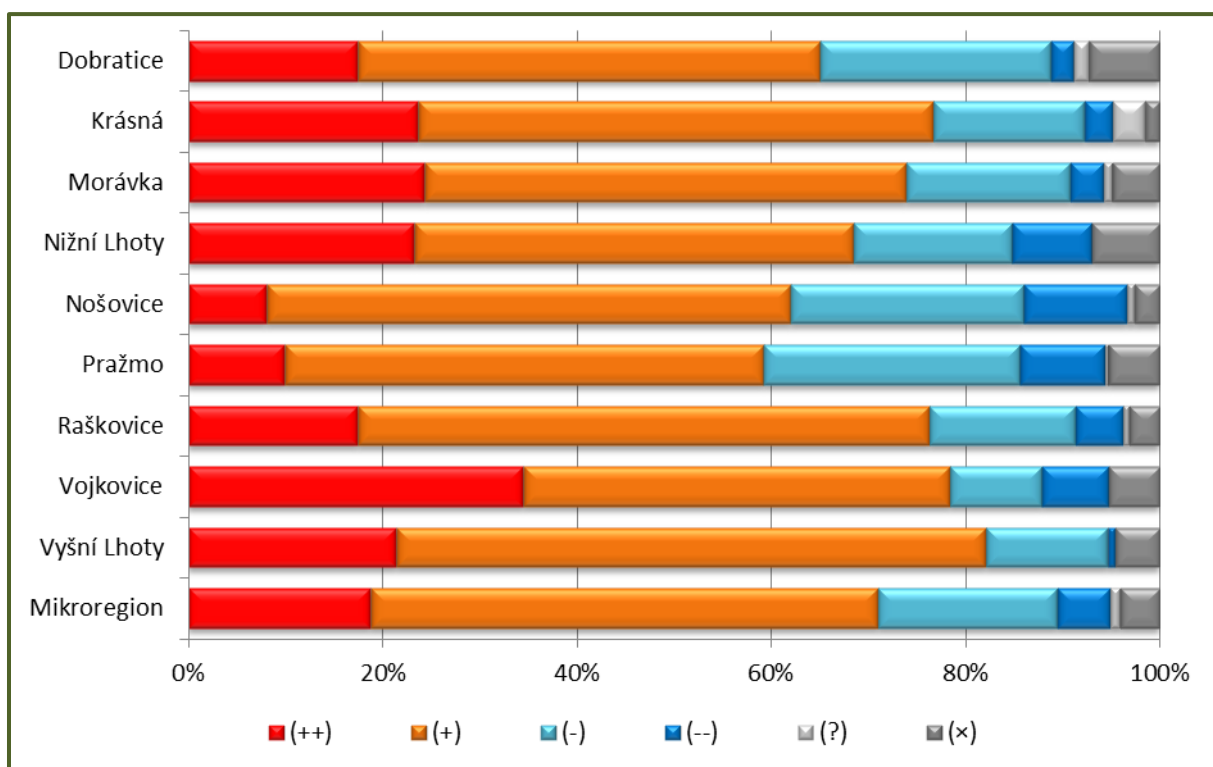
⁷¹ K metodice hodnocení spokojenosti viz kapitola č. 2.

stranství a krajiny, neudržované objekty a pozemky v intra- i extravilánu, kvalitu podzemních a povrchových vod (důsledek nedořešeného nakládání s odpadními vodami), hluk z pozemních komunikací, podnikatelských provozů a domácích prací, zápach ze zemědělství a chybějící mobiliář v obcích (zejména lavičky). Kvalitu životního prostředí ovlivňuje podle respondentů také snížená dopravní bezpečnost na řadě míst (viz přílohy č. 4, 5 a 6).

Obrázek č. 30: Děti jsou ke svému životnímu prostředí zvláště vnímavé

Obrázek č. 31: Spokojenost s životním prostředím⁷²

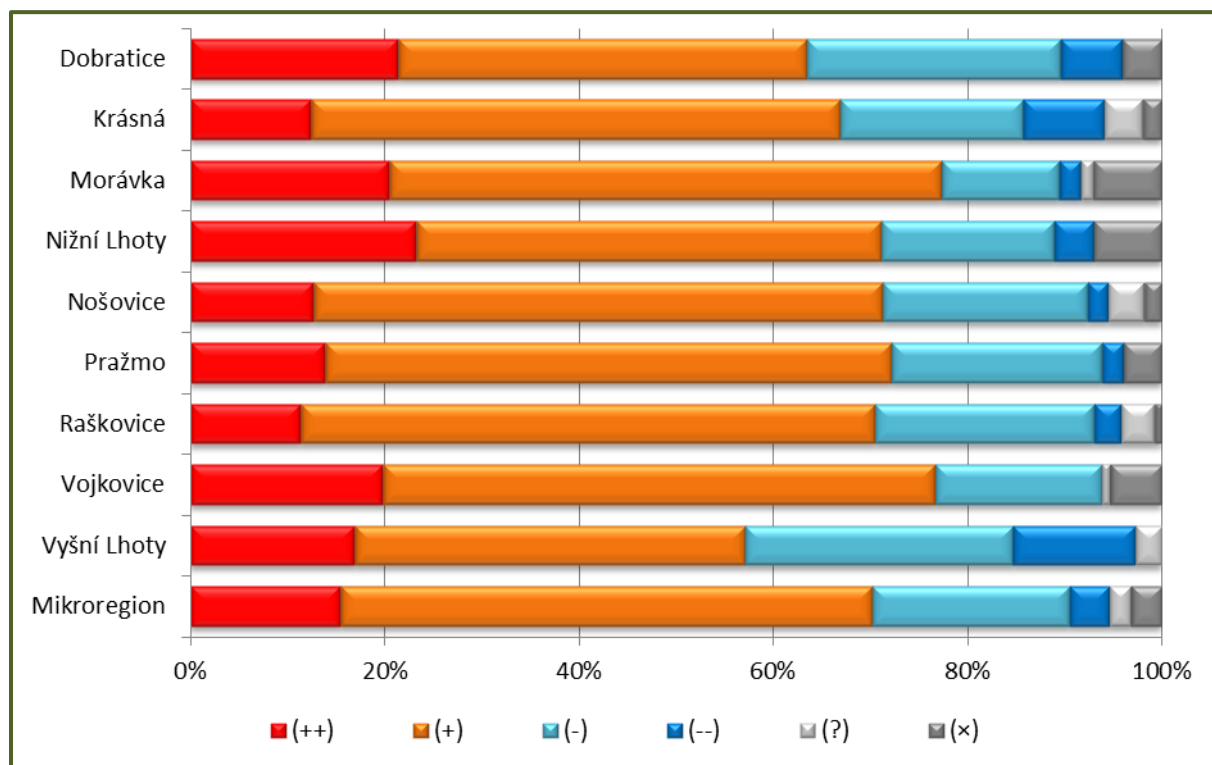
⁷² Otázka: „Jste spokojen(a) s životním prostředím v obci?“ (++): velmi spokojen(a); (+): spíše spokojen(a); (-): spíše nespokojen(a); (--): velmi nespokojen(a); (?): nevím, nezajímám se; (x): bez odpovědi. Dotazníkové šetření v Dobré neobsahovalo otázku v přesně stejném znění, což znemožňuje přímé srovnání spokojenosti respondentů z Dobré s respondenty v ostatních obcích mikroregionu. Odpovědi na analogickou otázku však poukazují na tytéž problémy (Obec Dobrá 2014a).

3.3.8 BEZPEČNOST

Bezpečnostní situaci v mikroregionu objektivně ovlivňují vlivy dané jeho venkovským charakterem a polohou v zázemí ostravsko-karvinské průmyslové aglomerace. Na jedné straně se zde vyskytují čistě venkovská bezpečnostní rizika, na druhé straně zde dochází k přelivům bezpečnostních rizik z okolních měst. Situace je navíc umocněna intenzivním rekreačním využitím některých lokalit. Bezpečnostní situace v mikroregionu je celkově uspokojivá a nedochází zde k četnějšímu výskytu sociopatogenních jevů. Většina území spadá do působnosti obvodního oddělení Policie České republiky v Nošovicích, pouze Dobruška a Vojkovice spadají do působnosti obvodního oddělení Hnojník.

V dotazníkovém šetření byli s bezpečností nejspokojenější respondenti z Morávky, Vojkovic a Nižních Lhot, nejméně spokojeni byli respondenti z Dobrušky, Krásné a Vyšních Lhot (viz obrázek č. 32).⁷³ Ve všech obcích převládala spokojenost nad nespokojeností. Nejvýznamnějším problémem mikroregionu v této oblasti je bezpečnost provozu na pozemních komunikacích, související jednak s nedostatečně rozvinutými dopravně-bezpečnostními prvky, jednak s nedostatečnou kontrolou dodržování dopravních předpisů. Řádově méně přispívají ke snížení subjektivně vnímanému pocitu bezpečí jiná rizika (kriminalita, jiné sociopatogenní jevy a projevy narušeného sousedského soužití). Ke zhoršení situace došlo po otevření zařízení pro zajištění cizinců ve Vyšních Lhotách, spíše však vlivem zvýšeného zájmu médií a politiků, než z objektivních příčin (viz přílohy č. 4, 5 a 6).

Obrázek č. 32: Spokojenost s bezpečností⁷⁴

3.3.9 INFORMOVANOST

Základem informovanosti na vesnici je v důsledku intenzivních sociálních interakcí ústní podání. Oficiální informace o dění v obci jsou občanům podávány prostřednictvím obecních webových stránek, obecních zpravodajů v elektronické i tištěné podobě, úředních desek a informačních vývěsek, v některých obcích navíc prostřednictvím

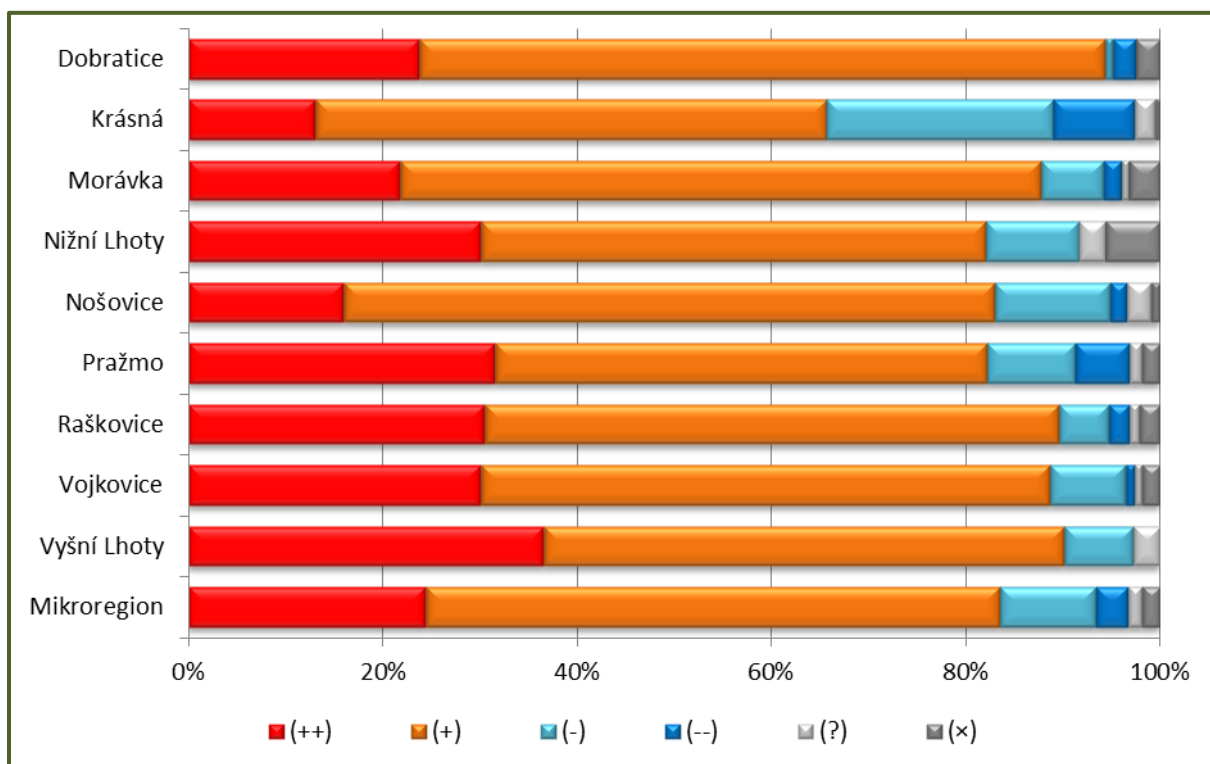
⁷³ K metodice hodnocení spokojenosti viz kapitola č. 2.

⁷⁴ Otázka: „Jste spokojen(a) s bezpečností v obci?“ (++): velmi spokojen(a); (+): spíše spokojen(a); (-): spíše nespokojen(a); (--): velmi nespokojen(a); (?): nevím, nezajímám se; (x): bez odpovědi. Dotazníkové šetření v Dobrušce neobsahovalo otázku v přesně stejném znění, což znemožňuje přímé srovnání spokojenosti respondentů z Dobrušky s respondenty v ostatních obcích mikroregionu. Odpovědi na analogicky položenou otázku směřovaly ke kriminalitě, výskytu problémových osob a dopravní bezpečnosti jako nejvýznamnějším zdrojům sníženého pocitu bezpečí respondentů (Obec Dobruška 2014a).

oběžníků, mailing listu (elektronické pošty), SMS zpráv nebo obecního rozhlasu. Vlastní profil na sociálních sítích má pouze Dobrá a Morávka. Kvalita informačních kanálů a jimi zprostředkovaných informací se však výrazně liší v jednotlivých obcích a mikroregionální informační kanály jsou nefunkční.

S informovaností o dění v obci byli v dotazníkovém šetření nejspokojenější respondenti z Vyšních Lhot, Dobratic a Raškovic, nejméně spokojeni byli respondenti z Pražma, Nošovic a Krásné (viz obrázek č. 33).⁷⁵ Ve všech obcích převažovala spokojenost nad nespokojeností. Výhrady respondentů se zaměřovaly především na obsah poskytovaných informací (jejich přílišnou obecnost, jednostranné zaměření, neaktuálnost apod.) a kvalitu informačních kanálů (nefunkční rozhlas, nekvalitní webové stránky a zpravodaje, jejich distribuce apod.; viz přílohy č. 4 a 5). Lze přitom předpokládat, že nedostatečná informovanost obyvatel mikroregionu je jednou z příčin jeho současných problémů a bariérou dalšího rozvoje v některých oblastech.

Obrázek č. 33: Spokojenost s informovaností⁷⁶

3.4 ÚZEMNÍ ROZVOJ

Na rozvoj mikroregionu působí řada aktérů s různými zájmy a kapacitami. V různých oblastech se zájmy jednotlivých aktérů protínají, v jiných se míjejí či působí navzájem protichůdně. Zájmy některých aktérů jsou explicitně formulovány v koncepčních dokumentech nejrozličnějšího druhu, zaměření a působnosti. Zejména hierarchicky výše působící aktéři jejich prostřednictvím dosahují vlastních cílů vlastními prostředky a jejich využití je významnou příležitostí pro rozvoj mikroregionu.

⁷⁵ K metodice hodnocení spokojenosti viz kapitola č. 2.

⁷⁶ Otázka: „Jste spokojen(a) s dostupností informací o dění v obci?“ (++): velmi spokojen(a); (+): spíše spokojen(a); (-): spíše nespokojen(a); (--): velmi nespokojen(a); (?): nevím, nezajímám se; (x): bez odpovědi. Dotazníkové šetření v Dobré neobsahovalo otázku v přesně stejném znění, což znemožňuje přímé srovnání spokojenosti respondentů z Dobré s respondenty v ostatních obcích mikroregionu. Odpovědi na analogické otázky však poukazují na tytéž problémy (Obec Dobrá 2014a).

3.4.1 AKTÉŘI

Trendem posledních dvou dekád je postupné zahušťování institucionálního prostředí rozvoje mikroregionu. Pouze část aktérů, kteří na rozvoj tohoto území působí, zde však má sídlo nebo bydliště, ne všichni z nich se podíleli na přípravě této strategie a pouze hrstka z nich bude mít reálnou odpovědnost za její naplňování. Garanty této strategie jsou jednotlivé obce a jejich svazek, kteří svou odpovědnost za implementaci strategie přebírají jejím schválením. Společně i samostatně mohou obce zlepšit podmínky pro život svých obyvatel, podnikatelské prostředí i atraktivitu území, jejich zástupci si však musí být vědomi svých omezených kapacit, musí respektovat zájmy jiných aktérů a, kde je to jen trochu možné, hledat spolu s nimi odpovědi na současné i budoucí výzvy.

Mezi jednotlivými aktéry na lokální a regionální úrovni se postupem času rozvíjí atmosféra kreativní spolupráce, prostřednictvím níž lze snáze, synergickým spolupůsobením překonávat limity, dané omezenými vlastními kapacitami jednotlivých aktérů. V naprosté většině případů vstupují tito aktéři do vzájemných interakcí v průběhu ad-hoc vyjednávání ohledně přípravy a realizace konkrétních rozvojových záměrů. O systematickém a dlouhodobém partnerství a komunitním řízení rozvoje však nelze většinou vůbec hovořit.

Komunikace a spolupráce mezi jednotlivými aktéry dosud zaostává za svými možnostmi. Jednotliví aktéři nedostatečně využívají dostupných příkladů dobré praxe a výsledků vědy a výzkumu, v důsledku čehož dochází k velmi pomalému pronikání inovací do praxe v hospodářství, ve veřejné správě i v neziskovém sektoru. Obce i jejich svazek musí soustavně usilovat o zvyšování kvality vlastních lidských zdrojů, aby dokázaly přejímat osvědčenou dobrou praxi, vyhybat se slepým uličkám a přicházet s novými řešeními tam, kde je to zapotřebí.

Obce

Primárním nositelem odpovědnosti za rozvoj území ve své působnosti jsou obce, které ze zákona pečují o všestranný rozvoj svého území a o potřeby svých občanů. Klíčovými faktory ovlivňujícími efektivitu výkonu jejich samosprávních funkcí jsou aktivita, stabilita a kapacity politických, řídicích a administrativních aparátů a objem a struktura zdrojů, s nimiž obce nakládají. Organizační potenciál obcí je značně omezený a nejmenší z nich zvládají nanejvýš běžné fungování obce a administraci banálních projektů. Příprava a realizace náročnějších projektů nebo systematické strategické řízení jsou prakticky mimo jejich možnosti, což by mohlo být (ale není) kompenzováno aktivitami svazku obcí. Obce disponují nemalými majetky (objekty občanské vybavenosti, plochy komunikací a veřejných prostranství atd.), jejichž provoz, údržba a modernizace jsou finančně a organizačně velmi náročné.

V období let 2010–2013 převyšovaly průměrné roční příjmy všech obcí mikroregionu 202 mil. Kč, z čehož necelých 61 % tvořily daňové, necelých 9 % nedaňové a necelých 25 % dotační příjmy (viz tabulka č. 16 a tabulka č. 17). Zatímco daňové příjmy vytváří relativně stabilní základ obecních rozpočtů, závislý pouze na občasných (byť zásadních) změnách systému rozpočtového určení daní, za kritickou lze považovat závislost především malých obcí na systému dotačního přerozdělování, jehož přínos pro obecní rozpočty je kromě aktivity samospráv podmíněn obecním nastavením dotačních titulů a nevypočitatelným chováním institucí, jež dotační tituly spravují. Skladba rozpočtů se liší nejen mezi jednotlivými obcemi navzájem, ale také se výrazně proměňuje v průběhu času.⁷⁷

Roční výdaje všech obcí ve sledovaném období činily průměrně 181 mil. Kč, jejich hospodaření s kladnými přebytky tudíž svědčí o celkově dobrém zdraví samosprávních rozpočtů (viz tabulka č. 16 a tabulka č. 18). Zejména u menších obcí lze pozorovat kritickou závislost investičních výdajů na objemu přijatých dotací. Podíl investičních výdajů na celkových výdajích obcí v letech 2010–2013 přesahoval 41 %.⁷⁸ Negativně lze hodnotit vysoký podíl výdajů na veřejnou správu na celkových výdajích obecních rozpočtů, což svědčí mimo jiné o nákladnosti správy obce v podmínkách vymezených současnou legislativou a samosprávním působením.

Tabulka č. 16: Hospodaření obcí⁷⁹

Obec	Příjmy	Výdaje	Saldo
Dobrá	57 423,221	56 302,747	1 120,474
Dobruška	15 962,247	15 387,565	574,683
Krásná	14 113,248	11 915,535	2 197,713
Morávka	19 976,165	18 226,870	1 749,295

⁷⁷ Situace v mikroregionu je srovnatelná se situací v obou referenčních mikroregionech. Podíl nedaňových příjmů je ve srovnání s nimi mírně podprůměrný, podíl dotačních příjmů mírně nadprůměrný.

⁷⁸ Podíl investičních výdajů v obou referenčních mikroregionech byl ve stejném období výrazně nižší.

⁷⁹ V tisících Kč. Průměr za roky 2010–2013 (ročně). Zdroj: Rozpočet Veřejně 2015.

Obec	Příjmy	Výdaje	Saldo
Nižní Lhoty	4 878,161	3 837,437	1 040,724
Nošovice	28 938,247	17 067,590	11 870,657
Pražmo	9 322,177	8 424,939	897,238
Raškovice	32 330,068	32 009,117	320,950
Vojkovice	8 228,219	7 328,866	899,353
Vyšní Lhoty	10 896,549	10 850,914	45,635
Celkem	202 068,300	181 351,579	20 716,721

Tabulka č. 17: Příjmy obecních rozpočtů⁸⁰

Obec	Daňové	Nedaňové	Kapitálové	Dotace
Dobrá	27 993,046	5 767,881	9 031,608	14 630,685
Dobratice	8 738,088	1 011,314	149,063	6 063,784
Krásná	7 830,677	1 072,196	30,880	5 179,495
Morávka	15 599,697	1 311,276	44,605	3 020,588
Nižní Lhoty	3 956,257	456,991	25,500	439,413
Nošovice	24 661,293	1 834,428	98,250	2 344,277
Pražmo	7 465,347	899,557	127,035	830,238
Raškovice	14 962,009	2 976,456	24,204	14 367,399
Vojkovice	4 784,674	1 149,406	74,485	2 219,654
Vyšní Lhoty	7 128,826	1 239,674	1 174,230	1 353,819
Celkem	123 119,912	17 719,176	10 779,860	50 449,352

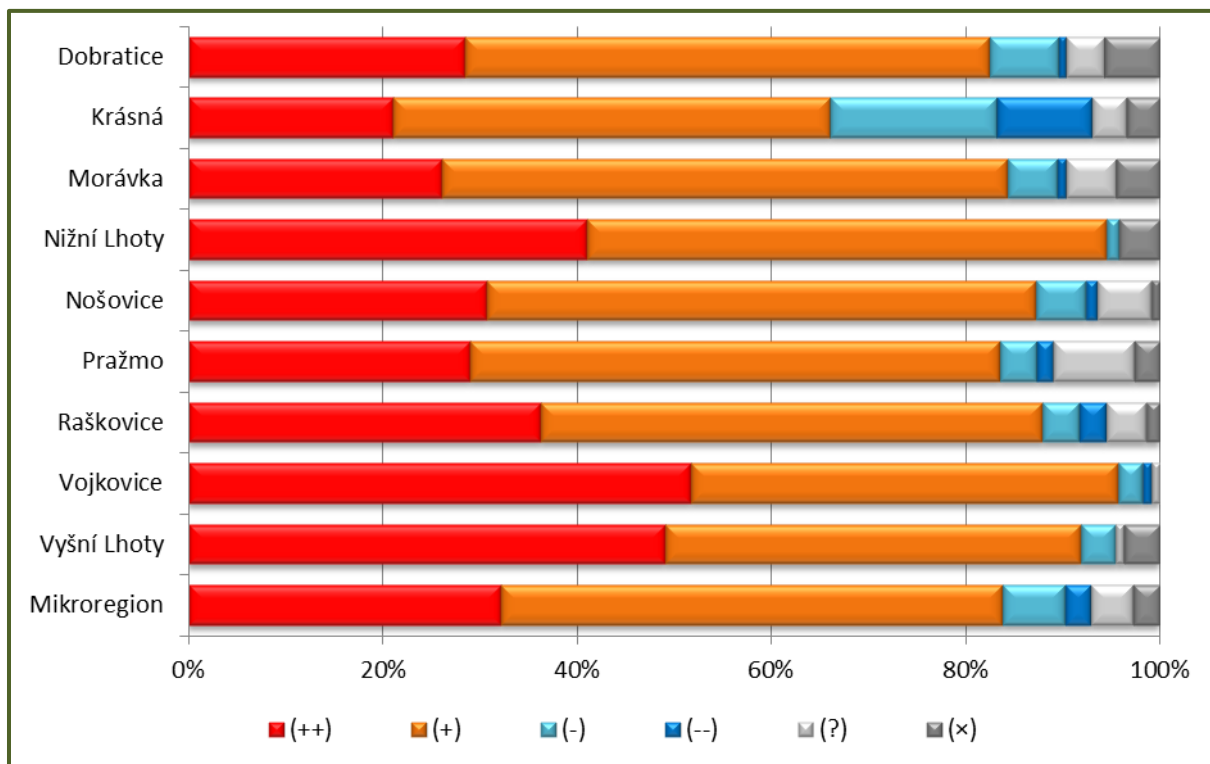
Tabulka č. 18: Výdaje obecních rozpočtů⁸¹

Obec	Běžné	Kapitálové
Dobrá	31 286,216	25 016,531
Dobratice	8 219,129	7 168,436
Krásná	5 925,524	5 990,011
Morávka	10 600,880	7 625,990
Nižní Lhoty	2 877,789	959,648
Nošovice	9 458,634	7 608,956
Pražmo	7 399,272	1 025,667
Raškovice	18 027,949	13 981,169
Vojkovice	4 714,645	2 614,222
Vyšní Lhoty	7 854,250	2 996,664
Celkem	106 364,288	74 987,292

⁸⁰ V tisících Kč. Průměr za roky 2010–2013 (ročně). Zdroj: Rozpočet veřejně 2015.⁸¹ V tisících Kč. Průměr za roky 2010–2013 (ročně). Zdroj: Rozpočet veřejně 2015.

Se službami svých obecních úřadů byli v dotazníkovém šetření nejspokojenější respondenti z Vojkovic, Vyšních Lhot a Nižních Lhot, nejméně spokojeni byli respondenti z Morávky, Dobratic a Krásné (viz obrázek č. 34).⁸² Ve všech obcích převažovala spokojenost nad nespokojeností. Zdrojem kritického hodnocení obecních úřadů byly především individuální zkušenosti respondentů s vyřizováním osobních záležitostí a jejich vztahy k aktuálnímu vedení obce. Z komentářů lze rovněž odvodit, že řada problémů je způsobena nedostatečnou komunikací mezi obecními úřady a obyvateli a z toho pramenících vzájemných nerealistických očekávání (viz přílohy č. 4 a 5).

Obrázek č. 34: Spokojenost s obecním úřadem⁸³

Svazky obcí

V mikroregionu působí dva svazky obcí: Sdružení obcí povodí Morávky a SVAZEK OBCÍ „Morávka-Pražmo“.

Sdružení obcí povodí Morávky bylo založeno v roce 1995 jako víceúčelový dobrovolný svazek obcí. V současnosti sdružuje všech deset obcí mikroregionu.⁸⁴ Předmětem jeho činnosti je „spolupráce v oblasti rozvoje komunální sféry, cestovního ruchu i ve všech ostatních oblastech působení obcí“ a při mimořádných událostech. Prostřednictvím svazku obce spolupracují s okolními mikroregiony, „zejména v oblasti společenské, kulturní, sportovní, rozvoje cestovního ruchu a ochrany životního prostředí“ a „navazují spolupráci na mezinárodním poli, zejména v oblasti společenské, kulturní, sportovní a rozvoje cestovního ruchu.“ Orgány svazku obcí jsou sněm starostů, předseda a místopředseda sdružení.⁸⁵

Svazek obcí „Morávka-Pražmo“ byl založen v roce 2008 rovněž jako víceúčelový svazek obcí a v současnosti sdružuje obce Morávka a Pražmo. Předmětem jeho činnosti je „spolupráce v oblasti zabezpečení požární ochrany, školství, sociálních věcí, kultury, turistického ruchu, dopravy, odpadového hospodářství, údržby veřejného prostranství, životního prostředí a řešení dalších blíže nespecifikovaných problémů přesahujících rámec a možnosti jednotlivých obcí.“ Orgány svazku jsou sněm, předseda, místopředseda a kontrolní výbor.⁸⁶

Systematická spolupráce, především ve Sdružení obcí povodí Morávky je dosud na poměrně nízké úrovni. Jádrem společných aktivit se koncentruje do oblasti společenských, kulturních a sportovních aktivit, společné propagace

⁸² K metodice hodnocení spokojenosti viz kapitola č. 2.

⁸³ Otázka: „Jste spokojen(a) se službami obecního úřadu?“ (++): velmi spokojen(a); (+): spíše spokojen(a); (-): spíše nespokojen(a); (--): velmi nespokojen(a); (?): nevím, nezajímám se; (x): bez odpovědi. Dotazníkové šetření v Dobré se na tuto otázku nezaměřovalo (Obec Dobrá 2014a).

⁸⁴ Kromě nich byla zakládajícím členem navíc obec Staré Město.

⁸⁵ SOPM 1995.

⁸⁶ SOMP 2008.

a řešení operativních úkolů spojených s běžným fungováním obcí. Oba svazky jsou financovány prostřednictvím příspěvků členských obcí a dotací na realizaci společných projektů a zajištění vlastního chodu. Ve srovnání s rozpočty jednotlivých obcí jsou finanční zdroje mikroregionů zanedbatelné (viz tabulka č. 19) a zejména v případě Sdružení obcí povodí Morávky pokrývají pouze potřeby vzájemných setkávání. Ve vztahu k potřebám rozvoje území a k přípravě a realizaci společných projektů je nutné zabezpečovat dodatečné financování z příspěvků členských obcí nebo z dotačních zdrojů.

Tabulka č. 19: Hospodaření svazků obcí⁸⁷

Svazek obcí	Příjmy	Výdaje	Saldo
Sdružení obcí povodí Morávky	677,092	672,976	4,116
SVAZEK OBCÍ "Morávka-Pražmo"	2 006,765	1 589,692	417,073

Sdružení obcí povodí Morávky v minulých letech realizovalo několik rozsahem menších projektů. Výstupem jednoho z nich je naučná stezka Prašivá, jejíž mobiliář tvoří jedinou podstatnější položku majetku svazku obcí. Svazek obcí „Morávka-Pražmo“ v minulých letech pořídil společný traktor s příslušenstvím, sněhové radlice, kompostéry do domácností, vybudoval hřiště v obou obcích, nové oddělení mateřské školy na Morávce a opravil střechu mateřské školy na Pražmě. Z uvedeného srovnání vyplývá, že meziobecní spolupráce v mikroregionu má vícerychlostní charakter. Žádný ze svazků však nedisponuje vlastním profesionálním aparátem a oba svou činnost pokrývají kapacitami členských obcí, případně outsourcingem.

MAS Pobeskydí

Sdružení obcí povodí Morávky je členem místní akční skupiny⁸⁸ Pobeskydí. Tato organizace působí na území tohoto a tří dalších mikroregionů a čtyř obcí, které nejsou členy žádného mikroregionu. Sdružuje na bázi mezisektorového partnerství celkem 34 členů a jejími orgány jsou valná hromada, programový výbor, výběrová komise a kontrolní komise. Kromě Sdružení obcí povodí Morávky jsou členem MAS následující organizace se sídlem v mikroregionu:

- Farma Krásná s.r.o.,
- farma PYTHON s.r.o.,
- REIT Jízdárna pod Lipovým s.r.o.,
- Římskokatolická farnost Dobruška,
- SPOLSTAV KONSTRUKT s.r.o.,
- Tělovýchovná jednota Dobruška, o.s.,
- Zemědělské družstvo vlastníků Nošovice.⁸⁹

MAS Pobeskydí reprezentuje na principech metody LEADER místní partnerství, formuluje strategii rozvoje celého území a jejím prostřednictvím podporuje přípravu a realizaci rozvojových projektů, které jsou v souladu s jejími cíli. MAS Pobeskydí je etablovanou organizací, která v oboru působí od roku 2004 a se svými strategiemi uspěla ve všech programech typu LEADER, jichž se mohla zúčastnit. Souhrn projektů podpořených MAS Pobeskydí v programovacím období 2007–2013 v členění podle jednotlivých sektorů uvádí následující tabulka (tabulka č. 20).

Tabulka č. 20: Projekty podpořené MAS Pobeskydí v programovacím období 2007–2013⁹⁰

Sektor	Počet projektů	Rozpočet [tis. Kč]	Dotace [tis. Kč]
Veřejný	18	20 979,479	14 367,408
Soukromý podnikatelský	2	4 863,341	1 499,573
Neziskový	3	4 881,732	3 677,616
Celkem	23	30 724,552	19 544,597

⁸⁷ V tisících Kč. Průměr za roky 2010–2013 (ročně). Zdroj: SOMP 2011, 2012, 2013, 2014, SOPM 2011, 2012, 2013, 2014.

⁸⁸ Dále jen „MAS“.

⁸⁹ MAS Pobeskydí 2015c.

⁹⁰ MAS Pobeskydí 2015a.

Finanční podpora rozvoje mikroregionu ze strany MAS činila v průměru více než 2 792 tis. Kč ročně. Přípravu a realizaci dalších projektů, které byly realizovány mimo rámce programů typu LEADER, MAS podpořila svými poradenskými službami. Součástí jejich aktivit je také přednášková a publikační činnost zaměřená na problematiku rozvoje venkova.

Ostatní místní a regionální aktéři

Kromě obcí, jejich svazků a MAS Pobeskydí se na současné podobě a budoucím směřování mikroregionu výrazně podílí nesčetné podnikatelské a neziskové subjekty, spolky, domácnosti a agilní jednotlivci. Jejich zástupci se mohou podílet na přípravě společného strategického plánu, a ačkoli nenesou přímou odpovědnost za jeho implementaci, mohou k jeho naplnění výraznou mírou přispět svými individuálními aktivitami nebo z titulu svých produkčních, spotřebitelských, zaměstnavatelských a mnoha dalších funkcí. Reálný přínos těchto aktérů k naplňování společného strategického plánu je z principu nepředvídatelný, svými kapacitami však mnohonásobně převyšují potenciál všech obcí, mikroregionu i MAS Pobeskydí.⁹¹

V posledních dekadách se prohlubuje deficit občanské participace na životě obce. Stagnuje či se dokonce snižuje počet občanů, kteří vyvíjejí aktivity ve prospěch nejen svůj, ale též svého okolí. Neklesá, či dokonce roste počet obyvatel, kteří nemají povědomí o fungování obcí a jejich kapacitách a možnostech, zato mají vůči nim nerealistická očekávání. V důsledku nenaplněných očekávání se apatie pasivní většiny občanů prohlubuje a může narůstat také jejich nespokojenost. Absence ocenění může demotivovat aktivní obyvatele od dalších aktivit. Lidský a sociální kapitál vycházející z prostředí místních obyvatel je přitom zásadním faktorem dalšího rozvoje území.

Aktéři vyšších hierarchických úrovní

Kromě lokálních a mikroregionálních aktérů, ovlivňujících území zevnitř, působí na jeho rozvoj také řada vnějších aktérů různých hierarchických úrovní a zájmů. Na jedné straně jde o aktéry veřejného, soukromého podnikatelského a neziskového sektoru, kteří do Pobeskydí lokalizují své aktivity, na druhé straně o hierarchicky vyšší aktéry veřejné sféry, kteří prostřednictvím svých politik rozvoj mikroregionu (stejně jako jiných území) přímo nebo nepřímo podporují či jinak ovlivňují. Hierarchicky nejbližšími aktéry jsou zejména statutární město Frýdek-Místek,⁹² Moravskoslezský kraj, (Euro)Region Beskydy a správa CHKO Beskydy. Na vyšších úrovních hierarchie se jedná především o Českou republiku, jednotlivá ministerstva a jim podřízené organizace, Svaz měst a obcí České republiky, Spolek pro obnovu venkova ČR, Národní síť Místních akčních skupin České republiky a další organizace. Klíčovým aktérem současného rozvoje mikroregionu je Evropská unie.

Tyto instituce definují koncepční rámce vlastních politik a vytvářejí finanční a nefinanční nástroje jejich uplatňování, jejichž využití ve prospěch rozvoje mikroregionu je jedním z účelů strategického plánu. Nutno připomenout, že územní působnost těchto institucí zahrnuje nejen mikroregion a jejich aktivity mohou mít na jeho rozvoj nejen pozitivní, ale i negativní dopady. Schopnost využít příležitosti a odvrátit ohrožení, které z působení těchto vnějších aktérů vyplývají, je jednou z podmínek úspěšné implementace strategického plánu. Vyžaduje od místních organizací a jednotlivců jednotu v klíčových a ofenzivní postup v každodenních otázkách a schopnost přicházet se smysluplnými projekty, které obstojí v konkurenci jiných území. Nepřehledná struktura a působnost jednotlivých aktérů a systémů vnější podpory značně komplikují běžný život a rozvoj území nejen v mikroregionu. Ačkoli tato situace snižuje efektivitu úsilí místních a mikroregionálních aktérů, je z pragmatického hlediska faktem, který je nutné přijmout a přizpůsobit se mu, především proto, že rozvoj mikroregionu byl a bude na vnějších zdrojích kriticky závislý.

3.4.2 KONCEPČNÍ RÁMCE

Rozvoj mikroregionu a jednotlivých obcí je koncepčně ukotven v řadě strategických a územně-plánovacích dokumentů s působností na místní, mikroregionální a regionální úrovni a na vyšších hierarchických úrovních. Při zpracování strategického plánu byly tyto rámce v maximální možné míře respektovány. Hierarchicky nižší koncepce společný strategický plán zastřešuje, hierarchicky vyšší koncepce adaptuje do specifických podmínek mikroregionu, vytvářejíc tak vnitřně soudržný podklad pro rozhodování. Je nereálné podat bližší přehled zaměření jednotlivých dokumentů a vazeb ke strategickému plánu. Při extrémně zahuštěném vnějším institucionálním prostředí

⁹¹ Pro srovnání s kapacitami obcí, jejich svazků a MAS Pobeskydí: Společnost Hyundai Motor Manufacturing Czech s.r.o. hospodařila v roce 2014 se ziskem (před zdaněním) ve výši 9 547 578 tis. Kč, objem jejich výkonů činil 106 140 818 tis. Kč a k 31. prosinci 2014 disponovala aktivy ve výši 65 822 009 tis. Kč (HMMC 2015).

⁹² Územně příslušná obec s rozšířenou působností.

rozvoje mikroregionu a přemíře strategií, plánů a koncepcí různého zaměření, by jejich pouhý výčet překračoval rozsah zbytku tohoto dokumentu.

Z mnoha desítek strategických a územně-plánovacích dokumentů, které byly vzaty v úvahu při přípravě tohoto strategického plánu, lze zmínit následující:

- Koncepční rámce strategického řízení:
 - strategie regionálního rozvoje České republiky,⁹³
 - národní strategický plán rozvoje venkova České republiky,⁹⁴
 - další sektorové strategie, plány a koncepce vlády České republiky a jednotlivých ministerstev,
 - strategie rozvoje Moravskoslezského kraje,⁹⁵
 - další sektorové strategie, plány a koncepce Moravskoslezského kraje,
 - plán péče o Chráněnou krajinnou oblast Beskydy,⁹⁶
 - strategie MAS Pobeskydí,⁹⁷
 - strategie mikroregionu obcí povodí Morávky,⁹⁸
 - strategie a programy jednotlivých obcí.⁹⁹
- Koncepční rámce územního plánování:
 - politika územního rozvoje České republiky,¹⁰⁰
 - zásady územního rozvoje Moravskoslezského kraje,¹⁰¹
 - územní plány obcí.¹⁰²

3.4.3 RÁMCE VNĚJŠÍ PODPORY

Aktéři vyšších hierarchických úrovní ovlivňují mikroregion uplatňováním vlastních politik definovaných ve svých strategiích, plánech a koncepcích prostřednictvím přímé lokalizace vlastních aktivit a prostřednictvím vytváření finančních a nefinančních nástrojů podpory rozvojových projektů připravovaných a realizovaných místními aktéry. Význam těchto nástrojů pro mikroregion je zásadní. Vybudování průmyslové zóny v Nošovicích nebo otevření zařízení pro zajištění cizinců ve Vyšních Lhotách proběhlo bez respektu k názorům místních obyvatel a samospráv. Mnoho organizací i jednotlivců je kriticky závislých na externích finančních tocích, a to nejen z pohledu přípravy a realizace rozvojových projektů, ale i z pohledu udržení vlastní běžné činnosti. Změna této situace je za stávajících podmínek nereálná.

Po roce 2004 výrazně vzrostl význam finančních nástrojů regionální, zemědělské a dalších politik Evropské unie,¹⁰³ které v současnosti výrazně zastihují programy vlády České republiky, jednotlivých ministerstev a jim podřízených organizací. Řadu nejruzněji zaměřených vlastních dotačních titulů každoročně vyhláší ve své samostatné působnosti Moravskoslezský kraj. Především neziskové organizace mohou na svou činnost čerpat prostředky poskytované četnými nadačními a jinými fondy.

Čerpání externích finančních zdrojů komplikuje nepřehledná a často se měnící struktura dotačních titulů a značná administrativní náročnost přípravy a realizace rozvojových projektů, neúměrná odborným kapacitám značné části potenciálních příjemců dotací a často vlastní náročnosti projektů samotných. V důsledku toho vznikla a nadále se prohlubuje závislost rozvoje území na poskytovatelích poradenských služeb, což přípravu a realizaci rozvojových projektů neúměrně prodražuje.

⁹³ Vláda ČR 2013.

⁹⁴ Vláda ČR 2006.

⁹⁵ Moravskoslezský kraj 2012.

⁹⁶ MŽP 2009.

⁹⁷ MAS Pobeskydí 2007a, b, 2015b.

⁹⁸ SOPM 2000, 2007.

⁹⁹ Obec Dobrá 2014a, Obec Dobratice 2015, Obec Nižní Lhoty 2015, Obec Vojkovice 2013.

¹⁰⁰ Vláda ČR 2008.

¹⁰¹ Moravskoslezský kraj 2010.

¹⁰² Obec Dobrá 2014b, Obec Dobratice 2009, Obec Krásná 2011, Obec Morávka 2014, Obec Nižní Lhoty 2010, Obec Nošovice 2014, Obec Pražmo 2013, Obec Raškovice 2015, Obec Vojkovice 2009, Obec Vyšní Lhoty 2013, 2014.

¹⁰³ Viz Vláda ČR 2015a, b, c, d, e, f, g, Vláda SR 2015.

4 SWOT ANALÝZA

Následující silné a slabé stránky, příležitosti a ohrožení rozvoje mikroregionu, jednotlivých obcí a jejich rozvoje byly formulovány na základě profilu území a jsou seřazeny sestupně v pořadí podle významnosti, kterou jednotlivým bodům přiřadili členové pracovních skupin. SWOT analýza mikroregionu uvádí všechny body v plném znění. Analýzy jednotlivých obcí představují ve zkráceném znění pouze pět nejvýznamnějších bodů z každé kategorie (SWOT-5).¹⁰⁴

Tabulka č. 21: SWOT analýza mikroregionu

Silné stránky
• Strategicky výhodná poloha a relativně dobrá dostupnost. Blízkost měst a Beskyd, hlavních dopravních tahů a hranic s Polskem a Slovenskem. • Atraktivní a pestrá kulturní krajina s relativně zachovalým životním prostředím. Postupná revitalizace a regenerace jejich původním využitím negativně dotčených součástí. • Přítomnost velkých zaměstnavatelů v regionu a jeho blízkém okolí. Relativně nízká nezaměstnanost. • Uspokojivá dopravní obslužnost v zázemí Frýdku-Místku a na hlavních dopravních tazích. • Hustá síť dopravní infrastruktury, včetně turistických stezek a cyklotras. • Uspokojivá základní občanská vybavenost ve středně velkých a větších sídlech a v sídlech s koncentrovanou zástavbou. • Dosud relativně zachovalé mezilidské vztahy. Fungující tradiční sociální instituce a sounáležitost mezi obyvateli. Činorodost nejaktivnějších obyvatel. Spolková činnost. • Bohatství kulturního dědictví a tradic. Uspokojivé základní společenské, kulturní a sportovní vyžití. • Dostatek volných ploch a objektů pro investiční činnost. • Dostatečný potenciál půdy pro zemědělství a lesnictví. • Malý výskyt sociopatogenních jevů.
Slabé stránky
• Nedostatečně rozvinutá síť a špatný technický stav pozemních komunikací. Špatný povrch stávajících silnic a chodníků. Nedostatečně rozvinuté prvky dopravní bezpečnosti a nedostatek parkovacích míst. Absence sítě samostatně vedených cyklostezek. Neuralgické body dopravní sítě. Nadměrné zatěžování komunikací nákladní dopravou. Zhoršená dopravní dostupnost částí území v zimním období. • Existence lokalit se zhoršeným stavem životního prostředí. Špatný stav ovzduší, především v zimě. Zanedbané plochy a objekty v intra- i extravilánu. Hluk, zápach, světelné znečištění. • Existence lokalit se zhoršenou bezpečností provozu na pozemních komunikacích. Překračování maximální povolené rychlosti. Nedostatečná kontrola a sankce. • Nízká úroveň vybavení sítěmi technické infrastruktury. Vysoké náklady na jejich pořizování, provoz a údržbu. • Nedostatečně rozvinutá spolupráce a špatná komunikace mezi aktéry rozvoje území. Nedostatečně využitý potenciál meziobecní spolupráce. Špatná komunikace a konflikty mezi aktéry. Nízká míra participace občanů na rozhodování. • Nedostatečně rozvinutá a využitá volnočasová a turistická infrastruktura. Nedostatek a špatný technický stav stávajících veřejných prostor a ploch pro setkávání, sportovních a dětských hřišť a koupališť. Nedostatek výrazných atraktivit cestovního ruchu. • Nedostatečné pokrytí území sociálními, kvazisociálními a zdravotnickými službami. Nedostatečné a nekoordinované pokrytí území sociálními službami v užším slova smyslu. Nedostatek bydlení pro seniory a nemohoucí. Nepřípravenost území na demografické stárnutí. • Nedostatečně rozvinutá a koncepci postrádající síť odpadového hospodářství. Sběrné dvory, sběrná místa, kontejnery, odpadkové koše. • Špatný technický stav některých budov v majetku obcí,¹⁰⁵ jejich nízká užitná hodnota a vysoká náročnost jejich provozu, údržby a modernizace. • Nedostatečná informovanost občanů v řadě oblastí. • Omezená nabídka společenských, kulturních a sportovních akcí, jednorázových i průběžně probíhajících. Omezený zájem o stávající akce ze strany obyvatel, návštěvníků a turistů. • Omezená nabídka mimoškolního vzdělávání a výchovy pro děti a vzdělávání pro dospělé. Omezený zájem o stávající akce. • Nedostatečně rozvinutá síť maloobchodu, služeb a stravování. Nedostatečná (koupěschopná a koupěochotná) poptávka ze strany obyvatel i návštěvníků a turistů. • Snížená retenční schopnost krajiny a existence lokalit ohrožených záplavami, svahovými deformacemi a erozí. • Nedostatečná dopravní obslužnost okrajových částí území. Závislost významné části obyvatel na veřejné dopravě.

¹⁰⁴ Souhrnná verze strategického plánu obsahuje všechny tabulky, jeho obecní adaptace pouze tabulku pro mikroregion a danou obec.

¹⁰⁵ Jinde nezmíněných.

Slabé stránky	
• Nedostatečné odborné a organizační kapacity pro přípravu a realizaci rozvojových strategií a projektů. Závislost rozvoje území na poradenských službách. • Nesoulad mezi potřebami vzdělávání a potřebami trhu práce. Pokles důrazu na rozvoj manuálních, technických a jazykových kompetencí potřebných pro pozdější uplatnění žáků na trhu práce. • Nedostatečné využívání příkladů dobré praxe a výsledků vědy a výzkumu. Pomalý postup zavádění inovací v hospodářství, ve veřejné správě i v neziskovém sektoru. • Nízká rentabilita a přidaná hodnota místního hospodářství. Jeho struktura, nízká produktivita práce a mnohdy zastaralé technické a technologické vybavení. • Chronický nedostatek kapitálu v hospodářství, ve veřejné správě i v neziskovém sektoru. Kritická závislost řady subjektů na dotacích. • Nedostatečné kapacity škol pro řešení specifických potřeb žáků. Nárůst sociopatogenních jevů na školách a počtu žáků se zvláštními potřebami. • Existence zařízení pro zajištění cizinců. Negativní image území. Pocit ohrožení. Reálné dopady na kvalitu života. • Specifické problémy na trhu práce. Negativní struktura nezaměstnanosti a nedostatek pracovních příležitostí pro kvalifikované specializované pracovní síly nebo osoby se znevýhodněním na jedné straně. Nedostatek kvalifikovaných a motivovaných pracovních sil pro rozvoj hospodářství v odvětvích s vyšší přidanou hodnotou. • Nevyřešené nebo nepřehledné majetkové vztahy k řadě objektů a ploch. Převažující nájemní vztahy k půdě. • Nedostatečná vybavenost mobiliářem v intra- i extravilánu.	
Příležitosti	
• Zájem o bydlení na venkově v zázemí měst ze strany solventních rodin s malými dětmi. • Zájem návštěvníků a turistů o domácí destinace. • Zájem o aktivní trávení volného času. • Rostoucí zájem společnosti o ochranu životního prostředí a krajiny. • Zájem o zdravý životní styl, kvalitní a bezpečné potraviny a o místní produkty. • Existence systémů podpory rozvojových projektů a strategií. • Probíhající a plánované investice do dopravní a technické infrastruktury ze strany veřejného sektoru a investice soukromého podnikatelského sektoru. • Existence zdrojů informací o příkladech dobré praxe v oblasti rozvoje venkova. • Oživení a měnění se struktura národního a regionálního hospodářství. • Zájem o alternativní funkce zemědělství a mimoprodukční funkce lesa. • Pokračující evropská integrace. Odstraňování bariér spojených s existencí státních hranic. • Poptávka po zavádění alternativních zdrojů energií.	
Ohrožení	
• Demografické stárnutí obyvatel. Pokles životní úrovně osob závislých na péči druhých. • Migrace mladých, kvalifikovaných a jinak perspektivních obyvatel do měst. • Upadající mezilidské vztahy a soudržnost obyvatel. Apatie většiny obyvatel ve vztahu k životu obce. Negativní změny životního stylu obyvatel. Mění se role rodiny a tradičních sociálních institucí. Konflikty mezi staro- a novousedlíky, obyvateli a vlastníky druhého bydlení. • Slabá pozice venkova v systému řízení státu, nestabilita tohoto systému, nedostatek finančních zdrojů na podporu rozvoje venkova a konkurence jiných regionů při usilování o jejich získání. • Negativní změny rozpočtového určení daní. • Krajinářsky, urbanisticky a architektonicky nekoncepční nová výstavba. • Snížování podílu trvale bydlících obyvatel. • Ztráta ekonomické konkurenceschopnosti a výkonnosti regionu a státu. • Konflikty rozvojových záměrů s místními zájmy, s požadavky na udržitelný rozvoj obcí a ochranu přírody a krajiny nebo s individuálními zájmy jednotlivců a jejich organizací. • Legislativní, administrativní a normativní bariéry. Nevhodně nastavený právní a administrativní systém a systém technických norem. • Pokračování procesu ekonomické a kulturní globalizace. Oslabování lokálních sociálních a ekonomických vazeb a prohlubování závislosti regionu na vnějších zdrojích. • Klimatické změny a mimořádné projevy počasí (povodně, orkány, extrémní teploty, sucho). • Konkurence sítí maloobchodu, komerčních služeb a stravování v okolí. • Komplikovanost, nepřehlednost a nestabilita vnějšího institucionálního prostředí a rámců vnější podpory. • Pronikání a šíření invazních druhů rostlin a živočichů. • Konkurence sítí zdravotnických, sociálních a vzdělávacích služeb v okolí.	

Tabulka č. 22: SWOT-5 analýza Pražma

Silné stránky	Slabé stránky
• Strategicky výhodná poloha a relativně dobrá dostupnost. • Atraktivní a pestrá kulturní krajina s relativně zachovalým životním prostředím. • Přítomnost velkých zaměstnavatelů v regionu a jeho blízkém okolí. • Uspokojivá dopravní obslužnost v zázemí Frýdku-Místku a na hlavních dopravních tazích. • Hustá síť dopravní infrastruktury.	• Nedostatečně rozvinutá síť a špatný technický stav pozemních komunikací. • Existence lokalit se zhoršeným stavem životního prostředí. • Nedostatečné pokrytí území sociálními, kvazisociálními a zdravotnickými službami. • Nedostatečně rozvinutá a využitá volnočasová a turistická infrastruktura. • Existence lokalit se zhoršenou bezpečností provozu na pozemních komunikacích.
Příležitosti	Ohrožení
• Zájem návštěvníků a turistů o domácí destinace. • Zájem o aktivní trávení volného času. • Rostoucí zájem společnosti o ochranu životního prostředí a krajiny. • Zájem o bydlení na venkově. • Zájem o zdravý životní styl, kvalitní a bezpečné potraviny a o místní produkty.	• Demografické stárnutí obyvatel. • Migrace mladých, kvalifikovaných a jinak perspektivních obyvatel do měst. • Upadající mezilidské vztahy a soudržnost obyvatel. • Negativní změny rozpočtového určení daní. • Snižování podílu trvale bydlících obyvatel.

5 VIZE

Vize představuje zhmotnění představ místních aktérů o budoucí podobě území. Její jádro svou platností přesahuje období působnosti jednoho strategického plánu a je svým způsobem nadčasové. Následující vize proto vychází z vizí daných předchozími strategickými plány¹⁰⁶ a jemně je adaptuje s ohledem na aktuální výzvy rozvoje mikroregionu a jednotlivých obcí.

Strategie rozvoje mikroregionu je založena na myšlence udržitelného harmonického rozvoje. Princip dlouhodobé udržitelnosti odkazuje na vztah mezi předchozími generacemi, jejichž odkaz je vepsán do krajiny a do paměti místních obyvatel, současnou generací a budoucími generacemi, které v této krajině jednou budou žít, vychovávat své děti, pracovat a trávit volný čas. Princip harmonie klade důraz na vyváženost aktivit s ohledem na různorodé zájmy místních obyvatel a dalších významných aktérů rozvoje území. V souladu s těmito principy budou místní usilovat o postupné evoluční změny a bránit zásadním revolučním zvrátům dosavadního vývoje území. Mikroregion si zachová prostředí a styl vesnického života, pokud nebyl historií narušen, a budou zde obnoveny ty jeho prvky, které minulost narušila a které stojí za obnovu; obojí adekvátně podmínkám třetího tisíciletí v Evropě při akceptování zdejších specifík a vůle občanů, kteří zde žijí a budou žít.

Mikroregion bude příjemným místem pro život všech současných i budoucích obyvatel, kteří budou svým dílem přispívat k jeho rozvoji. Život na venkově bude plnohodnotnou, zdravou a bezpečnou alternativou životu ve městech, čerpající z kvalitního životního prostředí, silných mezilidských vztahů a možnosti všestranného uplatnění obyvatel v práci i ve volném čase. Pro návštěvníky bude přitažlivý a pohostinný. Místní společenství bude oceňovat aktivní jednotlivce a bude solidární se slabými a nesmlouvavé ke každému, kdo bude narušovat jeho pokojné soužití.

Mikroregion bude územím, ve kterém budou hospodářství a zaměstnanost založeny na stabilních základech především jeho vnitřních potenciálů: tvořivosti, podnikavosti, vzdělání, sebevědomí a odpovědnosti místních obyvatel a firem. Rozvoj podnikání bude v maximální možné míře respektovat zájmy životního prostředí a životních podmínek místních obyvatel. Jejich přesvědčení a vůle budou založeny na principu důvěry ve vlastní síly, možnosti a schopnosti, jejichž uplatnění v podnikatelském prostředí mikroregionu bude racionálním zdrojem dobré životní úrovně každého jednotlivce, ať bude v pozici zaměstnavatele nebo zaměstnance.

Mikroregion zůstane krásným územím, jehož přírodní a kulturní hodnoty budou šetrně využity a kultivovány pro zajištění životních podmínek a obživy obyvatel. Příroda nebude chráněna „před“ člověkem, ale „pro“ člověka. Bude hodnotou, jejíž udržování není „pouze“ správné, ale v mnoha ohledech výhodné a racionální. Každý pozemek a každá budova budou mít svého vlastníka, který je bude užívat nebo alespoň udržovat k prospěchu svému i obecnímu. Každý vlastník nemovitého majetku bude moci být oprávněně hrdý na to, že právě jeho majetek je jeho zásluhou ozdobou obce. Bude společensky a občansky neúnosné vlastnit zanedbaný majetek.

Osud území bude pevně v rukou místních aktérů, kteří si budou vědomi svých možností a omezení a svého postavení v širší regionální, národní i globální komunitě, již budou integrální a přesto svébytnou a sebevědomou součástí. Rozvoj mikroregionu bude založen na potenciálu místních zdrojů, především lidských. Tyto zdroje budou systematicky kultivovány a šetrně využívány. Každý jednatel bude přesvědčen o tom, že naplňování této vize je přínosem a slouží k prospěchu jemu samotnému a jeho okolí. Různorodost zájmů jednotlivců a organizací bude považována za bohatství mikroregionu a bude racionálně využívána ve prospěch jeho rozvoje. Jednotliví aktéři se budou i přes rozdílná poslání, vize a cíle respektovat a budou schopni vzájemně komunikovat a dosahovat kompromisů, ne-li konsensů v potenciálně konfliktních oblastech.

Mikroregion bude nejlepším místem pro život, práci i odpočinek každému, kdo o to bude stát.

...

Nejen těm, kteří věří, že je takový už dnes.

¹⁰⁶ SOPM 2000, 2007.

6 STRATEGICKÉ CÍLE

Prostřednictvím strategických cílů se obecně formulovaná vize transformuje do konkrétních výsledků. Vzhledem k tomu, že je prakticky nemožné měřit komplexní problematiku rozvoje území, je strategická metrika založena na spokojenosti obyvatel s životními podmínkami v mikroregionu a jednotlivých obcích. Výchozí základnou pro hodnocení spokojenosti jsou výsledky dotazníkového šetření, které bylo realizováno v souvislosti s přípravou tohoto strategického plánu.¹⁰⁷

Strategickým cílem rozvoje mikroregionu a jednotlivých obcí je udržet spokojenost s celkovými životními podmínkami přinejmenším na stávajících hodnotách a zvýšit spokojenost v prioritně definovaných oblastech; obojí k datu ukončení platnosti tohoto strategického plánu. Těchto cílů bude dosaženo odstraňováním nejvýraznějších příčin nespokojenosti.

Výchozí a cílové hodnoty indikátorů spokojenosti s celkovými životními podmínkami ve všech obcích mikroregionu (bez Dobré) a spokojenosti v dílčích oblastech za jednotlivé obce uvádí následující tabulky. Prioritní oblasti rozvoje¹⁰⁸ obcí jsou v tabulkách barevně zvýrazněny.¹⁰⁹

Tabulka č. 23: Strategické cíle: spokojenost s celkovými životními podmínkami¹¹⁰

Obec/území	Výchozí hodnota	Cílová hodnota
Dobruška	0,74	0,74
Krásná	0,34	0,34
Morávka	0,83	0,83
Nižní Lhoty	0,90	0,90
Nošovice	0,69	0,69
Pražmo	0,80	0,80
Raškovice	0,83	0,83
Vojkovice	1,05	1,05
Vyšní Lhoty	0,77	0,77
Mikroregion	0,74	0,74

Tabulka č. 24: Strategické cíle Praha

Oblast	Výchozí hodnota	Cílová hodnota
Ekonomická situace	0,69	0,69
Obchod, služby, stravování	1,04	1,04
Dopravní infrastruktura	0,50	0,60
Veřejná doprava a dopravní obslužnost	1,03	1,03

¹⁰⁷ K metodice hodnocení spokojenosti viz kapitola č. 2.

¹⁰⁸ Tyto oblasti jsou definovány průmětem priorit (viz kapitola č. 8) do oblastí, na něž se zaměřovalo dotazníkové šetření.

¹⁰⁹ Souhrnná verze strategického plánu obsahuje všechny tabulky, jeho obecní adaptace pouze tabulku pro mikroregion a danou obec.

¹¹⁰ Celková spokojenost je průměrem dílčích hodnot spokojenosti.

Oblast	Výchozí hodnota	Cílová hodnota
Zdravotnictví	0,94	0,94
Sociální služby (v užším slova smyslu)	0,37	0,37
Vzdělávání a výchova	0,98	0,98
Volnočasová infrastruktura	0,74	0,74
Volnočasové akce	0,99	0,99
Technická infrastruktura	0,91	1,01
Životní prostředí	0,27	0,37
Bezpečnost	0,63	0,73
Informovanost	0,96	0,96
Obecní úřad	1,18	1,18
Celkem	0,80	0,80

7 PROBLÉMOVÉ OKRUHY

Strategie se zaměřuje na tři principiálně rovnocenné problémové okruhy, členěné dále na oblasti. Takto definovaná struktura vytváří prázdný prostor potenciálního působení strategie, do něhož jsou řazena konkrétní opatření (viz kapitola č. 9).

Obrázek č. 35: Problémové okruhy

Problémový okruh Společnost je definován ekonomickými i neekonomickými interakcemi místních společenství a materiálními podmínkami jejich působení v následujících oblastech:

- hospodářství a trh práce,
- zdravotnictví,
- sociální infrastruktura a služby,
- vzdělávání a výchova,
- volný čas,
- bydlení,
- bezpečnost,
- ostatní sociální infrastruktura a služby.

Problémový okruh Životní prostředí a infrastruktura se odvíjí od přírodního prostředí mikroregionu a infrastruktury, jejímž prostřednictvím se formují vzájemné vztahy mezi ním a místními společenstvími. Sestává z následujících oblastí:

- doprava,
- ovzduší,
- voda,
- odpady,
- sídla a krajina.

Problémový okruh Územní rozvoj se zaměřuje na vytváření podmínek pro celkový rozvoj území v oblastech:

- informovanost,
- občanská společnost,
- partnerství,
- řízení.

8 PRIORITY

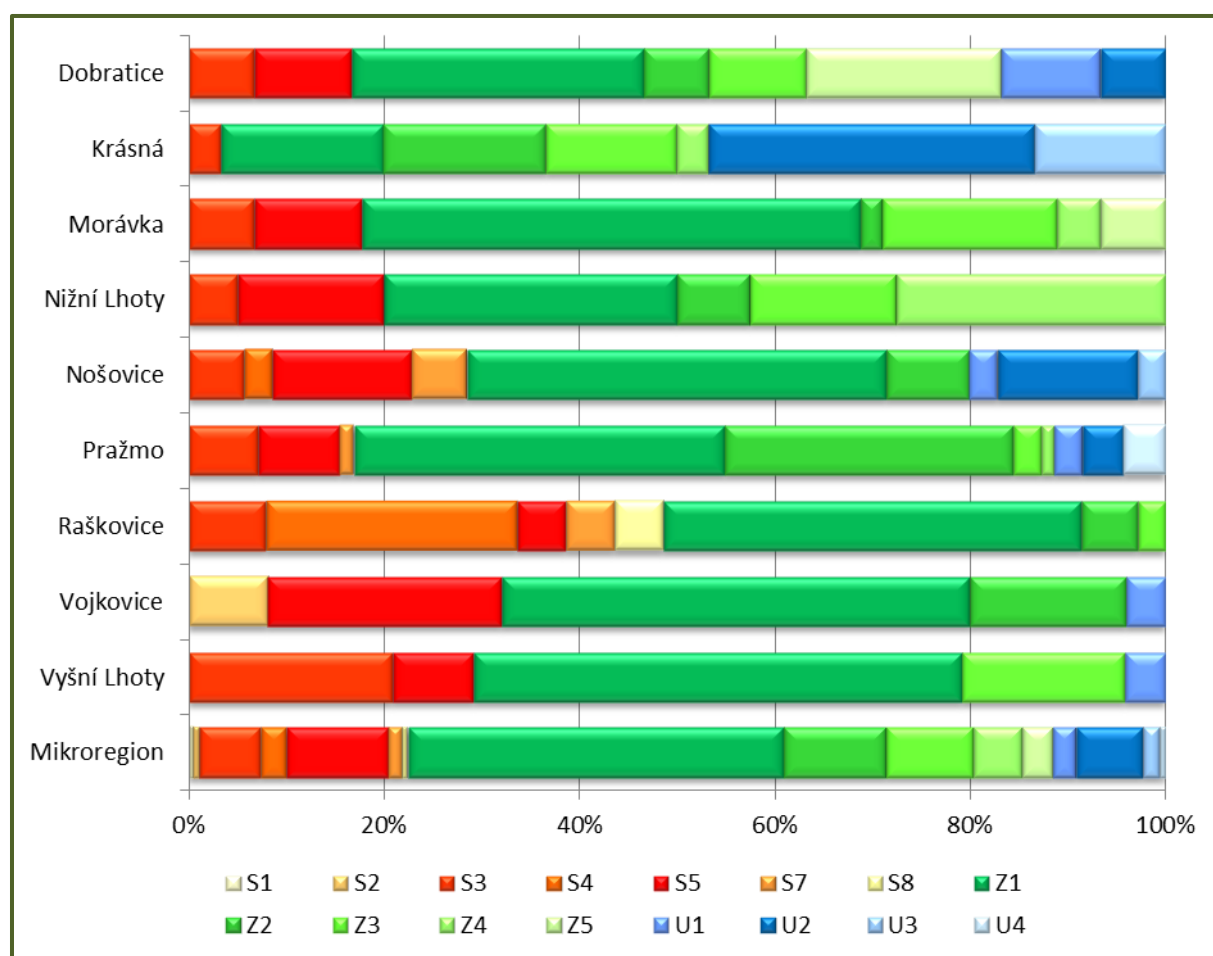
Priority rozvoje mikroregionu a jednotlivých obcí vymezují problémové oblasti, na něž bude přednostně soustředěno úsilí a zdroje¹¹¹ aktérů, kteří přijali tento strategický plán za vlastní. Vyplynuly z jednání pracovních skupin a graficky je znázorňuje následující graf (obrázek č. 36).

Nejvýznamnějšími prioritami rozvoje **mikroregionu** jsou:¹¹²

- doprava (viz kapitola č. 9.2.1)
- volný čas (viz kapitola č. 9.1.5)
- ovzduší (viz kapitola č. 9.2.2)

V pořadí následují: voda, občanská společnost, sociální infrastruktura a služby, odpady, sídla a krajina, vzdělávání a výchova, informovanost, partnerství, bezpečnost, zdravotnictví, řízení a ostatní sociální infrastruktura a služby.

Obrázek č. 36: Priority¹¹³

Nejvýznamnějšími prioritami rozvoje **Pražma** jsou:¹¹⁴

- doprava (viz kapitola č. 9.2.1)

¹¹¹ Aniž by přitom byly zcela puštěny ze zřetele potřeby „neprioritních“ oblastí.

¹¹² Oblasti s prioritou $\geq 10\%$. Řazeno podle významu sestupně.

¹¹³ S1: hospodářství a trh práce; S2: zdravotnictví; S3: sociální infrastruktura a služby; S4: vzdělávání a výchova; S5: volný čas; S6: bydlení; S7: bezpečnost; S8: ostatní sociální infrastruktura a služby; Z1: doprava; Z2: ovzduší; Z3: voda; Z4: odpady; Z5: sídla a krajina; U1: informovanost; U2: občanská společnost; U3: partnerství; U4: řízení.

¹¹⁴ Oblasti s prioritou $\geq 10\%$. Řazeno podle významu sestupně.

- ovzduší (viz kapitola č. 9.2.2)

V pořadí následují: volný čas, sociální infrastruktura a služby, občanská společnost, řízení, voda, informovanost, bezpečnost a odpady.

9 OPATŘENÍ

Struktura problémových okruhů a oblastí definovaná v kapitole č. 7 je naplněna opatřeními a projekty podle jejich převažujícího účelu, tj. podle problému, který dané opatření nebo daný projekt primárně řeší. Opatření jsou formulována volně formou obecných strategických principů. Konkrétní projekty jsou popsány natolik detailně, jak to je v současnosti možné vzhledem k aktuálnímu stavu poznání. V textu jsou uvedeny všechny projekty, o jejichž realizaci se uvažuje, v tabelárním souhrnu na závěr částí věnovaných jednotlivým problémovým oblastem jsou uvedeny prioritní projekty s upřesněním předpokládaného rozpočtu a termínu realizace. V případě neinvestičních projektů termín realizace odpovídá jak realizaci pilotního kola daného projektu, tak jeho následným replikacím (uvažuje-li se o nich).

9.1 PROBLÉMOVÝ OKRUH SPOLEČNOST

Tento problémový okruh je definován ekonomickými i neekonomickými interakcemi místních společenství a materiálními podmínkami jejich působení. Sestává z osmi problémových oblastí.

9.1.1 HOSPODÁŘSTVÍ A TRH PRÁCE

Opatření zahrnutá v této problémové oblasti se obecně zaměřují na rozvoj hospodářství a zlepšení situace na trhu práce. Garanty navrhovaných opatření jsou jednotlivé obce a jejich svazek, dominantními hráči v této oblasti jsou však soukromé podnikatelské subjekty v roli producentů a zaměstnavatelů, místní obyvatelé a návštěvníci v roli zákazníků a stávající i potenciální zaměstnanci.

Hospodářství

S vědomím vlastních omezených zdrojů obce ani jejich svazek nebudou aktivně intervenovat ve prospěch zlepšení místní ekonomické situace, neboť tuto situaci nemohou zásadně ovlivnit. Nabídka obchodu, služeb a stravování v zásadě odpovídá poptávce a vměšování se do těchto vztahů se májí účinkem, jak se ukazuje v případě podpory pojezdůných prodejen v periferních částech mikroregionu. Obce a jejich svazek však také nebudou klást žádné překážky podnikání, pokud toto nebude v rozporu s jejich cíli formulovanými v tomto strategickém plánu, a budou vycházet vstříc takovému podnikání, které bude přispívat ke zlepšování podmínek pro život místních obyvatel a stavu místního životního prostředí. Obce a jejich svazek budou usilovat o budování dobrého partnerství mezi samosprávou a místními podnikateli všude, kde o to budou tito podnikatelé seriózně stát.

V řadě obcí jsou při různých příležitostech (společenské, kulturní a sportovní akce atp.) nabízeny soukromým subjektům možnosti prodeje jejich výrobků a služeb. Zkušenosti obcí ukazují, že je problematické zajistit individuálně takové prodejce, kteří hodnotu těchto akcí zvyšují hodnotou své nabídky. **Sdružení obcí povodí Morávky** shromáždí informace od jednotlivých obcí, aby tyto mohly opakovaně oslovovat osvědčené prodejce. Ti prostřednictvím tohoto projektu získají pravidelnější příležitost k prodeji a sebe prezentaci.

Svazek obcí dále zváží možnosti nákupu od místních producentů (výrobků a služeb) pro místní velké odběratele. Takovými odběrateli mohou být např. školní kuchyně, ale též soukromí poskytovatelé stravovacích služeb. Bude oslovovat místní producenty s žádostmi o nabídky, které bude shromažďovat a předávat potenciálním odběratelům. Producenty i potenciální odběratele bude motivovat k tomu, aby využívali místních možností a podpořili tak místní hospodářství. Svazek obcí bude také hledat řešení zdánlivě neřešitelných problémů souvisejících např. s plněním náročných hygienických norem. Využít přitom může nejen bohatých zahraničních, ale i domácích zkušeností.

Trh práce

Nezaměstnanost v mikroregionu i v jednotlivých obcích je aktuálně velmi nízká a nemá smysl plošně intervenovat ve prospěch jejího dalšího snižování. Kapacity obcí a jejich svazku jsou navíc nepatrné ve srovnání s kapacitami místních a okolních ekonomických subjektů a obce ani jejich svazek nemohou situaci na trhu práce jakkoli významně ovlivnit. Obce a jejich svazek budou situaci na trhu práce monitorovat. V mezích svých možností budou poskytovat informace potenciálním zaměstnancům a zaměstnavatelům o nabídce volných pracovních míst a vol-

ných pracovních sil. Budou vycházet vstříc soukromým i veřejným iniciativám, které situaci na trhu práce zlepšují, nebudou-li v rozporu s cíli tohoto strategického plánu. Budou se přitom zaměřovat především na usnadnění vstupu na trh práce osobám s objektivně horšími podmínkami, zejména osobám v předdůchodovém věku, zdravotně hendikepovaným, nebo ženám po mateřské dovolené a osobám pečujícím o závislé osoby.

Ostatní

Nabídka obchodu, služeb a stravování v mikroregionu odpovídá jiným srovnatelně velkým a srovnatelně položeným venkovským územím. S výjimkou nejdlejších částí území se provozovny základního maloobchodu a služeb nachází v docházkové vzdálenosti. Deficity lze spatřovat v informovanosti potenciálních zákazníků o existující nabídce. **Sdružení obcí povodí Morávky** bude hledat možnosti a realizovat perspektivní projekty zaměřené na zlepšení informovanosti o místní nabídce. Pilotním projektem v této oblasti může být zřízení virtuální tržnice na webových stránkách mikroregionu. Nabízející zde budou moci na základě otevřeného přístupu informovat o svých nabídkách, analogicky poptávající o svých potřebách. Realizací tohoto projektu v podstatě dojde k vytvoření paralelního trhu. K jeho fungování je nezbytně nutné zajistit dostatečně velký rozsah nabídky i poptávky, aby bylo z čeho vybírat. Mikroregion se jeví jako nejmenší perspektivní území. Lepšího efektu by bylo dosaženo spoluprací svazku obcí s okolními svazky obcí nebo s provozovateli analogických systémů, čímž by také bylo eliminováno riziko vzniku zbytečných duplicít a tříštění informací na více místech. Systém nemusí být nutně vázán pouze na komerční nabídku, ale také na drobnou inzerci („koupím – prodám – vyměním“) a může být doplněn také o nabídku volných pracovních míst a volných pracovních sil.

Shrnutí prioritních projektů

Prioritní projekty shrnuje tabulka č. 25.

Tabulka č. 25: Hospodářství a trh práce: prioritní projekty

Projekt	Rozpočet	Termín realizace
Sdružení obcí povodí Morávky		
Mikroregionální trhy	0,00 tis. Kč	2016–2022
Nákup od místních producentů	50,00 tis. Kč	2018–2022
Virtuální tržnice	20,00 tis. Kč	2017–2022

9.1.2 ZDRAVOTNICTVÍ

Opatření zahrnutá v této problemové oblasti se obecně zaměřují především na rozvoj infrastruktury a služeb zdravotní péče, zejména ordinací praktických lékařů, případně lékáren a rehabilitačních služeb. Hlavním garantem navrhovaných opatření jsou jednotlivé obce, spolupráce mezi nimi je však žádoucí, především v oblasti výměny informací a koordinace kapacit zdravotní péče.

Infrastruktura zdravotní péče

Objekty, v nichž jsou poskytovány služby zdravotní péče, vykazují v jednotlivých případech drobné či větší známky morálního a technického zastarávání a nejsou dostatečně vybaveny prvky usnadňujícími přístup osobám se sníženou mobilitou. Opatření se zaměřuje na investice do budov s cílem zlepšit jejich technický stav a užitnou hodnotu a zkvalitnit tak zázemí pro zdravotní péči.

Dostupnost a kvalita zdravotní péče

Dominantními hráči v oblasti zdravotnictví jsou poskytovatelé a uživatelé zdravotnických služeb, zdravotní pojišťovny a stát prostřednictvím svých institucí. Obce a jejich svazek mají v oblasti zajištění dostupnosti a kvality těchto služeb omezené možnosti spočívající v jednání se stávajícími poskytovateli a „lákání“ nových prostřednictvím často nákladných pobídek. Přesto budou v rámci svých možností usilovat o zlepšení, nebo alespoň zachování stávající dostupnosti a kvality zdravotní péče.

9.1.3 SOCIÁLNÍ INFRASTRUKTURA A SLUŽBY

Opatření zahrnutá v této problémové oblasti se obecně zaměřují na rozvoj sociálních služeb a jejich materiálního zázemí, včetně kapacit sociálního bydlení. Sociálními službami v pojetí této oblasti jsou nejen služby považované za sociální současnou legislativou (*de iure*), ale též služby obdobného charakteru, jsou-li určeny osobám postiženým nebo ohroženým sociálním vyloučením, nebo osobám hodným zřetele z jiného důvodu (*de facto*). Základem rozvoje sociální infrastruktury a služeb by mělo být komunitní plánování zahrnující celé území mikroregionu a zvýšení efektivity výkonu obecních úřadů prostřednictvím organizačních opatření. Hlavním garantem této problémové oblasti je svazek obcí coby realizátor společných aktivit, případně koordinátor individuálních aktivit obcí a případných dalších subjektů.

Komunitní plánování

Pouštět se v současnosti do experimentů s rozvojem sociální infrastruktury nebo služeb z pozice jednotlivých obcí nebo jejich svazku je přinejmenším nepromyšlené. Chybí jakékoli spolehlivé informace o poptávce po těchto službách a informace o jejich aktuální nabídce nejsou o mnoho spolehlivější. Jakékoli současné rozhodování v této oblasti proto „stojí na vodě“. Současná poptávka po sociálních službách možná není velká,¹¹⁵ to však obce neopravňuje k přehlížení této problematiky. V souvislosti s demografickým stárnutím lze očekávat dramatický nárůst počtu osob závislých na pomoci druhých. Oč později k demografickému stárnutí dojde, o to drtivější bude jeho nástup. Vzhledem k dlouhodobému úpadku tradičních funkcí rodiny a ústupu státu z této oblasti budou obce těmi, které budou právně i morálně odpovědné za situaci těchto osob. V současnosti však na tuto odpovědnost nejsou vůbec připraveny. Investicím do sociální infrastruktury a služeb by mělo předcházet plnohodnotné komunitní plánování zapojující obce a jejich svazek na straně zadavatelů sociálních služeb, jejich stávající i potenciální poskytovatele a zástupce cílových skupin. Teprve na základě identifikovaných deficitů v nabídce lze racionálně plánovat další aktivity (viz níže). Smysluplné komunitní plánování na venkově vyžaduje spolupráci více obcí. Jen tak lze dosáhnout toho, že i početně málo zastoupené cílové skupiny nebudou přehlédnuty a bude ekonomicky racionální s nimi počítat při plánování navazujících aktivit.

Sdružení obcí povodí Morávky (případně jednotlivé obce) uskuteční plnohodnotné komunitní plánování sociálních služeb pokrývajících území celého mikroregionu, nebo alespoň významné části jeho obcí.

Sociální infrastruktura

Rozvoj sociální infrastruktury by měl vycházet z předchozího komunitního plánování tak, aby reagoval na skutečnou poptávku ze strany cílových skupin. V ideálním případě bude mít o budování a provoz sociální infrastruktury zájem soukromý podnikatelský nebo neziskový sektor, jehož aktivitu by měly obce a jejich svazek podporovat. Teprve v případě nedostatečného zájmu ze strany třetích subjektů by měly o budování a provoz sociální infrastruktury uvažovat obce prostřednictvím svého svazku. Individuální aktivity obcí by měly být posledním řešením krizové situace v případě naprosté neochoty obcí se dohodnout na společném postupu. Jednotlivé obce mohou rozvíjet a provozovat víceúčelovou nesespecializovanou infrastrukturu (sociální bydlení, nouzové bydlení, dočasné bydlení bez přívlastků atp.), specializovanější infrastruktura by však měla pokrývat svými kapacitami větší spádové území. Minimalizovat riziko zbytečných investic lze rovněž metodou postupných kroků: začít s budováním a provozem sociální infrastruktury v malém měřítku a rozvíjet ji na základě přehledu poptávky.

Sociální služby

V případě zřizování a rozvoje sociálních služeb platí podobné principy jako v případě budování a provozu sociální infrastruktury. Sociální služby by měly reagovat na poptávku zjištěnou plnohodnotným komunitním plánováním. Soukromá a nezisková řešení třetích subjektů s případnou podporou obcí by měla být upřednostňována před řešeními svazku a jednotlivých obcí (v tomto pořadí). Jednotlivé obce mohou poskytovat nenáročné sociální služby, poskytování kvalitních specializovaných služeb by však mělo být svěřeno specialistům v oboru. Obecně by měly být preferovány terénní služby, umožňující osobám závislým na pomoci druhých zůstat co nejdéle v místě jejich dosavadního bydliště. Menší prioritu by měly mít služby poskytované ambulantně a ještě menší prioritu by měly mít pobytové služby.

¹¹⁵ Viz výsledky dotazníkového šetření realizovaného v souvislosti s přípravou tohoto strategického plánu.

Ostatní

Obce mikroregionu se v projektu meziobecní spolupráce, realizovaném na území správního obvodu obce s rozšířenou působností, zavázaly úžeji spolupracovat s magistrátem statutárního města Frýdku-Místku¹¹⁶ v sociální oblasti. Magistrát disponuje kapacitami, které jednotlivé venkovské obce ani jejich svazek nikdy mít nebudou, jeho nabídka spolupráce obce ani jejich svazek (téměř) nic nestojí a nevyužít ji, by bylo obtížné pochopitelné. **Sdružení obcí povodí Morávky** v této souvislosti realizuje nebo zastřeší následující projekty.

Publikace článků k sociální oblasti v obecních a mikroregionálních médiích: Tento projekt reaguje na minimální povědomí veřejnosti o sociálních službách. Magistrát pravidelně publikuje články o sociální problematice ve zpravodaji určeném občanům města. Každá obec mikroregionu má vlastní zpravodaj a svazek obcí znovuoobnoví své webové stránky. Publikační aktivita magistrátu představuje příležitost, jak tato média obohatit o problematiku sociálních služeb a zvýšit tak informovanost veřejnosti o nich a o jejich nabídce. Adresáti článků jejich prostřednictvím získají základní povědomí o tom, co jsou sociální služby, komu jsou určeny a že se mohou obrátit na magistrát v případě, že se do (nějaké) nepříznivé životní situace osobně dostanou.

„Horká linka“ na magistrát: Obce bývají zpravidla jedněmi z prvních instancí, na které se občané obrací v případě, že se dostanou do nepříznivé životní situace. Malé venkovské obce však nedisponují dostatečnými kapacitami a informacemi, aby jim s jejich problémy pomohly. Na rozdíl od příslušných odborů magistrátu, které se zabývají výhradně sociální problematikou, jsou malé obce kontaktovány epizodicky a každý jednotlivý případ je pro ně do značné míry „exotický“. Cílem projektu je zefektivnit proces pomoci osobám v nepříznivých životních situacích tím, že se jejich případy začnou řešit v nejranějších možných stádiích vývoje. Projekt má organizační charakter a jeho náplní je vytvoření mechanismů, jejichž prostřednictvím bude osobám v nepříznivých životních situacích zprostředkován okamžitý kontakt na magistrát a obce mikroregionu v nich budou zastávat funkci prostředníka. Magistrát těmto osobám následně poskytne nezbytnou a kvalifikovanou péči, případně zprostředkuje další kontakty na osoby či instituce, které tuto péči mohou poskytnout.

Pravidelná setkávání se zástupci magistrátu k sociální oblasti: Těžiště odpovědnosti za sociální oblast se postupně přesunuje směrem k obcím. Především malé obce však nedisponují dostatečnými informacemi o svých povinnostech a možnostech a nedisponují ani dostatečnými kapacitami a zkušenostmi k jejich získávání. Vzájemná setkávání zástupců obcí se zaměstnanci magistrátu mohou přispět ke zvýšení jejich informovanosti. Magistrátní úředníci jejich prostřednictvím získají přehled o aktuálních problémech obcí a budou moci na ně reagovat. Setkávání by měla probíhat přinejmenším jednou ročně a ad hoc podle potřeby.

„Styční důstojníci“ na obcích: Obce samy nedisponují dostatečnými kapacitami a informacemi, aby občanům v tíživých životních situacích s jejich problémy pomohly, ale mohou sehrávat roli ideálně postaveného prostředníka mezi magistrátem a konkrétním občanem. Cílem projektu je vytvořit síť osob pověřených na jednotlivých obecních úřadech sociální oblastí. Prostřednictvím této sítě si budou dané osoby vyměňovat informace o aktuální situaci a řešit konkrétní problémy a záměry. Pověření konkrétních osob sociální oblastí přispěje k tomu, že znalosti a odpovědnost v této oblasti nebudou nadále rozptýlovány, ale bude docházet k jejich postupné kumulaci. Zástupci příslušných odborů magistrátu získají na jednotlivých úřadech stabilního partnera, kterého budou moci pravidelně a ad hoc v případě zvláštní potřeby kontaktovat.

Shrnutí prioritních projektů

Prioritní projekty shrnuje tabulka č. 26.

Tabulka č. 26: Sociální infrastruktura a služby: prioritní projekty

Projekt	Rozpočet	Termín realizace
Sdružení obcí povodí Morávky		
Komunitní plánování	250,00 tis. Kč	2019–2020
Publikace článků k sociální oblasti v obecních a mikroregionálních médiích	0,00 tis. Kč	2016–2022
„Horká linka“ na magistrát	0,00 tis. Kč	2016–2022
Pravidelná setkávání se zástupci magistrátu k sociální oblasti	0,00 tis. Kč	2016–2022
„Styční důstojníci“ na obcích	0,00 tis. Kč	2016–2022

¹¹⁶ Dále jen „magistrát“.

9.1.4 VZDĚLÁVÁNÍ A VÝCHOVA

Opatření zahrnutá v této problemové oblasti se zaměřují na infrastrukturu vzdělávání a výchovy, vzdělávání dětí, dospívajících i dospělých a na posilování komunitní role škol. Hlavními garanty navrhovaných opatření jsou především obce a jimi zřizované školy. Jednotlivé školy se přitom nachází v různých situacích. Zatímco některé bojují o záchranu, jiné „praskají ve švech“. Spolupráce mezi jednotlivými obcemi a školami je žádoucí. Vzhledem k symbolické hodnotě škol pro místní společenství se však jedná o politicky citlivé téma a na hlubší meziobecní spolupráci s drastickými zásahy do struktury mikroregionálního školství zatím nenazrál čas.

Infrastruktura vzdělávání a výchovy

Dostupná a kvalitní infrastruktura je nezbytnou podmínkou kvalitního vzdělávání a výchovy. Obce jsou zřizovateli místních mateřských a základních škol a samy nebo jejich prostřednictvím vlastní a spravují školní budovy a budovy se vzděláváním a výchovou související. Tyto budovy a jejich vybavení vyžadují soustavnou údržbu, občasné opravy, rekonstrukce, modernizace či reinvestice, a to jak z důvodu jejich morálního a technického zastarávání, tak z důvodu měnících se požadavků na vzdělávání a výchovu a roli škol ve společnosti. Potenciál meziobecní spolupráce zde spočívá nejen v oblasti výměny informací a zkušeností, ale také v koordinaci individuálních aktivit škol a obcí s ohledem na potenciální duplicity v nabídce infrastruktury.

Vzdělávání pro děti a dospívající

Přestože jsou obce zřizovateli mateřských a základních škol, jejich vliv na kvalitu vzdělávání a výchovy je nepřímý a omezený. Přesto by obce na kvalitu vzdělávání neměly rezignovat. Místo toho by měly hledat s vedeními škol shodu na společných cílech, motivovat je k jejich osvojení a podporovat je v jejich autonomním rozhodování všude, kde vzdělávání a výchova dětí a dospívajících může k dosažení těchto cílů přispívat. Potenciálních cílů tohoto typu je nespočet a tento strategický plán je jich plný. Místní školy by měly být kromě toho podporovány při řešení horkých témat současného vzdělávacího systému (inkluze, sociopatogenní jevy na školách atp.), při rozvoji kompetencí pro pozdější uplatnění dětí a dospívajících na trhu práce, environmentální výchově, vzdělávání v počítačové a finanční gramotnosti atd. „Bolavou patou“ současného vzdělávacího systému je také nedostatečný důraz, který klade na místní, resp. regionální témata a výchovu k místní, resp. regionální identitě. Existuje značný potenciál spolupráce jednotlivých škol a dalších organizací s přímým i nepřímým vlivem na vzdělávání a výchovu, působících na území mikroregionu i za jeho hranicemi. Rozvoj této spolupráce mohou obce prostřednictvím svého svazku moderovat.

Mladí lidé, kteří v dětství nezískali pocit sounáležitosti se svou rodnou obcí, ji snáze opouští a nemají důvod se vracet. **Sdružení obcí povodí Morávky** nechá zpracovat publikaci určenou dětem a dospívajícím, která je seznámí s historií, současností a perspektivami rozvoje mikroregionu a jednotlivých obcí. Tato publikace bude psána jazykem srozumitelným dětem a dospívajícím a doplněna o studijní materiály může sloužit při výuce.

Prioritou **Pražma** je celkový rozvoj a posilování dobrého jména zdejšího předškolního vzdělávání a Montessori pedagogiky.

Vzdělávání pro dospělé

Nabídku vzdělávání (též výchovy a osvěty) pro dospělé v mikroregionu a jeho zázemí lze považovat za dostatečnou, přestože je řada obyvatel přesvědčena o opaku. Problematické body ve vztahu nabídky a poptávky spočívají především v nedostatečné informovanosti potenciálních cílových skupin a v rozptýlení kapacit organizátorů do řady drobných akcí, závislých na jednotkách zájemců. V oblasti informovanosti a koordinace aktivit vzdělávání pro dospělé spočívá obrovský potenciál meziobecní spolupráce. Vzdělávání pro dospělé může čerpat z klasických témat každodenního života obyvatel (finanční a digitální gramotnost apod.), v rovině výchovné a osvětové je však klíčovým předpokladem naplňování cílů této strategie (např. v oblasti environmentálně šetrného chování nebo rozvoje lokální či regionální identity).

Řada současných problémů mikroregionu se odvíjí od toho, že místní obyvatelé nemají odpovídající vztah k místu, ve kterém žijí, a nejsou schopni vážít si toho, co mají. **Sdružení obcí povodí Morávky** nechá zpracovat publikaci určenou dospělým čtenářům, která je seznámí s historií, současností a perspektivami rozvoje mikroregionu a jednotlivých obcí. Tento projekt je analogický podobně zaměřenému projektu určenému pro děti a dospívající.

Komunitní role škol

Malé venkovské školy jsou výrazně závislé na každém dítěti, které je navštěvuje. Pokles počtu dětí je proto existenciálním rizikem, jehož dopady lze minimalizovat posílením komunitních rolí školy. Škola, jejíž smysl existence nespočívá pouze ve vzdělávání a výchově a jejíž aktivity jsou rozumně diverzifikovány, může být pro venkovské společenství nepostradatelnou. Školy by samy měly hledat a rozvíjet své uplatnění v místním společenství a obce by je v tom měly podporovat. Na úrovni mikroregionu může docházet k síťování škol, k vzájemné výměně informací i zkušeností i k přímé spolupráci mezi školami, obcemi a jinými partnery při realizaci konkrétních projektů.

Ostatní

Sdružení obcí povodí Morávky se v projektu meziobecní spolupráce, realizovaném na území správního obvodu obce s rozšířenou působností, zavázalo k vytvoření služby koordinace prázdninového provozu mateřských škol. Velká část mateřských škol na území mikroregionu v určitém rozsahu zajišťuje prázdninový provoz a některé z nich přijímají po dobu prázdnin také děti z jiných mateřských škol. Tyto prázdninové provozy jsou však koordinovány v lepších případech pouze v malém měřítku, v horších případech nejsou koordinovány vůbec. Absence koordinace vede k systematickým převisům poptávky a nabídky. Cílem projektu je zabezpečit koordinaci prázdninových provozů mateřských škol tak, aby rodiče měli dostatek možností kam umístit své dítě předškolního věku v průběhu významné části prázdnin a aby přitom kapacity jednotlivých mateřských škol byly využity efektivně. Tohoto cíle může být dosaženo pověřením vybrané osoby koordinací prázdninových provozů jednotlivých mateřských škol. Kromě jeho odměny nevznikají žádné další dodatečné náklady.

Shrnutí prioritních projektů

Prioritní projekty shrnuje tabulka č. 27.

Tabulka č. 27: Vzdělávání a výchova: prioritní projekty

Projekt	Rozpočet	Termín realizace
Sdružení obcí povodí Morávky		
Koordinace prázdninového provozu mateřských škol	70,00 tis. Kč	2016–2022
Stopařův průvodce mikroregionem pro děti a dospívající	200,00 tis. Kč	2017–2019
Stopařův průvodce mikroregionem pro dospělé	200,00 tis. Kč	2017–2019
Pražmo		
Rozvoj předškolního vzdělávání a Montessori pedagogiky	300,00 tis. Kč	2016–2022

9.1.5 VOLNÝ ČAS

Opatření zahrnutá v této problemové oblasti se zaměřují na rozvoj volnočasové infrastruktury a volnočasových aktivit v mikroregionu. Hlavními garanty navrhovaných opatření jsou jednotlivé obce. Bez iniciativy místních organizací (zvláště spolků) a agilních jednotlivců působících na místní úrovni je však zásadní rozvoj této oblasti nejen nemyslitelný, ale také zbytečný. Svazek obcí může zastřešovat rozvoj náročnější a specializované infrastruktury, organizaci významných společenských, kulturních a sportovních akcí, především by však měl působit jako koordinátor a zprostředkovatel informací o aktivitách probíhajících v jednotlivých obcích.

Volnočasová infrastruktura

Obce mohou volnočasové, kulturní a sportovní aktivity obyvatel podporovat prostřednictvím spolkové činnosti, verbálně, finančně i organizačně, především však rozvojem a provozem infrastruktury, která je nad možnosti jednotlivých organizací i jednotlivců a která slouží de facto všem. Nabídka volnočasové infrastruktury v mikroregionu by měla být co nejpestřejší a umožňovat organizaci malých i větších akcí, pod střechou či venku atp. Především venkovní prostory pro setkávání si zaslouží zvláštní pozornost nejen pro svůj přínos k rozvoji společenského života, ale také s ohledem na jejich potenciál oživení veřejných prostranství v obcích. Nenáročná či víceúčelová

infrastruktura by měla být k dispozici v každé obci, budování a provoz náročnější a specializované infrastruktury by však bylo žádoucí koordinovat ve spolupráci více obcí.

Pražmo rozšíří nabídku volnočasové infrastruktury využitím budovy České pošty. Dále zváží rozšíření a rekonstrukci areálu u svatého Floriána, rozvoj dalších venkovních prostor pro setkávání a vybudování venkovní posilovny pro mládež a dospělé (outworking atp.). Bude podporovat soukromé aktivity vedoucí k rozšíření příležitostí pro setkávání obyvatel. Bude také hledat řešení v otázce nabídky příležitostí ke koupání v řece Morávce v návaznosti na její případnou revitalizaci. Podle potřeby a možností naváže realizaci perspektivních projektů.

Volnočasové aktivity

Toto opatření se zaměřuje rozvoj jednorázových i průběžně probíhajících společenských, kulturních a sportovních aktivit pro obyvatele i návštěvníky a turisty. Obecně vzato, posláním obcí ani jejich svazku není organizovat lidem zábavu a soutěžit s televizí a internetem o zájem veřejnosti. Vyčerpává to organizační kapacity samospráv, odvádí to jejich pozornost od důležitějších problémů a vychovává to občany k nesamostatnosti. Obce by se měly soustředit na organizaci významnějších akcí, které jsou nad možnosti jednotlivců nebo jednotlivých organizací, především by však měly soukromé iniciativy v oblasti společenských, kulturních a sportovních akcí podněcovat a podporovat. Koordinační roli pro nejvýznamnější akce může nést svazek obcí. Viditelnější efekt z pohledu rozsahu a struktury nabídky volnočasových aktivit přináší zpravidla větší množství drobných aktivit, než jedna velká. Velké akce naopak mohou být příležitostí pro reprezentaci a navazování kontaktů. Podporovány by měly být zejména aktivity, které se zaměřují na volnočasové využití dětí, mládeže a seniorů a které přispívají k zachování kulturně-historického dědictví území a k rozvoji venkovské pospolitosti.

Pražmo zavede nová a bude rozvíjet stávající tematicky zaměřená setkání (filmové a hudební večery, přednášky atp.). Bude podporovat takto zaměřené aktivity místních organizací (zvláště spolků) a jednotlivců.

Ostatní

Nabídka volnočasové infrastruktury a volnočasových aktivit na území mikroregionu je relativně bohatá, navzdory přesvědčení mnohých obyvatel o opaku. Kromě občasných kolizí termínů jejich realizace a lenosti obyvatel navštívit akci v sousední obci je problémem nedostatečná informovanost veřejnosti o jejich nabídce. Stávající systém informování o akcích je strnulý a stojí na aktivitě a možnostech starostů a obecních úřadů. Informovat o akci konané v jedné obci obyvatele jiné obce vyžaduje značnou dávku fantazie a úsilí. Hranice katastru obce proto často vytváří pomyslnou zeď, která je z pohledu potenciálních návštěvníků společenských, kulturních a sportovních akcí informačně nepřekročitelnou bariérou. Tento problém lze vyřešit vytvořením pružného systému informování o jednotlivých akcích, do kterého bude moci vstoupit za určitých podmínek každý organizátor a během chvilky bez cizí pomoci sem zadá základní informace o konané akci. **Sdružení obcí povodí Morávky** takový systém vytvoří na svých webových stránkách a propojí jej s webovými stránkami jednotlivých obcí. Náklady tohoto projektu jsou zahrnuty v nákladech na vytvoření společných webových stránek (viz kapitola č. 9.3.1).

Z důvodu nezájmu návštěvníků došlo v posledních letech k uzavření kin v několika obcích, což dospělí, ale zejména děti a dospívající prezentují jako smrtící ránu kinematografii. Přitom základní technikou k promítání disponuje nejen většina obcí (ne-li všechny), ale také leckterá domácnost. Promítat cokoli kamkoli není technický problém; je to pouze otázkou vůle a licenčních práv. Projekt mobilního kina je založen na myšlence, že svazek obcí může zastřešit tato práva pro území celého mikroregionu nebo zapojených obcí a organizátoři produkce zajistí na příslušných místech pouze návštěvníky, techniku, bílé plátno a tmu. Projekt je koncipován přinejmenším zpočátku jako rozpočtově neutrální, neboť jeho prostřednictvím dojde ke koordinaci roztržité produkce z několika obcí, u kterých se nepředpokládá, že by problematiku licenčních práv dosud neřešily. V případě úspěchu projektu lze navíc předpokládat průběžné krytí nákladů na zajištění práv prostředky z výběru vstupného.

Shrnutí prioritních projektů

Prioritní projekty shrnuje tabulka č. 28.

Tabulka č. 28: Volný čas: prioritní projekty

Projekt	Rozpočet	Termín realizace
Sdružení obcí povodí Morávky		
Kalendář akcí	0,00 tis. Kč	2017–2022
Mobilní kino	0,00 tis. Kč	2018–2022

Projekt	Rozpočet	Termín realizace
Pražmo		
Využití budovy České pošty pro volnočasové aktivity	3 000,00 tis. Kč	2017
Tematicky zaměřená setkání	100,00 tis. Kč	2016–2022

9.1.6 BYDLENÍ

Opatření zahrnuté v této problémové oblasti se obecně zaměřuje na řešení problematiky rozvoje bytového fondu ve vlastnictví obcí. Nejsou sem zahrnuta opatření naplňující charakter sociálního bydlení (de iure i de facto; viz kapitola č. 9.1.3), byť hranice mezi sociálním a „nesociálním“ bydlením je otázka čistě arbitrární a mlhavá. Nejsou sem zahrnuta ani opatření na budování dopravní a technické infrastruktury k stavebním pozemkům (viz kapitoly č. 9.2.1 a 9.2.3). Principiálně je tato oblast postavena na přesvědčení, že bydlení je především soukromá záležitost, která je až na výjimky řešitelná soukromými prostředky, včetně volného trhu. Pouze výjimkám, které nemají soukromá řešení a vyžadují intervence veřejného sektoru, má být věnována pozornost. Garantem navrhovaných opatření jsou především obce. Jejich koordinovaný postup při využití stávajících a budování nových kapacit je však žádoucí.

Bytový fond

Některé obce mikroregionu disponují vlastním bytovým fondem nebo o jeho vybudování uvažují. Stávající objekty s obecními byty vyžadují údržbu, opravy nebo modernizaci, nové mohou vznikat výstavbou na zelené louce nebo rekonstrukcí stávajících objektů využívaných pro jiné účely nebo dočasně nevyužívaných. Vlastnictví několika bytových jednotek využitelných k překlenutí nouzové situace obyvatel, případně pronajímaných pro různé krátkodobé účely, je racionálním nástrojem prevence nenadálých situací.

Pražmo v nadcházejícím období rekonstruuje bytový dům Rajmanea a zváží možnosti využití podkroví budovy České pošty pro bydlení. V případě potřeby a možností naváže vlastní realizaci tohoto projektu.

Shrnutí prioritních projektů

Prioritní projekty shrnuje tabulka č. 29.

Tabulka č. 29: Bydlení: prioritní projekty

Projekt	Rozpočet	Termín realizace
Pražmo		
Rekonstrukce bytového domu Rajmanea	5 000,00 tis. Kč	2017–2019

9.1.7 BEZPEČNOST

Opatření zahrnutá v této problémové oblasti se obecně zaměřují na rozvoj protipožární ochrany a na další bezpečnostní opatření mimo oblast dopravní bezpečnosti a protipovodňové ochrany (viz kapitoly č. 9.2.1 a 9.2.3). Zahrnují jak monitoring a řešení krizových situací, tak prevenci jejich vzniku. Garanty navrhovaných opatření jsou jednotlivé obce, spolupráce mezi nimi však může být v jednotlivých případech žádoucí, nebo přinejmenším prospěšná. Může spočívat v informační výměně, koordinaci individuálních investičních i neinvestičních projektů, sdílení zdrojů v případě organizačně i finančně náročnějších akcí atp.

Protipožární ochrana

Toto opatření se zaměřuje na rozvoj prvků protipožární ochrany, zejména na modernizaci techniky a na budování, opravy, rekonstrukce a modernizace hasičských zbrojnic. Vzhledem k rozmístění a působnosti jednotlivých hasičských sborů se jedná především o lokální projekty garantované nebo zastřešované obcemi. Spolupráce na vyšších stupních organizačního zajištění protipožární ochrany je žádoucí, dochází k ní však již v současnosti (přínejmenším zčásti). Tradičně silné postavení místních sborů dobrovolných hasičů ve spolkovém životě vytváří potenciál synergie zde uvedených opatření s opatřeními uvedenými v kapitole č. 9.1.5.

9.1.8 OSTATNÍ SOCIÁLNÍ INFRASTRUKTURA A SLUŽBY

Opatření zahrnutá v této problémové oblasti se zaměřují na rozvoj sociální infrastruktury a služeb nespádajících do žádné z předchozích problémových oblastí. Jedná se vesměs o opatření lokálního významu, jejichž realizace je čistě záležitostí jednotlivých obcí.

Ostatní sociální infrastruktura

Kromě objektů zahrnutých v předchozích problémových oblastech se v mikroregionu nachází další, o něž se obce musí s péčí řádného hospodáře starat. Spadají sem např. budovy obecních úřadů, hřbitovy, sociální zázemí atp. Toto opatření zahrnuje jejich budování, údržbu, opravy, rekonstrukce a modernizace.

Pražmo v nadcházejícím období rozšíří místní hřbitov.

Shrnutí prioritních projektů

Prioritní projekty shrnuje tabulka č. 30.

Tabulka č. 30: Ostatní sociální infrastruktura a služby: prioritní projekty

Projekt	Rozpočet	Termín realizace
Pražmo		
Rozšíření místního hřbitova	1 000,00 tis. Kč	2020

9.2 PROBLÉMOVÝ OKRUH ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ A INFRASTRUKTURA

Tento problémový okruh se odvíjí od přírodního prostředí mikroregionu a infrastruktury, jejímž prostřednictvím se formují vzájemné vztahy mezi ním a místními společenstvími. Zahrnuje pět problémových oblastí.

9.2.1 DOPRAVA

Opatření zahrnutá v této problémové oblasti se zaměřují především na rozvoj dopravní infrastruktury, veřejné dopravy a dopravní obslužnosti území. Garantem jednotlivých opatření jsou obce, jejich spolupráce je však v některých případech nejen žádoucí, ale přímo nezbytnou podmínkou smysluplného řešení. To se týká jak rozvoje na sebe navazujících úseků dopravní sítě, tak koordinovaného postupu při společném vyjednávání s externími aktéry a při hledání řešení obtížně řešitelných problémů. Potenciál spolupráce lze perspektivně hledat i v oblasti společné správy a údržby dopravní sítě.

Dopravní infrastruktura

Intenzita dopravy dlouhodobě roste a s ní i nároky účastníků silničního provozu na zajištění dopravní dostupnosti, plynulosti a bezpečnosti. Nalezení uspokojivé rovnováhy mezi těmito třemi principiálně neslučitelnými požadavky

vyžaduje investice, které jsou v krajině s rozptýlenou zástavbou reálně mimo možnosti obcí a jejich svazku. Správci nejvýznamnějších komunikací jsou navíc instituce, na něž nemají obce ani jejich svazek přímý vliv, a jediné, co lze s těmito komunikacemi a jejich správci dělat, je trpělivě vyjednávat. Obce a jejich svazek budou udržovat, opravovat, modernizovat a doplňovat stávající dopravní síť, zahrnující komunikace pro pěší, cyklisty, motoristy a další účastníky silničního provozu, tj. silnice, místní komunikace, účelové komunikace, parkoviště, autobusové zastávky, cyklostezky, cyklotrasy, chodníky, turistické a vycházkové trasy pro nenáročného uživatele atp., vše včetně jejich okolí, doprovodných staveb a prvků zvyšujících dopravní bezpečnost, včetně veřejného osvětlení, a omezujících další negativní vlivy dopravy na životní prostředí. Obce jsou si vědomy potřeby systémového řešení dopravní infrastruktury, tj. nalezení řádu v dopravní infrastruktuře. S tímto vědomím budou preferovat systémová, jednotlivým lokalitám na míru šitá řešení, založená na jasných prioritách. Nejsou-li tyto priority v jednotlivých případech v současnosti známy, musí být nalezeny.

Prioritním projektem **Sdružení obcí povodí Morávky** je vybudování cyklotrasy Nošovice – Morávka. Cyklotrasa bude vedena podél komunikace č. III/4774 převážně po účelových a místních komunikacích. Součástí navrženého řešení jsou úpravy povrchů komunikací v místech, kde je to nezbytně nutné, doprovodné stavby, zejména mosty a lávky, odpočívky a informační body. Zapojené obce mikroregionu budou muset dosáhnout dohody na přijatelném způsobu financování realizace tohoto projektu.

Prioritou **SVAZKU OBCÍ „Morávka-Pražmo“** je vybudování chodníku Morávka – Pražmo.

Prioritou **Pražma** je komplexní řešení dopravní situace u hotelu Ondráš (ve spolupráci s Raškovcemi). V rámci celkového řešení obecního centra bude vybudován chodník od hotelu Travný do Rovně. V návaznosti na stávající cyklostezku a společný projekt svazku obcí (viz výše) bude posouzena opodstatněnost a proveditelnost dalšího rozšíření sítě cyklostezek a cyklotras v obci (např. směrem na Krásnou). V případě možností bude navazovat realizace perspektivních projektů. Obec dále zváží potřebnost modernizace a rozšíření veřejného osvětlení a zřízení vycházkové trasy s mobiliářem. V případě možností naváže realizací perspektivních projektů.

Veřejná doprava a dopravní obslužnost

Veřejnou dopravu a dopravní obslužnost ovlivňují především vztahy mezi nabídkou a poptávkou, tj. mezi dopravci a jejich zákazníky. Obce a jejich svazek mají v oblasti časování, frekvence, návaznosti a trasování spojů hromadné dopravy omezené možnosti. Dotování ztrátových linek je finančně vysoce náročné a zavádění dopravy zdarma může znamenat pro obce finanční sebevraždu. Pokud nebude počet cestujících klesat, budou obce usilovat o zachování stávajícího počtu spojů hromadné dopravy. Koordinovaný postup jim přitom může zajistit silnější vyjednávací pozici. V případě, že dotace na ztrátové spoje překročí únosnou mez, obce se zaměří především na individuální potřeby osob, které se v důsledku ekonomické racionalizace hromadné dopravy dostanou do tíživé životní situace.

Ostatní

Dopravní bezpečnost je nejpalčivějším problémem mikroregionu. Příčiny lze hledat na straně zvýšené intenzity dopravy, nedostatečného respektu k dopravním předpisům a vymáhání jejich dodržování a na straně nedostatečně rozvinutých prvků dopravní bezpečnosti. Ty vznikají v jednotlivých obcích bez hlubší koncepce a dohromady netvoří ucelený systém. Prioritou **Sdružení obcí povodí Morávky** bude navržení komplexního řešení dopravní bezpečnosti. Ve spolupráci s odborníky na tuto oblast bude zmapována situace v jednotlivých lokalitách a budou navrženy jim na míru šité alternativy řešení bezpečnostní situace. Obce následně budou podle možností realizovat perspektivní projekty. Tento projekt je do oblasti „ostatní“ zařazen s ohledem na jeho potenciální průřezový charakter.

Prioritou **Pražma** je realizace opatření podle návrhu komplexního řešení dopravní bezpečnosti (viz projekt svazku obcí). Problematických míst je v obci několik; prakticky podél celé trasy komunikace č. III/4774. V současnosti jsou zvažována především infrastrukturní opatření na posílení dopravní bezpečnosti, realizaci jiných opatření však nelze vyloučit.

Shrnutí prioritních projektů

Prioritní projekty shrnuje tabulka č. 31.

Tabulka č. 31: Doprava: prioritní projekty

Projekt	Rozpočet	Termín realizace
Sdružení obcí povodí Morávky		
Vybudování cyklotrasy Nošovice – Morávka	25 000,00 tis. Kč	2016–2020
Návrh komplexního řešení dopravní bezpečnosti	100,00 tis. Kč	2017–2018
SVAZEK OBCÍ „Morávka-Pražmo“		
Vybudování chodníku Morávka – Pražmo	10 000,00 tis. Kč	2016–2019
Pražmo		
Komplexní řešení dopravní situace u hotelu Ondráš	5 000,00 tis. Kč	2016–2018
Vybudování chodníku od hotelu Travný do Rovně	2 000,00 tis. Kč	2017–2018
Rozšíření sítě cyklostezek a cyklotras	2 000,00 tis. Kč	2019–2020
Komplexní řešení dopravní bezpečnosti	200,00 tis. Kč	2019

9.2.2 OVZDUŠÍ

Opatření zahrnutá v této problemové oblasti se obecně zaměřují především na rozvoj environmentálně šetrného vytápění v lokálních topeništích. Změny způsobu vytápění (včetně ohřevu vody) je žádoucí kombinovat s opatřeními zaměřenými na snižování energetické náročnosti vytápění různých objektů, která jsou v logice tohoto strategického plánu brána za součást investic do objektů různého využití (v jim odpovídajících problémových oblastech). Hlavním garantem navrhovaných opatření jsou jednotlivé obce, spolupráce mezi nimi je však žádoucí, přinejmenším v rovině výměny informací.

Environmentálně šetrné vytápění

Významnou příčinou občasné katastrofálního stavu ovzduší jsou především lokální topeniště (vlivy dopravy a průmyslu nejsou nárazové). Vlivem benevolentní legislativy jsou možnosti obcí a jejich svazku silně omezené. Mohou investovat do environmentálně šetrného vytápění ve vlastních objektech; v případě soukromých objektů se však musí spoléhat na vůli jejich vlastníků a skromné nástroje regulace znečišťování ovzduší, kterými disponují. Aby se environmentálně šetrné vytápění stalo přijatelnou alternativou konvenčním palivům, je nutné zlomit lenost vlastníků soukromých subjektů a vytvořit jim odpovídající komfort při přípravě a realizaci investičních projektů a při provozu jejich výsledků. Kromě toho je nutné je vychovávat k tomu, že je společensky nepřijatelné začadit celou vesnici. Z potenciálně nabízejících se nástrojů jde především o osvětové programy s prvky pozitivní i negativní kampaně, administrativní a organizační podporu projektové přípravy a poradenství, přímou i nepřímou finanční podporu¹¹⁷ investičních projektů nebo centrální nákup paliva. V lokalitách s koncentrovanou zástavbou lze uvažovat o centrálním zásobování teplem za podmínky, že producent tepla bude mít alespoň z větší části pod kontrolou také jeho spotřebu. Řada těchto nástrojů je v jednotlivých obcích používána již v současnosti, společný přístup obcí prostřednictvím jejich svazku k některým z nich by však výrazně zvýšil jejich účinnost.

Zavádění environmentálně šetrného vytápění komplikuje nedostatečná informovanost veřejnosti obecně (pozitiva, negativa, technologie atp.) i v oblasti její podpory ze strany veřejného sektoru. Tato podpora je navíc spojena s veřejností nesrozumitelnou administrativou. **Sdružení obcí povodí Morávky** bude průběžně realizovat a zastiřeší osvětové programy na území mikroregionu. Bude shromažďovat a distribuovat informační zdroje a koordinovat aktivity jednotlivých obcí a dalších aktérů v této oblasti. Přinejmenším informačně také podpoří projektovou přípravu a poradenství. V informační rovině jsou tato opatření rozpočtově neutrální, neboť je v současnosti zabezpečují (nekoordinovaně a tudíž neefektivně) jednotlivé obce. Sdílení informací a jejich distribuce společnými kanály proces informování zjednoduší a zkvalitní. Projektovou přípravu lze podpořit též prostřednictvím společného mikroregionálního managementu (viz kapitola č. 9.3.4; po zvážení všech pro a proti).

Pražmo bude v dlouhodobém horizontu usilovat o kompletní ekologizaci vytápění. V následujícím období naváže na své dosavadní aktivity prostřednictvím osvětových programů a podpory projektové přípravy a poradenství (v obou případech v návaznosti na projekt svazku obcí), přímou i nepřímou finanční podporou a rozvojem systé-

¹¹⁷ Dotace i půjčky na předfinancování.

mu centrálního nákupu dřevních peletek. Součástí osvětových programů může být interaktivní mapa environmentálně šetrného vytápění. Dále posoudí možnosti centrálního zásobování teplem ve vybraných lokalitách. Podle situace případně přistoupí k realizaci perspektivních projektů.

Ostatní

Pražmo zřídí jako poradní orgán zastupitelstva obce pracovní skupinu pro ovzduší. V návaznosti na opatření v odpadovém hospodářství (viz kapitola č. 9.2.4) přistoupí k regulaci spalování biologicky rozložitelného odpadu. Projekty jsou do kategorie „ostatní“ zařazeny z důvodu jejich průřezového charakteru a přesahů do jiných oblastí zaměření tohoto strategického plánu.

Shrnutí prioritních projektů

Prioritní projekty shrnuje tabulka č. 32.

Tabulka č. 32: Ovzduší: prioritní projekty

Projekt	Rozpočet	Termín realizace
Sdružení obcí povodí Morávky		
Osvětové programy	0,00 tis. Kč	2017–2022
Podpora projektové přípravy a poradenství	0,00 tis. Kč	2017–2022
Pražmo		
Osvětové programy	200,00 tis. Kč	2016–2022
Podpora projektové přípravy a poradenství	500,00 tis. Kč	2016–2022
Finanční podpora environmentálně šetrného vytápění	500,00 tis. Kč	2016–2020
Rozvoj systému centrálního nákupu peletek	0,00 tis. Kč	2016–2022
Zřízení pracovní skupiny pro ovzduší	0,00 tis. Kč	2016
Regulace spalování biologicky rozložitelného odpadu	100,00 tis. Kč	2016–2022

9.2.3 VODA

Opatření zahrnutá v této problémové oblasti se obecně zaměřují na budování, modernizaci a celkový rozvoj technické infrastruktury a na optimalizaci vodního režimu krajiny. Hlavním garantem těchto opatření jsou jednotlivé obce. Spolupráce mezi nimi je však žádoucí, a to nejen při přípravě a realizaci společných projektů, ale především v oblasti výměny zkušeností.

Nakládání s odpadními vodami

Obce mikroregionu budou preferovat technicky proveditelná a ekonomicky opodstatněná řešení nakládání s odpadními vodami (splaškovými i dešťovými), zahrnující centralizované systémy v místech s koncentrovanou zástavbou a decentralizované systémy v místech s rozptýlenou zástavbou. Rozvoj těchto systémů vyžaduje kromě realizace investičních projektů také osvětu (s pozitivními i negativními motivačními prvky).

Zásobování pitnou vodou

Podobně jako v předchozím případě i v oblasti zásobování pitnou vodou budou obce preferovat technicky proveditelná a ekonomicky opodstatněná řešení. Kromě rozšiřování, oprav, rekonstrukcí a modernizací vodovodních řadů budou obce usilovat o posílení soběstačnosti v zásobování vodou. V tomto smyslu má opatření úzkou vazbu na optimalizaci vodního režimu krajiny jako součást prevence před krizovými situacemi.

Pražmo bude v následujícím období zvažovat možnosti posílení soběstačnosti obce v zásobování vodou (nejen pitnou) s cílem omezit následky případného déletrvajícího sucha. Kromě zajištění vlastního zdroje pitné vody lze uvažovat o návratu k širšímu využití dešťové vody a jiných opatřeních. V případě možnosti obec přistoupí k realizaci perspektivních navazujících projektů.

Optimalizace vodního režimu

Optimalizace ve smyslu tohoto opatření se zaměřuje na prevenci krizových situací (povodně, dlouhodobá sucha apod.). Opatření zahrnuje široké spektrum aktivit zaměřených na zpomalení odtoku vody z krajiny, ochranu před jejím rozlitem v místech zvláštního zájmu,¹¹⁸ obnovu a revitalizaci vodních toků a ploch atp.

Pražmo se bude v následujícím období zaměřovat na protipovodňovou ochranu. Prioritou v této oblasti je úprava koryta Roveňského potoka v centru obce. Obec kromě toho zváží další možnosti zvýšení retenční schopnosti krajiny, např. revitalizaci vodních ploch, mokřadů apod. V případě možnosti přistoupí k realizaci perspektivních navazujících projektů.

Shrnutí prioritních projektů

Prioritní projekty shrnuje tabulka č. 33.

Tabulka č. 33: Voda: prioritní projekty

Projekt	Rozpočet	Termín realizace
Pražmo		
Úprava koryta Roveňského potoka v centru obce	3 000,00 tis. Kč	2017–2018

9.2.4 ODPADY

Opatření zahrnutá v této problémové oblasti se obecně zaměřují především na optimalizaci a rozvoj infrastruktury odpadového hospodářství a řešení problematiky černých skládek. Hlavním garantem navrhovaných opatření jsou jednotlivé obce, spolupráce mezi nimi je však žádoucí. Její potenciál spočívá především ve výměně informací a zkušeností, ve výchově a osvětě, v koordinaci jednotlivých systémů a ve sdílení zdrojů, zejména investičně a provozně náročnější infrastruktury a techniky.

Optimalizace odpadového hospodářství

Stávající systémy odpadového hospodářství v jednotlivých obcích jsou výsledkem spontánní evoluce a rozvíjející se meziobecní spolupráce poukazuje na jejich slabá místa. Obce mikroregionu budou hledat společná řešení individuálních problémů všude, kde lze dosáhnout synergických efektů. Prostor pro optimalizaci stávajících systémů (z hlediska jejich funkčnosti a efektivity) lze hledat i na úrovni jednotlivých obcí. K tomu může přispět výměna zkušeností mezi obcemi na úrovni jejich svazku.

Sdružení obcí povodí Morávky se v projektu meziobecní spolupráce, realizovaném na území správního obvodu obce s rozšířenou působností, zavázalo ke (znovu)otevření diskuse o sdílení kapacit spádových sběrných dvorů. V návaznosti na tento projekt lze rozvíjet meziobecní spolupráci v dalších oblastech odpadového hospodářství. Navržený projekt je rozpočtově téměř neutrální; jeho výdaje budou více než kompenzovány úsporami zbytečných investic a v provozní fázi.

Infrastruktura odpadového hospodářství

Systémy odpadového hospodářství musí reagovat na měnící se návyky obyvatel a požadavky legislativy. Infrastruktura těchto systémů v jednotlivých obcích má své nedostatky týkající se rozsahu, kapacity, struktury, rozmístění a kvality jednotlivých prvků a musí být doplněna, modernizována či zcela přebudována. Moderní in-

¹¹⁸ Místa, kde hrozí riziko škod na zdraví a majetku.

frastruktura odpadového hospodářství musí umožňovat nejen zbavení se odpadu s minimem nepohodlí, ale také jeho separaci a v ideálním případě též druhotné využití alespoň některých jeho druhů.

Prioritou **Pražma** je doplnění chybějících prvků infrastruktury odpadového hospodářství (na základě předchozí analýzy). Problematická situace je především v oblasti nakládání s biologicky rozložitelným odpadem před bytovkami (viz níže uvedený projekt a projekty v oblasti ovzduší). V obci je dále nedostatek odpadkových košů.

Černé skládky

Výskyt černých skládek patří k venkovu a boj s nimi nelze vyhrát (v lepším případě lze „uhrát slušnou plichtu“). Problematiku jejich výskytu je nutné řešit komplexně na bázi prevence jejich vzniku a jejich odstraňování ve spolupráci s vlastníky pozemků.

Ostatní

SVAZEK OBCÍ „Morávka-Pražmo“ pořídí za účelem rozšíření možností nakládání s biologicky rozložitelným odpadem společný štěpkovač.

V souvislosti s projekty v oblasti ovzduší (viz kapitola č. 9.2.2) je na **Pražmě** nutné zabývat se posílením systému nakládání s biologicky rozložitelným odpadem. Přes předchozí kroky je nutné hledat komplexní řešení této problematiky a podle možností realizovat navazující opatření. Komplexní řešení této problematiky zahrnuje restriktci a sankce, infrastrukturní opatření (viz výše) a osvětu. Projekt je do kategorie „ostatní“ zařazen z důvodu jeho průřezové povahy (patří do všech a do žádného z předchozích opatření současně).

Shrnutí prioritních projektů

Prioritní projekty shrnuje tabulka č. 34.

Tabulka č. 34: Odpady: prioritní projekty

Projekt	Rozpočet	Termín realizace
Sdružení obcí povodí Morávky		
(Znovu)otevření diskuse o sdílení kapacit spádových sběrných dvorů	10,00 tis. Kč	2016–2017
SVAZEK OBCÍ „Morávka-Pražmo“		
Pořízení štěpkovače	300,00 tis. Kč	2016
Pražmo		
Doplnění chybějících prvků infrastruktury odpadového hospodářství	100,00 tis. Kč	2016–2017
Posílení systému nakládání s biologicky rozložitelným odpadem	200,00 tis. Kč	2016–2022

9.2.5 SÍDLA A KRAJINA

Tato problémová oblast zahrnuje poměrně širokou paletu opatření, jejichž společným jmenovatelem je užitná hodnota a vizuální vzhled intra- a extravilánu obcí. Zaměřuje se v první řadě na jednotlivé prvky v sídlech a v krajině: na veřejná prostranství, památky, krajinné prvky a mobiliář v obcích. Dále řeší potřeby rozvoje komunální techniky a jejího zázemí. Zabývá se též rolí soukromých vlastníků nemovitostí, organizací a agilních jednotlivců a jejich motivací ve prospěch zvyšování užitné a estetické hodnoty sídel a krajiny. Spadá sem též problematika krajinné a biologické diversity a boje s expanzivními druhy rostlin a živočichů a se škůdci. Nejkomplexnější úroveň opatření spadajících do této oblasti představují pozemkové úpravy. Garantem navrhovaných opatření jsou především jednotlivé obce. Potenciál meziobecní spolupráce lze spatřovat přinejmenším ve výměně informací a zkušeností, v koordinaci jednotlivých aktivit, avšak též například v oblasti sdílení komunální techniky a jejího zázemí nebo ve vytvoření společných komunálních služeb.

Veřejná prostranství

Nejviditelnější částí každé vesnice je náves. I když v mikroregionu obcí povodí Morávky žádná obec náves nemá, každá má svá centrální místa, která mají svou funkční, vizuálně-estetickou i symbolickou hodnotu. Urbanistické a architektonické řešení těchto míst často postrádá jakoukoli koncepci a jednotlivé objekty a plochy ve vlastnictví obce jsou ve stavu úměrném jejich stáří. Toto opatření se zaměřuje na dílčí nebo komplexní změny (rekonstrukce, modernizace, doplňování) veřejných prostranství v obci i na jejich pravidelnou údržbu.

Pražmo v nadcházejícím období v několika etapách zregeneruje centrum obce (kolem kostela a pod kostelem). Tento projekt má úzkou vazbu na projekty plávané v jiných opatřeních tohoto strategického plánu, především v oblasti dopravy (viz kapitola č. 9.2.1).

Památky a krajinné prvky

V mikroregionu se nachází spousta drobných památek a významných krajinných prvků, včetně prvků místního významu, které jsou připomínkami jeho minulosti a které dokreslují tvář sídel a krajiny. Tyto památky a prvky si zasluhují odpovídající péči, které se jim v některých případech dostává, a v jiných ne. Tuto péči kromě obligátního nedostatku finančních prostředků komplikují vlastnické vztahy nebo rovnou nezájem vlastníků dotčených nemovitostí. Řada drobných památek a krajinných prvků v minulosti zanikla a stojí za zvážení, zda je neobnovit. Symbolickou hodnotu mohou získat také nově vybudované „památky“ a krajinné prvky. Opatření je jako stvořené pro aktivitu místních organizací (zvláště spolků a škol) a agilních jednotlivců, kteří si mohou bezprizorní památky a krajinné prvky vzít pod patronát a s podporou obce o ně pečovat (viz kapitola č. 9.3.2).

Pražmo v nadcházejícím období vybuduje odpočívku ve stylu letohrádku hraběte Pražmy a zřídí pomník Maryčky Magdónové na zdejším hřbitově. Odpočívka může být spolu s dalšími prvky součástí zvažované vycházkové trasy (viz kapitola č. 9.2.1). Kromě toho obec bude ve spolupráci s vlastníky dotčených objektů a pozemků průběžně obnovovat a opravovat stávající drobné památky, nebo jejich obnovu a opravu podporovat.

Mobiliář

Vzhledu a užité hodnotě sídel, krajiny a jejich částí v mnoha případech chybí detail. Takovým detailem mohou být chybějící lavičky v místech, která stojí za procházku, nebo odpadkové koše u autobusové zastávky. Toto opatření se zaměřuje na údržbu, opravy a doplňování obecního mobiliáře v sídlech i v krajině.

Komunální technika a její zázemí

Elementární komunální technikou a zázemím disponuje téměř každá obec, některé položky jejich inventáře jsou však morálně i technicky zastaralé, pokud zcela nechybí. Opatření se zaměřuje na modernizaci a celkový rozvoj komunální techniky a jejího zázemí. V případě investičně náročnější a specializované techniky a zázemí by měly být preferovány projekty založené na meziobecní spolupráci.

Motivační programy pro vlastníky nemovitostí

Významněji než obec ovlivňují celkový vzhled sídla a krajiny ostatní vlastníci nemovitostí. Jedna ruina v obci může znehodnotit výhled ze spousty oken a srazit ceny okolních nemovitostí. Ve vztahu k cizím nemovitostem mají samosprávy téměř svázané ruce. Možná je velmi komplikované přimět vlastníka chátrající nemovitosti, aby přestal hyzdit vzhled obce, lze však ocenit ty, kteří se snaží přispět svým dílem k tomu, aby byla krásná. Kromě jasného signálu ze strany obce vůči těm, kteří se snaží, můžou motivační programy přispět ke stmelení místního společenství, je-li nějak zapojeno.

Pražmo zavede soutěž o nejlépe upravenou (nejhezčí) nemovitost, např. zahradu. Uvažuje se, že účast a ocenění v této soutěži budou vázány na plnění dalších cílů formulovaných v tomto strategickém plánu, zejména v oblasti ovzduší (viz kapitola č. 9.2.2) nebo boje s nárůstem podílu obyvatel bez trvalého bydliště (viz kapitola č. 9.3.2).

Pozemkové úpravy

Funkční využití ploch v obcích a sítě veřejně prospěšných staveb v krajině jsou výsledkem spontánní evoluce a v řadě případů brzdou rozvoje obcí. Vlastnické vztahy k pozemkům jsou rozdrobené a nepřehledné a komplikují jejich obhospodařování i realizaci veřejně prospěšných staveb. Obce mikroregionu by měly zvážit možnosti a přínosy pozemkových úprav, případně přistoupit ke zpracování jejich návrhu a k jeho postupné realizaci. Potenciál mikroregionální spolupráce zde spočívá především v oblasti informování a vzdělávání.

Ostatní

Pražmo v nadcházejícím období posoudí možnosti komplexního řešení problematiky nevyužitých a neudržovaných soukromých pozemků a budov. Problematických míst je v obci několik, další mohou být problematické v bližší či vzdálenější budoucnosti. V návaznosti na posouzení možností obec bude postupně realizovat perspektivní projekty. Projekt je do kategorie „ostatní“ zařazen z důvodu jeho průřezové povahy (patří do více a do žádného z předchozích opatření současně).

Shrnutí prioritních projektů

Prioritní projekty shrnuje tabulka č. 35.

Tabulka č. 35: Sídla a krajina: prioritní projekty

Projekt	Rozpočet	Termín realizace
Pražmo		
Regenerace centra obce	5 000,00 tis. Kč	2016–2022
Vybudování odpočívky ve stylu letohrádku hraběte Pražmy	1 000,00 tis. Kč	2017
Zřízení pomníku Maryčky Magdónové na hřbitově	500,00 tis. Kč	2019
Komplexní řešení problematiky nevyužitých a neudržovaných soukromých pozemků a budov	0,00 tis. Kč	2016–2022
Zavedení soutěže o nejlépe upravenou (nejhezčí) nemovitost	200,00 tis. Kč	2017–2022

9.3 PROBLÉMOVÝ OKRUH ÚZEMNÍ ROZVOJ

Tento problémový okruh se zaměřuje na vytváření podmínek pro celkový rozvoj území. Sestává ze čtyř problémových oblastí.

9.3.1 INFORMOVANOST

Opatření zahrnutá v této problémové oblasti se obecně zaměřují na rozvoj informační infrastruktury a informačních kanálů. Hlavním garantem navrhovaných opatření jsou v současnosti jednotlivé obce. Do budoucna je však nutné počítat s posilováním významu meziobecní spolupráce; především v oblasti rozvoje informačních kanálů a jejich obsahu.

Informační infrastruktura

Rozvoj informační infrastruktury se v současnosti týká především internetového připojení a mobilních sítí. Plošné připojení je především záležitostí komerčních vztahů mezi poskytovateli služeb a jejich zákazníky a je otázkou, jak a zda vůbec by obce měly do těchto vztahů vstupovat a čeho by tím dosáhly. Samozřejmostí by však mělo být volné připojení na internet prostřednictvím wi-fi ve veřejných objektech, případně na dalších příhodných místech. Opatření zahrnuje také rozvoj další informační infrastruktury (rozhlas atp.).

Pražmo posoudí možnosti rozšíření veřejně přístupných míst s připojením na wi-fi.

Informační kanály

Informační systémy v mikroregionu i v jednotlivých obcích musí postupně reagovat na potřeby svých cílových skupin. Týká se to nejen zavádění komunikačních novinek, ale také stávajících kanálů, na jejichž kvalitu a dostupnost jsou a budou jejich uživatelé stále náročnější. Je nutné brát v úvahu, že každý informační kanál má svou cílovou skupinu a optimální komunikace je založena na jejich vyváženém mixu. I v době mobilní komunikace jsou nejvýznamnějším informačním kanálem osvědčené tištěné zpravodaje. Nelze také spoléhat na to, že jednou po-

daná informace k informování stačí. V informační džungli není těžké informaci přehlédnout, a to i v případě, že ji člověk hledá. Informace musí být lidem podstrčena až pod nos, má-li být předána (často s přiměřenou dávkou agrese). Nelze nadále očekávat, že veškerá informační aktivita bude zajištěna kapacitami starosty nebo obecního úřadu. Rostou-li nároky na rozsah a kvalitu informací, musí se informovanost stát záležitostí širší komunity, především spolků a aktivních obyvatel, které by obce měly v jejich informační aktivitě podporovat. Z těchto důvodů poroste význam meziobecní spolupráce. Její současná hodnota v oblasti informovanosti je téměř nulová. Lze však uvažovat přinejmenším o sdílení textových a obrazových informací pro obecní informační kanály. Vytváření deseti originálních avšak různě kvalitních obecních mutací téhož textu je neefektivní. V dlouhodobějším časovém horizontu bude nutné zvážit náklady a přínosy společných informačních kanálů. Společné webové stránky jsou v současnosti samozřejmý standard (včetně hodnotného a pravidelně aktualizovaného obsahu), totéž však platí nebo bude platit o společném zpravodaji a dalších informačních kanálech.

Sdružení obcí povodí Morávky znovuobnoví své webové stránky. Aby plnily svou funkci, musí být jejich prostředí (pro správce i uživatele) nastaveno co nejkomfortněji a ideálně by měly být propojeny s webovými stránkami jednotlivých obcí, případně s dalšími informačními kanály (sociální sítě, mailing list, QR kódy apod.). Jejich obsahová náplň musí především odrážet potřeby obyvatel a dalších cílových skupin a cíle mikroregionu a jednotlivých obcí formulované v tomto strategickém plánu: v oblasti volnočasových aktivit (viz kapitola č. 9.1.5), vzdělávání a výchovy (viz kapitola č. 9.1.4), hospodářství a trhu práce (viz kapitola č. 9.1.1) a dalších. Obsahovou náplň by měl garantovat nejen svazek obcí (a jím pověřená osoba), ale i jednotlivé obce a v omezeném rozsahu též místní organizace (zvláště spolky) a jednotlivci.

Svazek obcí dále zavede informační systém QR kódů. Tento systém je sice závislý na vlastnictví odpovídající techniky (čtečka) ze strany cílových skupin, na druhou stranu je však touto technikou v současnosti vybaven kdejaký mobilní telefon či tablet. Systém QR kódů je levný, snadno aktualizovatelný a ve srovnání s vizuálně agresivními informačními panely nenápadný. Prostřednictvím jeho propojení s webovými stránkami lze uživateli nabídnout potenciálně neomezený informační obsah.

Prioritou **Pražma** je kompletní rekonstrukce obecních webových stránek. Webové stránky musí být především pružné a propojené s dalšími informačními kanály obce. Měly by umožňovat přístup k editaci více osobám, díky čemuž by byly naplňovány obsahem nejen starostou a obecním úřadem, ale také místními organizacemi, zejména spolky, a případnými zájemci ze strany obyvatel nebo podnikatelů. Obec dále ve spolupráci s obyvateli zřídí a bude provozovat vlastní profil na sociálních sítích a zavede a bude průběžně rozvíjet statické systémy informování, zejména prostřednictvím QR kódů (v návaznosti na projekt svazku obcí), informačních vývěsek a panelů.

Shrnutí prioritních projektů

Prioritní projekty shrnuje tabulka č. 36.

Tabulka č. 36: Informovanost: prioritní projekty

Projekt	Rozpočet	Termín realizace
Sdružení obcí povodí Morávky		
Společné webové stránky	100,00 tis. Kč	2016–2017
QR kódy	50,00 tis. Kč	2017–2022
Pražmo		
Rekonstrukce obecních webových stránek	50,00 tis. Kč	2016
Zřízení obecního profilu na sociálních sítích	5,00 tis. Kč	2016
Zavedení a rozvoj statických systémů informování	10,00 tis. Kč	2016–2017

9.3.2 OBČANSKÁ SPOLEČNOST

Tato problémová oblast se zaměřuje na rozvoj spolupráce mezi samosprávami a obyvateli a na zvrácení trendu prohlubující se závislosti stále většího počtu jednotlivců na veřejném sektoru. Je bohužel stále častějším zjevem, že občané požadují od státu nebo obce to, co je v civilizovaných společnostech záležitostí soukromá: jednotlivců, rodin, místního společenství nebo trhu. Navržená opatření zahrnují především rozvoj komunitního plánování

v obcích a podporu a optimalizaci spolkové činnosti. Přirozeným garantem jednotlivých opatření jsou obce. Jejich svazek však může tato opatření organizačně, metodicky nebo informačně zastřešit.

Komunitní plánování

Ve všech obcích samosprávy informují obyvatele obce o aktuálním dění, ať již prostřednictvím institucionalizovaných či neformálních kanálů. O komunitním plánování ve smyslu vzájemné (obousměrné) diskuse samosprávy s obyvateli nad různými tématy však ve většině obcí nelze vůbec hovořit. Zasedání obecních zastupitelstev jsou sice ze zákona veřejně přístupná, účastní se jich však pouze hrstka obyvatel (kromě projednávání „horkých“ témat). Smyslem tohoto opatření je rozvinout komunitní plánování jako standardní součást komunikace mezi samosprávami a občany. Prostřednictvím tohoto opatření lze očekávat zvýšení zájmu a aktivity občanů (alespoň některých) o dění v obci. Lze jej naplnit různými formami zapojování veřejnosti, dotazníkovými šetřeními počínaje, veřejnými projednáváními až daleko nekonečně.

Metrika tohoto strategického plánu je založena na hodnocení spokojenosti. **Sdružení obcí povodí Morávky** (případně jednotlivé obce) proto realizuje dvě dotazníková šetření spokojenosti obyvatel podobná tomu, které proběhlo pro potřeby přípravy tohoto strategického plánu. Kromě podkladů pro hodnocení průběhu implementace plánu mohou plánovaná šetření identifikovat nové potenciály a limity rozvoje území. Šetření proběhnou přibližně v polovině období platnosti tohoto strategického plánu (pro účely střednědobého hodnocení) a na jeho závěru (pro účely závěrečného hodnocení a pro účely přípravy nového strategického plánu).

Pražmo v zájmu posilování soudržnosti a pospolitosti místního společenství ověří a posoudí znovuzavedení pravidelných setkávání samosprávy s obyvateli k diskusi nad aktuálními problémy a příležitostmi rozvoje obce (mimo formát zasedání jejího zastupitelstva).

Spolková činnost

Spolky jsou odvěkými hybateli života v obcích. Je proto přirozené, že obce jejich aktivity podporují, zejména pokud spolky přinášejí užitek nejen svým členům a příznivcům, ale obci jako celku. Aby podpora spolkové činnosti měla svůj hlubší smysl, je žádoucí hledat optimální míru uplatnění principu zásluhovosti. Podpora by neměla být automatická, ale měla by obsahovat motivační prvek. Prostřednictvím podpory může kterákoli obec outsourcovat část své stávající nebo plánované agendy, nebo přinejmenším vázat bonifikační složku podpory na plnění různých cílů formulovaných v tomto strategickém plánu. Prostřednictvím tohoto opatření mohou obce vyslat svým občanům zřetelný signál, že aktivita se cení.

V nadcházejícím období **Pražmo** posoudí možnosti optimalizace spolkové činnosti.

Ostatní

Pražmo bude v nadcházejícím období především hledat řešení problematiky nárůstu podílu obyvatel bez trvalého bydliště. Možnosti obce v této oblasti jsou omezené, bude se proto zaměřovat především na individuální jednání a osvětu. Realizace jiných opatření tím však není vyloučena (účinné řešení se hledá). Obec dále bude realizovat a podporovat opatření na zvýšení lokální soběstačnosti (po předchozím posouzení jejich proveditelnosti a opodstatněnosti). V úvahu připadá rozvoj vzájemné sousedské výpomoci, místního výměnného systému atp.

Shrnutí prioritních projektů

Prioritní projekty shrnuje tabulka č. 37.

Tabulka č. 37: Občanská společnost: prioritní projekty

Projekt	Rozpočet	Termín realizace
Sdružení obcí povodí Morávky		
Dotazníkové šetření spokojenosti obyvatel	150,00 tis. Kč	2019
Dotazníkové šetření spokojenosti obyvatel	150,00 tis. Kč	2022
Pražmo		
Řešení problematiky nárůstu podílu obyvatel bez trvalého bydliště	?	2016–2022

9.3.3 PARTNERSTVÍ

Opatření zahrnutá v této oblasti se obecně zaměřují především na rozvoj spolupráce mezi institucionalizovanými aktéry rozvoje obce. To se týká jak obcí a jejich svazku, tak významných podnikatelů a spolků (jako organizací). Všeestranně prospěšná spolupráce v první řadě staví na vzájemné komunikaci. Své uplatnění má při realizaci konkrétních rozvojových aktivit, které jsou podle svého tematického zaměření obsaženy v jiných problémových oblastech tohoto strategického plánu. Hlavním garantem navrhovaných opatření jsou jednotlivé obce, v jednotlivých případech však může být spolupráce mezi nimi prospěšná, zvláště v případě rozvoje partnerství s aktéry působícími na území více obcí.

Konzultace

Základním kamenem každého partnerství je komunikace mezi (potenciálními) partnery. Tato komunikace představuje víc než prosté informování (viz kapitola č. 9.3.1). Prostřednictvím komunikace si partneři mohou vyměnit informace o svých potřebách a očekáváních ve vztahu k druhým. Mohou v partnerství také hledat řešení svých individuálních nebo společných problémů, případně nalézat zdroje k jejich řešení. Především však komunikace mezi partnery brousí hrany a přispívá k budování vzájemné důvěry. V každé obci „nějaká“ komunikace mezi klíčovými aktéry rozvoje obce probíhá, byť ne vždy v pozitivní atmosféře. Smyslem tohoto opatření je tuto komunikaci rozvinout a dát jí systematický (pravidelný) rámec.

9.3.4 ŘÍZENÍ

Opatření zahrnutá v této problemové oblasti se obecně zaměřují na vzájemnou výměnu zkušeností a sdílení kapacit samospráv a svazku obcí ve prospěch zefektivnění koncepčního strategického řízení, přípravy a realizace rozvojových projektů i běžných činností. Vzhledem k omezeným kapacitám jednotlivých obcí je význam jejich spolupráce nedocenitelný a její potenciál téměř nekonečný. Garantem navržených opatření je **Sdružení obcí povodí Morávky**.

Výměna zkušeností

Byť jsou si agendy jednotlivých obcí v zásadě podobné, jejich zkušenosti jsou často diametrálně odlišné. Zatímco některé samosprávy považují určité problémy za obtížně řešitelné, ne-li zcela neřešitelné, jiné je již vyřešily nebo přinejmenším některá řešení vyzkoušely. Předmětem tohoto opatření je rozvoj vzájemné výměny zkušeností (dobrých i špatných) stojící na přesvědčení, že (snad) „každá“ obec je „v něčem napřed“ oproti ostatním. Výměnu zkušeností lze rozvíjet řadou způsobů, např.:

- tematicky zaměřenými prezentacemi, diskusemi a exkurzemi ve vazbě na pravidelná jednání Sněmu starostů svazku obcí,
- tematicky zaměřenými prezentacemi a diskusemi pozvaných zástupců jedné obce se zastupiteli druhé obce na zasedání jejího obecního zastupitelstva nebo s občany,
- výměnou psaných dokumentů (informačních materiálů, smluv, formulářů atp.),
- výměnou vlastních textů do obecních zpravodajů a na obecní nebo společné webové stránky atp.

Sdružení obcí povodí Morávky bude v nadcházejícím období soustavně testovat možnosti vzájemné výměny zkušeností a zavádět její úspěšné prvky do běžné praxe. Rozpočtově i organizačně je opatření přinejmenším neutrální, zejména s ohledem na očekávané zefektivnění řešení vybraných problémů.

Sdílení kapacit

Prostřednictvím sdílení kapacit mohou obce společně dosahovat synergických efektů při řízení (nejen) společných projektů. Toto opatření se zaměřuje na sdílení organizačních a finančních kapacit, přičemž v obou případech představují navržené projekty minimalistickou variantu možného. Na tomto místě je nutné varovat před samostatnou realizací tohoto opatření. Posilování společných kapacit je prostředkem zvýšení efektivity, nikoli cílem sui generis. Bez odpovídající náplně je toto opatření v zásadě k ničemu.

V současnosti jednotlivé obce a jejich svazek zajišťují přípravu a realizaci rozvojových projektů prostřednictvím různých komerčních dodavatelů nebo prostřednictvím vlastních zdrojů. Zajištění společného (vlastního nebo outsourcovaného) profesionálního managementu umožní obcím a jejich svazku tento proces zefektivnit prostřednictvím úspor z rozsahu, případně ze specializace. Náklady tohoto projektu souvisí se zavedením této funkce.

Ve střednědobém horizontu bude toto opatření rozpočtově přinejmenším neutrální.¹¹⁹ Nabízí se celá řada principiálně rovnocenných modelů zajištění profesionálního managementu: od vlastního zaměstnance (na různé formy a rozsah pracovně-právního vztahu), po „dvorního“ dodavatele (na bázi komerčního vztahu). Kromě volby odpovídajícího modelu a personálního obsazení je klíčovým faktorem udržitelnosti profesionálního managementu elementární míra důvěry jednotlivých obcí a jejich svazku k němu.

Sdružení obcí povodí Morávky je ve srovnání s jinými svazky obcí chronicky podfinancováno. Jednorázové výdaje přípravy a realizace rozvojových projektů jsou kryty dotacemi a jednorázovými příspěvky ze strany obcí. Systematické navýšení příspěvků obcí do mikroregionálního rozpočtu je logickým předpokladem realizace společných projektů navržených v tomto strategickém plánu. Obsahuje však v sobě skrytý motivační prvek: v případě neaktivity svazku obcí budou v mikroregionálním rozpočtu vznikat systematické přebytky, které budou sloužit jako rezerva pro jakoukoli budoucí potřebu. Rozpočtově je tento projekt neutrální, neboť zvýšené výdaje obcí jsou současně zvýšenými příjmy jejich svazku.

Shrnutí prioritních projektů

Prioritní projekty shrnuje tabulka č. 38.

Tabulka č. 38: Řízení: prioritní projekty

Projekt	Rozpočet	Termín realizace
Sdružení obcí povodí Morávky		
Výměna zkušeností	0,00	2016–2022
Profesionální management	360,00 tis. Kč	2016–2022
Navýšení příspěvků do mikroregionálního rozpočtu	0,00	2016–2022

¹¹⁹ Výdaje související s přípravou a realizací rozvojových projektů vznikají bez ohledu na to, v čí prospěch jsou vynakládány.

10 ZHODNOCENÍ ZDROJŮ A JEJICH ALOKACE

Finanční proveditelnost tohoto strategického plánu je posuzována prostřednictvím hrubého srovnání výdajů spojených s realizací navrhovaných opatření a vyhrazených vlastních a potenciálních cizích zdrojů jejich krytí. Při tomto srovnání se přihlíží k nejistotě na obou stranách bilance.

10.1 METODICKÉ POZNÁMKY

Výdaje spojené s realizací strategického plánu lze zkalkulovat relativně snadno (byť se značnou dávkou nejistoty) prostým součtem finanční náročnosti projektů s vyčísleným rozpočtem a racionálním odhadem finanční náročnosti ostatních projektů. V níže uvedených kalkulacích jsou jednotlivé položky kalkulace výdajů členěny do kategorií:

- prioritní projekty („priority“),¹²⁰
- ostatní projekty, o jejichž realizaci se nyní uvažuje („vize“).

Objem vlastních zdrojů vyčleněných na realizaci strategického plánu se v případě obcí přímo a v případě jejich svazku nepřímou odvíjí především od příjmů ze svěřených daní, současné ekonomické výkonnosti státu (výběru sdílených daní) a nastavení rozpočtového určení daní (pravidel přerozdělování celostátního výběru sdílených daní). Jak ekonomická výkonnost státu, tak rozpočtové určení daní jsou mimo kontrolu obcí a jejich svazku. Zachování stávajících daňových příjmů proto nelze po celou dobu platnosti tohoto strategického plánu garantovat.

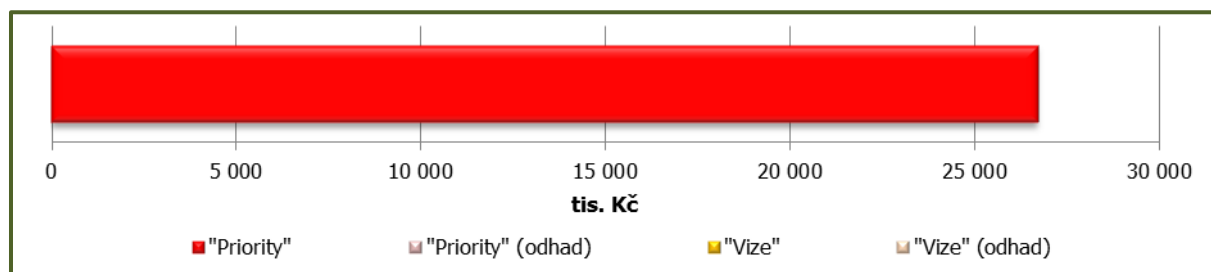
Ještě hůře se kalkulují cizí zdroje. Na případné dotace není zpravidla právní nárok, soutěží se o ně v konkurenci jiných obcí a regionů, a to za podmínky, že jsou příslušné dotační tituly vůbec vypsány. Objem cizích zdrojů je v bilanci kalkulován ve stejné výši jako objem vlastních zdrojů (poměr 1 : 1). Podíl spolufinancování ze strany dotačních titulů se však v jednotlivých případech pohybuje od padesáti do sta procent. Ve zhodnocení použitý (konzervativní) poměr lze proto ofenzivní strategií vyhledávající a využívající dostupné externí zdroje reálně zvýšit až na 1 : 3.

V souvislosti s výše uvedeným má provedené zhodnocení pouze orientační charakter a mělo by vést jednotlivé obce a jejich svazek k zamyšlení nad prioritami a zdroji. Nerovnováha nebo zjevný rozpor mezi oběma stranami bilance nelze automaticky považovat za známku neproveditelnosti tohoto strategického plánu jako celku.

10.2 VLASTNÍ ZHODNOCENÍ

Odhadovaný souhrn výdajů na realizaci všech projektů **Sdružení obcí povodí Morávky** dosahuje výše 26 710,00 tis. Kč.¹²¹ Tato částka je identická s výdaji na realizaci prioritních projektů s vyčísleným rozpočtem (viz obrázek č. 37).

Obrázek č. 37: Kalkulace výdajů na realizaci projektů Sdružení obcí povodí Morávky

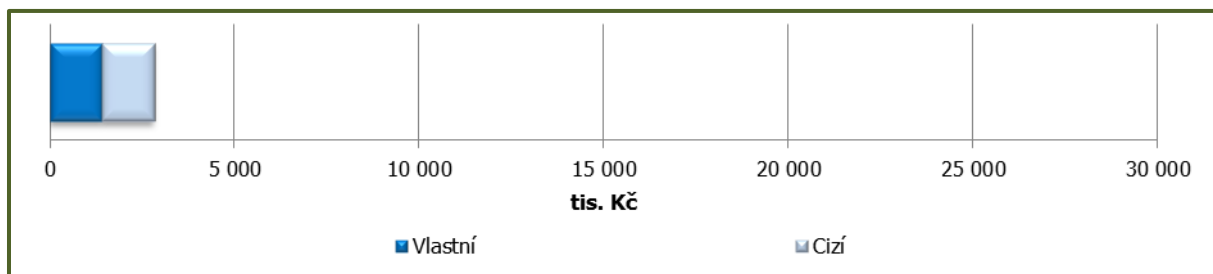
Svazek obcí v posledních letech hospodařil s rozpočtem, jehož stabilní základ tvořily systémové příspěvky obcí ve výši přibližně 200,00 tis. Kč ročně. Pokud bychom tuto částku považovali za směrodatnou pro nadcházející

¹²⁰ V kapitole č. 9 byly tyto projekty shrnuty v tabelárním souhrnu na závěr každé části věnované jednotlivým problémovým oblastem.

¹²¹ Z toho 25 000,00 tis. Kč činí výdaje na vybudování cyklotrasy Nošovice – Morávka.

sedmileté období, činily by vlastní zdroje na realizaci tohoto strategického plánu celkem 1 400,00 tis. Kč. Za předpokladu konzervativního poměru mezi vlastními a cizími zdroji by celkový objem zdrojů činil 2 800,00 tis. Kč (viz obrázek č. 38).

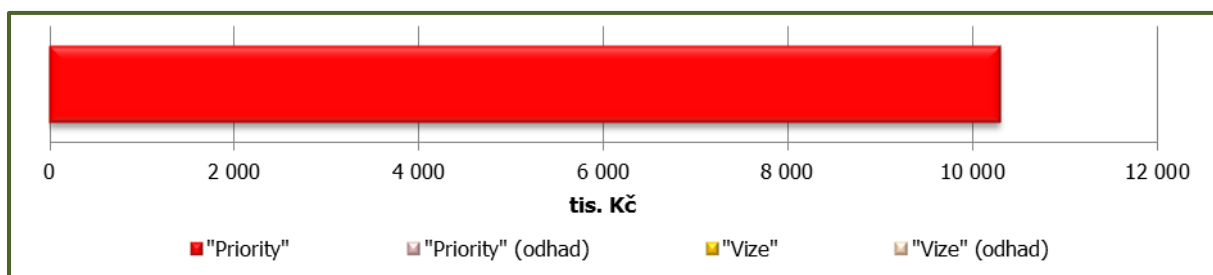
Obrázek č. 38: Zdroje krytí výdajů na realizaci projektů Sdružení obcí povodí Morávky

Deficit financování projektů Sdružení obcí povodí Morávky činí 23 910,00 tis. Kč.¹²² Finanční proveditelnost svazkem obcí garantované části tohoto strategického plánu je kriticky závislá na zajištění externích zdrojů financování. Svazku obcí se důrazně doporučuje, aby v zájmu zajištění těchto zdrojů přijal opatření navrhovaná pro oblast řízení (viz kapitola č. 9.3.4) a aby tyto zdroje ofenzivně vyhledával a využíval a koncentroval se přitom na nejvýznamnější priority.

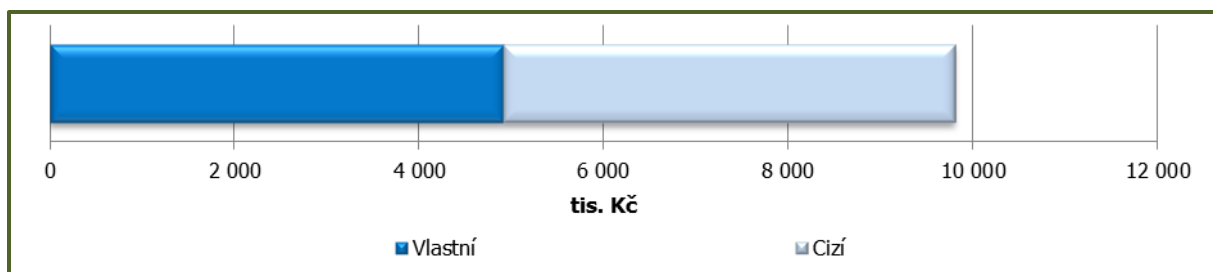
Odhadovaný souhrn výdajů na realizaci obou projektů **SVAZKU OBCÍ „Morávka-Pražmo“** dosahuje výše 10 300,00 tis. Kč.¹²³ Tato částka je identická s výdaji na realizaci prioritních projektů s vyčísleným rozpočtem (viz obrázek č. 39).

Obrázek č. 39: Kalkulace výdajů na realizaci projektů SVAZKU OBCÍ „Morávka-Pražmo“

Svazek obcí v posledních letech hospodařil s rozpočtem, z něhož na investice uvolňoval z vlastních zdrojů přibližně 700,00 tis. Kč ročně.¹²⁴ Pokud bychom tuto částku považovali za směrodatnou pro nadcházející sedmileté období, činily by vlastní zdroje na realizaci tohoto strategického plánu celkem 4 900,00 tis. Kč. Za předpokladu konzervativního poměru mezi vlastními a cizími zdroji by celkový objem zdrojů činil 9 800,00 tis. Kč (viz obrázek č. 40).

Obrázek č. 40: Zdroje krytí výdajů na realizaci projektů SVAZKU OBCÍ „Morávka-Pražmo“

¹²² Pokud bychom odhlédli od finančně nejnáročnější investice, skončila by bilance projektů svazku obcí přebytkem ve výši 1 090,00 tis. Kč.

¹²³ Z toho 10 000,00 tis. Kč činí výdaje na vybudování chodníku Morávka – Pražmo.

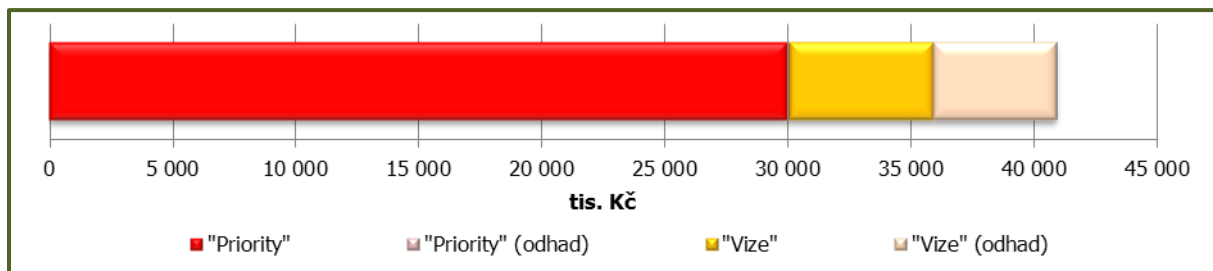
¹²⁴ Částka je kalkulována ve výši rozdílu mezi celkovými příjmy a běžnými výdaji svazku obcí.

Deficit financování projektů SVAZKU OBCÍ „Morávka-Pražmo“ činí 500,00 tis. Kč. Finanční proveditelnost svazkem obcí garantované části tohoto strategického plánu je významně závislá na zajištění externích zdrojů financování. Svazku obcí se doporučuje, aby tyto zdroje ofenzivně vyhledával a využíval.

Odhadovaný souhrn výdajů na realizaci všech projektů **Pražma** dosahuje výše 40 915,00 tis. Kč (viz obrázek č. 41), z toho:

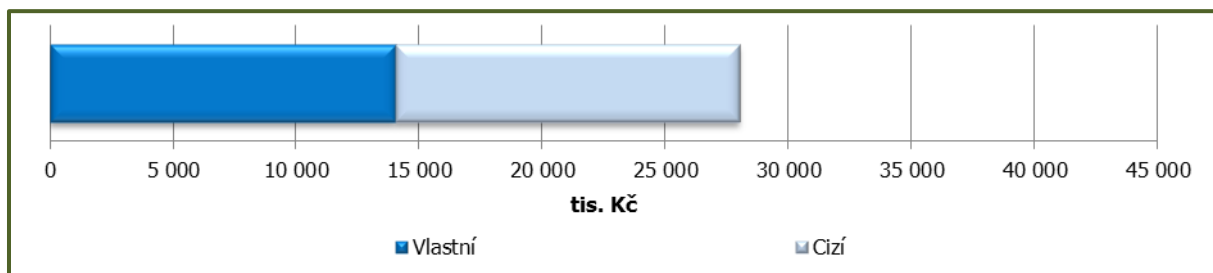
- 30 065,00 tis. Kč činí výdaje na realizaci prioritních projektů,
- 29 965,00 tis. Kč činí výdaje na realizaci prioritních projektů s vyčísleným rozpočtem.

Obrázek č. 41: Kalkulace výdajů na realizaci projektů Pražma

Obec je schopna za současné situace uvolnit na realizaci strategického plánu z vlastních zdrojů 2 000,00 tis. Kč ročně, což v sedmiletém období platnosti tohoto strategického plánu činí celkem 14 000,00 tis. Kč. Za předpokladu konzervativního poměru mezi vlastními a cizími zdroji lze celkový objem zdrojů odhadnout na 28 000,00 tis. Kč (viz obrázek č. 42).

Obrázek č. 42: Zdroje krytí výdajů na realizaci projektů Pražma

Deficit financování projektů Pražma činí 12 915,00 tis. Kč. Finanční proveditelnost obcí garantované části tohoto strategického plánu je kriticky závislá na zajištění externích zdrojů financování. Obci se důrazně doporučuje, aby tyto zdroje ofenzivně vyhledávala a využívala a koncentrovala se přitom na nejvýznamnější priority.

11 PLÁN REALIZACE

Úspěšné naplnění cílů tohoto strategického plánu bezpodmínečně vyžaduje systematický přístup. Plán sám o sobě by nebyl ničím, pokud by na plánování nenavazovala cílevědomá realizace. Ta stojí a padá s fungujícím organizačním zázemím, každodenní prací s plánem, jeho operacionalizací, monitoringem a vyhodnocováním, přehodnocováním jeho aktuálnosti a případnými aktualizacemi a komunikací vůči veřejnosti a případným partnerům.

11.1 ORGANIZAČNÍ ZAJIŠTĚNÍ

Odpovědnost za realizaci strategického plánu přejímají jednotlivé obce a jejich svazek jeho schválením. Na úrovni obcí jsou politicky odpovědnými garanty realizace strategického plánu jejich zastupitelstva (za obecní cíle a projekty), na úrovni jejich svazku sněm starostů (za společné cíle a projekty). S vědomím vlastních omezených zdrojů by měly jednotlivé obce a jejich svazek podněcovat aktivitu případných třetích subjektů, včetně agilních zástupců veřejnosti, kteří sice nenesou za realizaci tohoto strategického plánu žádnou odpovědnost, mohou však výrazně přispět k naplnění jeho cílů (viz opatření formulovaná v kapitolách č. 9.3.2 a 9.3.3).

Svazek obcí by měl v zájmu dosažení strategických cílů provázet realizaci tohoto plánu s opatřeními navrženými v kapitole č. 9.3.4, tj. pověřit řízením realizace společný profesionální management a vytvořit mu odpovídající podmínky pro výkon jeho funkce vyčleněním dostatečných finančních zdrojů, o politické a organizační podpoře nemluvě.

11.2 OPERACIONALIZACE

Strategický plán je naplňován aktivitami obcí, jejich svazku a případných třetích subjektů. Slouží jako zásobník v něm vyjmenovaných projektů a generátor dalších, explicitně nejmenovaných, které řeší v analýze identifikované problémy, naplňují strategické cíle a respektují principy formulovaných opatření.

Pro účely operacionalizace by měly jednotlivé obce a jejich svazek zpracovávat vlastní akční plány s krátkodobějším časovým horizontem realizace a přesnějšími informacemi o jednotlivých projektech. Doporučuje se tyto akční plány zpracovávat každoročně v návaznosti na přípravu rozpočtů obcí a jejich svazku, a to s platností na následující rok a s výhledem na rok další (dvouleté klouzavé období). Projekty ze zásobníku by měly být do akčního plánu racionálně vybírány na základě:

- priority,
- finanční efektivitu,
- přínosu pro dosažení strategických cílů,
- připravenosti.

11.3 MONITORING A HODNOCENÍ

Bez měření není řízení. Průběh realizace strategického plánu je nutné průběžně monitorovat a ve stanovených intervalech vyhodnocovat. Prostřednictvím hodnocení se posuzuje úspěšnost dosavadních aktivit, vytváří podklady pro rozhodování o dalším postupu a pro případné změny (nápravná opatření). Správné hodnocení vyžaduje jasné a pravidelné milníky, existenci jasných kritérií, ochotu strategicky řídit a nutnou dávku sebereflexe. Předmětem hodnocení jsou:

- Aktuálnost analýzy, vize a strategických cílů. Výstupy hodnocení jsou vstupem pro případné aktualizace a změny strategického plánu (viz kapitola č. 11.4).
- Realizace jednotlivých projektů, jejich termíny a spotřeba zdrojů. Toto hodnocení je vhodné provázet s akčním plánováním (viz kapitola č. 11.2). Hodnocení aktuálně skončeného jednoletého plánovacího období by mělo být vstupem pro rozhodování o akčním plánu pro nadcházející období.
- Dosažené výsledky, tj. stupeň dosažení strategických cílů. Strategické cíle definované v kapitole č. 6 budou v polovině a na závěr období platnosti tohoto strategického plánu vyhodnoceny prostřednictvím dotazníko-

vého šetření (viz kapitola č. 9.3.2). Druhé z šetření bude současně vstupem pro další strategický plán s platností pro nadcházející období.

11.4 AKTUALIZACE A ZMĚNY

Strategický plán je živým dokumentem a je žádoucí jej průběžně aktualizovat či měnit v závislosti na změnách podmínek v území a nově identifikovaných problémech a příležitostech rozvoje. Aktualizace a změny jsou vždy lepším řešením, než kompletní ukončení realizace a totální rekonstrukce strategického plánu. Bez ohledu na hloubku a rozsah změn podmínek, problémů či příležitostí kompletně nový plán zpravidla nevede k diametrálně odlišným cílům a opatřením a žádný plán nemůže nahradit ochotu strategicky řídit.

11.5 INFORMOVANOST

V zájmu zvýšení podílu občanů a případných partnerů na rozvoji území by měl být veřejně dostupný jak strategický plán, tak veškerá navazující dokumentace (akční plány, výsledky hodnocení atp.). Je přitom vhodné mít na paměti, že veřejnost byla od počátku zapojena do tvorby tohoto strategického plánu. Otevřenost při jeho realizaci je tudíž otázkou důvěry, která představuje jeden z klíčových předpokladů rozvoje místního společenství a zdroj jeho naděje do budoucna.

SEZNAM PŘÍLOH

1. Použité zdroje
2. Složení strategické komise
3. Složení pracovních skupin
4. Dotazníky (pouze v elektronické verzi)
5. Vyhodnocení dotazníkového šetření (pouze v elektronické verzi)
6. Vyhodnocení zapojení dětí a dospívajících (pouze v elektronické verzi)
7. Zápisy z jednání pracovních skupin (pouze v elektronické verzi)
8. Zápis z jednání sněmu starostů (pouze v elektronické verzi)
9. Zápisy z veřejných projednání (pouze v elektronické verzi)
10. Fotodokumentace (pouze v elektronické verzi)

PŘÍLOHA Č. 1: POUŽITÉ ZDROJE

1. CENIA (nedatováno): Kontaminovaná místa. Praha: CENIA, česká informační agentura životního prostředí.
2. ČSÚ (2006): Historický lexikon obcí České republiky 1869–2005. Praha: Český statistický úřad.
3. ČSÚ (2013): Sčítání lidu, domů a bytů 2011. Databáze výsledků. Praha: Český statistický úřad.
4. ČSÚ (2015a): Data pro místní akční skupiny (MAS). Aktualizace k 30. 6. 2015. Praha: Český statistický úřad.
5. ČSÚ (2015b): Městská a obecní statistika. Praha: Český statistický úřad.
6. ČSÚ (2015c): Počet obyvatel v obcích České republiky k 1. 1. 2015. Praha: Český statistický úřad.
7. ČSÚ (2015d): Veřejná databáze. Ekonomické subjekty podle odvětví (NACE). Praha: Český statistický úřad.
8. ČSÚ (2015e): Veřejná databáze. Ekonomické subjekty podle počtu zaměstnanců. Praha: Český statistický úřad.
9. ČSÚ (2015f): Veřejná databáze. Kapacity hromadných ubytovacích zařízení podle kategorie v okresech. Praha: Český statistický úřad.
10. ČSÚ (2015g): Veřejná databáze. Katastrální výměry – druhy pozemků – územní srovnání. Praha: Český statistický úřad.
11. ČSÚ (2015h): Veřejná databáze. Základní demografické ukazatele ve vybraném území. Praha: Český statistický úřad.
12. ČSÚ (nedatováno-a): Veřejná databáze. Muži ve věku 15–64 let podle věkových skupin v obcích okresu. Praha: Český statistický úřad.
13. ČSÚ (nedatováno-b): Veřejná databáze. Obyvatelstvo ve věku 0–14 let podle věkových skupin a pohlaví v obcích okresu. Praha: Český statistický úřad.
14. ČSÚ (nedatováno-c): Veřejná databáze. Obyvatelstvo ve věku 65 a více let podle věkových skupin v obcích okresu. Praha: Český statistický úřad.
15. ČSÚ (nedatováno-d): Veřejná databáze. Ženy ve věku 15–64 let podle věkových skupin v obcích okresu. Praha: Český statistický úřad.
16. HMMC (2015): Výroční zpráva 31. 12. 2014. Nižní Lhoty: Hyundai Motor Manufacturing Czech s.r.o.
17. MAS POBESKYDÍ (2007a): Strategický plán LEADER MAS Pobeskydí. Třanovice: MAS Pobeskydí.
18. MAS POBESKYDÍ (2007b): Strategie rozvoje Pobeskydí. Třanovice: Třanovice služby, o.p.s.
19. MAS POBESKYDÍ (2015a): Přehled podpořených projektů. Interní dokument. Třanovice: MAS Pobeskydí.
20. MAS POBESKYDÍ (2015b): Strategie komunitně vedeného místního rozvoje MAS Pobeskydí na programové období 2014–2020. Třanovice: MAS Pobeskydí.
21. MAS POBESKYDÍ (2015c): Výroční zpráva o činnosti a hospodaření MAS Pobeskydí za rok 2014. Třanovice: MAS Pobeskydí.
22. MORAVSKOSLEZSKÝ KRAJ (2004): Plán rozvoje vodovodů a kanalizací území Moravskoslezského kraje. Ostrava: Moravskoslezský kraj.
23. MORAVSKOSLEZSKÝ KRAJ (2010): Zásady územního rozvoje Moravskoslezského kraje. Praha: Atelier T - plan, s.r.o.
24. MORAVSKOSLEZSKÝ KRAJ (2012): Strategie rozvoje Moravskoslezského kraje na léta 2009–2020. Aktualizace 2012. Ostrava: Agentura pro regionální rozvoj, a.s.
25. MPSV (nedatováno-a): Měsíční statistiky nezaměstnanosti. Praha: Ministerstvo práce a sociálních věcí.
26. MPSV (nedatováno-b): Nezaměstnanost v obcích a mikroregionech (od 1. 3. 2014). Praha: Ministerstvo práce a sociálních věcí.
27. MŽP (2009): Plán péče o Chráněnou krajinnou oblast Beskydy na období 2009–2018. Praha: Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky.

28. OBEC DOBRÁ (2014a): Strategický plán obce Dobrá na období let 2014–2020. Ostrava: Agentura pro regionální rozvoj, a.s.
29. OBEC DOBRÁ (2014b): Územní plán Dobrá. Ostrava: Urbanistické středisko Ostrava, s. r. o.
30. OBEC DOBRATICE (2009): Územní plán Dobrušky. Ostrava: Urbanistické středisko Ostrava, s. r. o.
31. OBEC DOBRATICE (2015): Strategické záměry obce Dobrušky 2015–2018. Dobruška: Obec Dobruška.
32. OBEC KRÁSNÁ (2011): Územní plán Krásná. Ostrava: Urbanistické středisko Ostrava, s. r. o.
33. OBEC MORÁVKA (2014): Územní plán Morávka. Ostrava: Urbanistické středisko Ostrava, s. r. o.
34. OBEC NIŽNÍ LHOTY (2010): Územní plán Nižní Lhoty. Ostrava: Atelier Archplan Ostrava s. r. o.
35. OBEC NIŽNÍ LHOTY (2015): Plán rozvoje obce Nižní Lhoty na období 2015–2018. Nižní Lhoty: Obec Nižní Lhoty.
36. OBEC NOŠOVICE (2014): Územní plán Nošovice. Český Těšín: Ateliér S2.
37. OBEC PRAŽMO (2013): Územní plán Pražmo. Brno-sever: EKOTOXA s.r.o.
38. OBEC RAŠKOVICE (2015): Územní plán Raškovice. Ostrava: Atelier Archplan Ostrava s. r. o.
39. OBEC VOJKOVICE (2009): Územní plán Vojkovice. Ostrava: Atelier Archplan Ostrava s. r. o.
40. OBEC VOJKOVICE (2013): Strategický plán rozvoje obce Vojkovice 2014–2020. Vojkovice: Obec Vojkovice.
41. OBEC VYŠNÍ LHOTY (2013): Územní plán Vyšní Lhoty. Ostrava: Atelier Archplan Ostrava s. r. o.
42. OBEC VYŠNÍ LHOTY (2014): Územní studie „Oblesky“, Vyšní Lhoty. Ostrava: Atelier Archplan Ostrava s. r. o.
43. ROZPOČET VEŘEJNĚ (2015): Rozklikávací rozpočet obce. Kamenné Žehrovice: Rozpočet Veřejně o. s.
44. ŘSD (2011): Celostátní sčítání dopravy 2010. Praha: Ředitelství silnic a dálnic ČR.
45. SOMP (2008): Stanovy svazku obcí „Morávka-Pražmo“. Morávka: SVAZEK OBCÍ „Morávka-Pražmo“.
46. SOMP (2011): Závěrečný účet za rok 2010. Morávka: SVAZEK OBCÍ „Morávka-Pražmo“.
47. SOMP (2012): Závěrečný účet za rok 2011. Morávka: SVAZEK OBCÍ „Morávka-Pražmo“.
48. SOMP (2013): Závěrečný účet za rok 2012. Morávka: SVAZEK OBCÍ „Morávka-Pražmo“.
49. SOMP (2014): Závěrečný účet za rok 2013. Morávka: SVAZEK OBCÍ „Morávka-Pražmo“.
50. SOMP (1995): Stanovy Sdružení obcí povodí Morávky. Dobruška: Sdružení obcí povodí Morávky.
51. SOMP (2000): Strategie rozvoje mikroregionu Sdružení obcí povodí Morávky. Třanovice: Třanovice služby, o.p.s.
52. SOMP (2007): Strategický plán mikroregionu obcí povodí Morávky. Třanovice: Sdružení obcí povodí Morávky.
53. SOMP (2011): Závěrečný účet za rok 2010. Dobruška: Sdružení obcí povodí Morávky.
54. SOMP (2012): Závěrečný účet za rok 2011. Dobruška: Sdružení obcí povodí Morávky.
55. SOMP (2013): Závěrečný účet za rok 2012. Dobruška: Sdružení obcí povodí Morávky.
56. SOMP (2014): Závěrečný účet za rok 2013. Dobruška: Sdružení obcí povodí Morávky.
57. VLÁDA ČR (2006): Národní strategický plán rozvoje venkova České republiky na období 2007–2013. Praha: Ministerstvo zemědělství.
58. VLÁDA ČR (2008): Politika územního rozvoje České republiky 2008. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj.
59. VLÁDA ČR (2013): Strategie regionálního rozvoje ČR 2014–2020. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj.
60. VLÁDA ČR (2015a): Integrovaný regionální operační program pro období 2014–2020. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj.
61. VLÁDA ČR (2015b): Operační program Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost 2014–2020. Praha: Ministerstvo průmyslu a obchodu.
62. VLÁDA ČR (2015c): Operační program přeshraniční spolupráce Česká republika – Polská republika v období 2014–2020. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj.

63. VLÁDA ČR (2015d): Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání. Praha: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy.
64. VLÁDA ČR (2015e): Operační program Zaměstnanost 2014–2020. Praha: Ministerstvo práce a sociálních věcí.
65. VLÁDA ČR (2015f): Operační program Životní prostředí 2014–2020. Praha: Ministerstvo životního prostředí.
66. VLÁDA ČR (2015g): Program rozvoje venkova na období 2014–2020. Praha: Ministerstvo zemědělství.
67. VLÁDA SR (2015): Interreg V-A Slovenská republika – Česká republika. Bratislava: Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka.

PŘÍLOHA Č. 2: SLOŽENÍ STRATEGICKÉ KOMISE

- Jiří Blahuta (Raškovice)
- Pavla Boháčiková (Krásná)
- Gabriela Daňková (Morávka)
- Marie Gryžboňová Mališová (Nižní Lhoty)
- Alena Kacířová (Dobratice)
- Miroslav Kačmarčík (Nošovice)
- Marek Kaniok (Pražmo)
- Dana Nováková (Vyšní Lhoty)
- Hana Sobková (Vojkovice)

PŘÍLOHA Č. 3: SLOŽENÍ PRACOVNÍCH SKUPIN

Tabulka č. 39: Složení pracovních skupin

Pracovní skupina pro Dobrušku	
• Břetislav Bortlíček	• Radovan Otipka
• Alena Kacířová	• Karla Peterková
• Anna Kacířová	• Iva Spratková
• Marcela Kalvarová	• Antonín Šigut
• Radim Kozák	• Jiří Volný
• Stanislav Moravec	• Jan Wojnar
Pracovní skupina pro Kránsou	
• Pavla Boháčková	• Zdeněk Liška
• Ivo Čurda	• Jiří Stýskal
• Jan Heimer	• Antonín Tulach
• Václav Korbáš	• Dušan Zeman
Pracovní skupina pro Morávku	
• Štěpán Bystřičan	• Milena Španihelová
• Gabriela Daňková	• Martin Špok
• Martin Foldyna	• Karel Štefek
• Vítězslav Hoger	• Michal Štěrbá
• Iveta Mikolášová	• Drahomír Tureček
• David Pešek	• Martin Žamboch
Pracovní skupina pro Nižní Lhoty	
• Marie Gryžboňová Mališová	• Vladimír Muroň
• Jarmila Klusová	• Jan Golat
• Evžen Čagan	• Marie Kubicová
• Šárka Golatová	• Lumír Vojkovský
• Ondřej Mikoláš	
Pracovní skupina pro Nošovice	
• Jana Dobešová	• Jiří Myšínský
• Jiří Juřica	• Radim Nikl
• Miroslav Kačmarčík	• Marek Olšar
• Vlastislav Komenský	• Igor Slováček
• Radomír Mikoláš	• Lumír Vojkovský
Pracovní skupina pro Pražmo	
• Ladislav Demeter	• Olga Muroňová
• Michaela Honešová	• Otakar Ošťádal
• Petr Jerglík	• Jan Pýcha
• Marek Kaniok	• Jindřich Vymětalík
• Přemysl Mácha	
Pracovní skupina pro Raškovice	
• Jiří Blahuta	• Jiří Nitra
• Marie Dybová	• Václav Průcha
• Břetislav Jančálek	• Zbyněk Sonek
• Hana Kachtíková	• Jiří Šebesta
• Naděžda Koperová	• Lenka Tomášková
• Jaroslav Mikoláš	• Roman Václavík
Pracovní skupina pro Vojkovice	
• Stanislav Ciešlar	• Jiljí Rucki
• Václav Javorský	• Hana Sobková
• Eva Koloničná	• Petr Tesarčík
• Hana Kozelská	• Mojmír Velký
• Vítězslav Majer	

Pracovní skupina pro Vyšní Lhoty	
• Milan Bogar • Jan Kohut • David Kuneš • Dana Nováková • Karel Peter	• Markéta Rozehnalová • Miroslav Skotnica • Blanka Smékalová • Zdeněk Šostý

Strategický plán na období 2016–2022

**Sdružení obcí povodí Morávky
Obec Pražmo

David W. Novák

červen 2016